T.C
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAYİ POLİTİKALARI VE TEKNOLOJİ YÖNETİMİ

TÜRKİYE VE HİNDİSTAN'DA TEKSTİL SEKTÖRÜNDE UYGULANAN SANAYİ POLİTİKALARI VE PESTLE ANALİZİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Yüksek Lisans Tezi

Sumaya Ali Mohamud
200023661

İSTANBUL, 2022

T.C İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAYİ POLİTİKALARI VE TEKNOLOJİ YÖNETİMİ

TÜRKİYE VE HİNDİSTAN'DA TEKSTİL SEKTÖRÜNDE UYGULANAN SANAYİ POLİTİKALARI VE PESTLE ANALİZİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Yüksek Lisans Tezi

Sumaya Ali Mohamud
200023661

Danışman: Doç. Dr. Sabri ÖZ

İSTANBUL, 2022

ÖZET

Bu araştırma, tekstil sektörünü inceleyerek 2000-2020 döneminde Türkiye ile Hindistan'da uygulanan sanayi politikalarını ve farklılıkları tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma, nitel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Türkiye ve Hindistan'da uygulanan sanayi politikalarının karşılaştırılmasında da PESTLE analizi kullanılmıştır. Çalışma ile ilgili ülkelerde uygulanan sanayi politikalarının küçük farklılıklar dışında benzer olduğunu görülmüştür. Farklılık olan sebeplerinin devletin sanayi yapısının türü, öncü sanayinin türü ve diğerlerinden kaynaklandığı görülmüştür. Çalışmanın ana konusu tekstil sektörüne bakıldığında tekstil ihracatında Hindistan'ın dünyada dördüncü, Türkiye'nin ise beşinci sırada yer aldığı görülmüştür. Çalışma yapılan PESTLE analizinde, her iki ülkenin de dış ticaret ve ekonomik istikrar politikalarını uygulamaya çalıştıkları tespit edilmiştir. Tekstil sektöründe istihdamda olan insan gücü sayısının sürekli arttığı görülmüştür. Ayrıca iki ülkenin sanayide dijital dönüşümü artıracak ve altyapıyı geliştirecek politikalar, işgücünü ve tüketicileri koruyan ve tekelleşmeyi önleyecek yasalar ile çevreyi ve yeşil dönüşümü korumaya yönelik politikalar uyguladığı kaydedilmiştir. Literatür incelendiğinde iki ülke arasındaki tekstil sektörünü analiz eden ve karşılaştıran veya tekstil sektörüne uygulanan genel sanayi politikalarına ilişkin literatür olmadığı kaydedilmiştir. Bu nedenle araştırmanın hem Türkiye'de hem de Hindistan'da tekstil sektöründe uygulanan sanayi politikaları literatürüne önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtarı Kelimeler: *Sanayi politikaları, Tekstil sanayi, Türkiye, Hindistan, PESTLE.*

ABSTRACT

This research was carried out in order to find the industrial policies implemented in Turkey and India in the period of 2000-2020 by examining the textile sector. Therefore, the research was designed as a qualitative research in the case study model. PESTLE analysis was also used to compare the industrial policies implemented in Turkey and India. With the study, it has been seen that the industrial policies implemented in these countries are similar except for minor differences. It has been seen that the reasons for the difference are caused by the type of industrial structure of the state, the type of pioneer industry and others. Considering the textile sector, the main subject of the study, it is seen that India ranks fourth in the world and Turkey fifth in textile exports. In the PESTLE analysis, it was seen that both countries tried to implement foreign trade and economic stability policies. It has been observed that the number of manpower in the textile sector is constantly increasing. In addition, it was noted that the two countries implemented policies to increase digital transformation in industry and improve infrastructure, laws that protect the workforce and consumers and prevent monopolization, and policies to protect the environment and green transformation. When the literature is examined, it has been noted that there is no literature that analyzes and compares the textile sector between the two countries or about the general industrial policies applied to the textile sector. For this reason, it is thought that the research will make important contributions to the literature of industrial policies applied in the textile sector both in Turkey and India.

Keywords: *Industrial policies, Textile industry, Turkey, India, PESTLE.*

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

Özet ii

Abstract.....iii

Tablolar Listesi vi

Şekiller Listesi vii

Kısaltmalar viii

GİRİŞ 1

1. DÜNYADAKİ SANAYİ, SANAYİ POLİTİKALARI VE TEKSTİL ENDÜSTRİSİNE GENEL BAKIŞ……...3

1.1. Sanayi……...3

1.2. Sanayi Politikaları……5

1.3. Tekstil Sanayi……...……8

2. 2000-2020 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜNDE UYGULANAN SANAYİ POLİTİKALARI……17

2.1. Türkiye'de Tekstil Sanayi……..17

2.2. Türkiye'de Uygulanan Sanayi Politikaları.……21

2.2.1. 2000-2010 Döneminde uygulanan sanayi politikaları…...……...22

2.2.2. 2010-2020 Döneminde uygulanan sanayi politikaları……..27

3. 2000-2020 YILLARI ARASINDA HİNDİSTAN'DA TEKSTİL SEKTÖRÜNDE UYGULANAN SANAYİ POLİTİKALARI……..…..31

3.1. Hindistan'da Tekstil Sanayi……31

3.2. Hindistan'da Uygulanan Sanayi Politikaları…….…….36

3.2.1. 2000-2007 Döneminde uygulanan sanayi politikaları……...38

3.2.2. 2007-2020 Döneminde uygulanan sanayi politikaları……...42

4. PESTLE ANALİZİ……...……47

4.1. Politik Faktörler…..……47

4.2. Ekonomik Faktörler…….……..54

4.3. Sosyal Faktörler…….……59

4.4. Teknolojik Faktörler…….……63
4.5. Yasal Faktörler……...……...67
4.6. Çevresel Faktörler……...……..69

SONUÇ……..……74
KAYNAKÇA……..79

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1. Sanayi politikası araçlarına örnekler ….……6

Tablo 2. İlk 10 tekstil ihracatçısı ve ithalatçısı (2020)……..9

Tablo 3. Alt ürün grupları bazında dünya tekstil ve hammaddeleri ihracatı…….10

Tablo 4. Türkiye'nin tekstil ve hammaddeleri ihracatında öne çıkan ülkeler..……...17

Tablo 5. Alt ürün grupları bazında Türkiye'nin tekstil ve hammaddeleri ihracatı ve ithalatı……..19

Tablo 6. Hindistan'ın tekstil ihracatında öne çıkan ülkeler…….32

Tablo 7. PESTLE Çerçeve Modeli…….47

Tablo 8. Türkiye'nin temel ekonomik göstergeleri…….54

Tablo 9. Hindistan'ın temel ekonomik göstergeleri……...57

Tablo 10. Türkiye ve Hindistan Karşılaştırması…….....75

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 1. 2010'dan 2020'ye kadar ekonomik sektörlerin küresel gayri safi yurtiçi hasıladaki (GSYİH) payı……...4

Şekil 2. Dünya tekstil ve hammaddeleri ihracatı (2012-2021)……..8

Şekil 3. Dünya mamul mal ihracatı, 2020 (Yıllık yüzde değişim)……..10

Şekil 4. Türkiye'nin GSYİH'si ……..……21

Şekil 5. Dokuzuncu kalkınma planı stratejisi (2007-2013).....……25

Şekil 6. Büyüme Stratejisi ……..28

Şekil 7. Hindistan'ın türlerine göre tekstil ihracatı (2022)……..34

Şekil 8. Hindistan'ın GSYİH'si……...37

Şekil 9. Türkiye'nin temel işgücü göstergeleri (15+ yaş)……...59

Şekil 10. Hindistan'ın temel işgücü göstergeleri (15+ yaş)……61

Şekil 11. Türkiye'de sektörlere göre toplam sera gazı emisyonları (CO_2 eşdeğeri), 2000-2020……70

Şekil 12. Hindistan'da sektörlere göre toplam sera gazı emisyonları (CO_2 eşdeğeri), 2000-2019……72

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ATUFS: Amended Technology Upgradation Fund Scheme (Değiştirilmiş Teknoloji Yükseltme Fonu Şeması)

CCI: Corporate Catalyst İndia (Kurumsal Katalizör Hindistan)

CETP: Common Effluent Treatment Plant (Ortak Atık Arıtma Tesisleri)

DEPB: Duty Entitlement Pass Book Scheme (Görev Hakkı Geçiş Defteri Programı)

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

DRS: Draft Rehabilitation Scheme (Taslak Rehabilitasyon Şeması)

FDI: FDI: Foreign Direct Investment (Doğrudan Yabancı Yatırım)

FPS: Focus Product Scheme (Odak Ürün Şeması)

FTP: Foreign Trade Policy (Dış Ticaret Politikası)

GSYİH: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

GTS: Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi

IBEF: India Brand Equity Foundation (Hindistan Marka Sermayesi Vakfı)

ICNF: Innovative Center for Natural Fibers (Doğal Elyaflar için Yenilikçi Merkezi)

ICAC: International Cotton Advisory Committee (Uluslararası Pamuk Danışma Komitesi)

INR: Indian rupee (Hindistan rupisi)

IPDS: Integrated Processing Development Scheme (Entegre İşleme Geliştirme Planı)

ISDS: Integrated Skill Development Scheme (Entegre Beceri Geliştirme Şeması)

İTHİB: İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği

IWTO: International Wool Textile Organization (Uluslararası Yünlü Tekstil Örgütü)

KDV: Katma Değeri Vergisi

KOSGEB: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

MAI: Market Access Initiative (Pazar Erişim Girişim)

MDA: Market Development Assistance (Pazar Geliştirme Yardımı)

MEIS: Merchandise Exports from India Scheme (Hindistan'dan Mal İhracatı Şeması)

MIIUS: Modified Industrial Infrastructure Upgradation Scheme (Modifiye Endüstriyel Altyapı Yükseltme Şeması)

MLFPS: Market Linked Focus Products Scrip (Pazar Bağlantılı Odak Ürün Komut Dosyası)

MMF: Man Made Fiber (İnsan Yapımı Elyaf)

MSE-CDP: Micro & Small Enterprises – Cluster Development Programme (Mikro ve Küçük İşletmeler Küme Geliştirme Programı)

MSME: Micro, Small & Medium Enterprises (Mikro, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler)

NID: National Institute of Design (Ulusal Tasarım Enstitüsü)

NIFT: National Institute of Fashion Technology (Ulusal Moda Teknolojisi Enstitüsü)

NHDP: National Handloom Development Programme (Ulusal El Dokuma Geliştirme Programı)

NTC: National Transitional Council (Ulusal Geçiş Konseyi)

NTP: National Textile Policy (Ulusal Tekstil Politikası)

PESTLE: Politik, Ekonomik, Sosyal, Teknolojik, Yasal

PLI: Production Linked Incentive (Üretime Bağlı Teşvik)

PTA: Preferential Trade Agreement (Tercihli Ticaret Anlaşması)

RMG: Ready-Made Garments (Hazır Giysiler)

RoDTEP: Remission of Duties and Taxes on Exported Products (İhraç Ürünleri Üzerindeki Harçların veya Vergilerin Muafiyeti)

RoSCTL: Rebate of State & Central Taxes and Levies (Eyalet ve Merkezi Vergi ve Harçların İndirimi)

SITP: Scheme for Integrated Textile Park (Entegre Tekstil Parkı Şeması)

STA: Serbest Ticaret Anlaşması

T.C. : Türkiye Cumhuriyeti

T&A: Textiles & Apparel (Tekstil ve Giyim)

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

TCDS: Textile Cluster Development Scheme (Tekstil Küme Geliştirme Şeması)

TCIDS: Textile Centre Infrastructure Development Scheme (Tekstil Merkezleri Altyapı Geliştirme Şeması)

TCMB: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

TL: Türk Lirası

TMTT: Technology Mission on Technical Textile (Teknik Tekstillerde Teknoloji Misyonu)

TUFS: Technology Upgradation Fund Scheme (Teknoloji Geliştirme Fonu Şeması)

TÜFE: Tüketici Fiyat Endeksi

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

vb: ve benzeri

vd: ve diğerleri

YD-ÜFE: Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi

Yİ-ÜFE: Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi

WITS: World integrated trade solution (Dünya entegre ticaret çözümü)

WTO: World Trade Organization (Dünya Ticaret Örgütü)

ZLD: Zero Liquid Discharge (Sıfır Sıvı Atık Deşarjı

GİRİŞ

Sanayi, devletle yakından ilişkili ve devletin ekonomik istikrarına yardımcı olan önemli sektörlerden biri olduğu için temel dayanaklardan biridir. Ülkedeki gelişmişlik ve ilerlemenin boyutu sanayi seviyelerinden görülebilmektedir. Devletin büyümesi, gelişmesi ve istikrarı için sanayiye uygulanan politikalar gereklidir. Bu nedenle sanayi politikaları, devletlerin sanayilerini ve şirketlerini daha iyi performans göstermeye iten stratejileri, kararları ve teşvikleri alarak ekonomik faaliyetlere müdahale etme yollarından biridir. Ayrıca rekabet avantajını artırmak için dünya pazarında meydana gelen değişiklikler gibi iç ve dış değişiklikler için uygun tedbirlerin alınmasına hizmet etmektedir. Sanayi politikaları yatay ve seçici olmak üzere iki kategoriye ayrılmaktadır; birincisi, genel olarak performansı iyileştirmeyi amaçlayan ekonomik politikalar olarak kabul edilirken, ikincisi ise belirli bir endüstrinin veya belirli şirketlerin performansını iyileştirmeyi hedefler. Bu çalışmanın amacı, sanayinin, sanayi politikalarının ve tekstil sektörünün dünyada, Hindistan'da ve Türkiye'deki durumunun incelenmektedir. Ayrıca tekstil sektörüne yönelik sanayi politikaları başta olmak üzere, Türkiye ve Hindistan'da uygulanan sanayi politikalarını ve iki ülkenin yayınladıkları politika ve stratejilerdeki farklılıkları belirmektedir. Tekstil sektöründe, tekstil ihracatı sıralamasında Hindistan dördüncü büyük tekstil ihracatçısı, Türkiye ise beşinci sırada yer almıştır.

Bu araştırmanın önemi, iki ülkenin izlediği sanayi politikalarının türünü bilerek, bu farklılıkların nedenini bilmekte yatmaktadır. Bu farklılıkların nedenini bilerek, eksiklikleri belirlemek ve zayıf yönleri iyileştirmek ve rekabet gücünü artırmak için stratejiler geliştirmek için çalışmak mümkündür.

Ülkeler tarafından yayınlanan sanayi politikaları her beş yılda bir yenilenmekte ve bazı politikalar ekonomik koşullara ve küresel pazardaki değişimlere göre sürekli olarak değiştirilmektedir. Bu nedenle 2000-2020 yılları arasında araştırmanın kapsamı daraltılmış, tekstil sektörünü içeren genel sanayi politikaları ve tekstil sektörüne özel

sanayi politikaları ele alınmaktadır. Bu çalışmada nitel bir araştırma yöntemi (durum çalışması) kullanılmıştır. Sanayi politikaları ve tekstil sektörü ile ilgili literatür çalışmalar inceleyerek tekstil sektörünün ihracat ve ithalat istatistikleri ulaşılmıştır. Ayrıca Türkiye ve Hindistan'da tekstil sektöründe uygulanan sanayi politikasını karşılaştırmak için PESTLE analizi kullanılmıştır.

Sanayi politikaları genel olarak tekstil sektörü de dâhil olmak üzere tüm sanayi sektörlerini hedef almaktadır. Tekstil sektörü, dünyanın temel sektörlerinden ve bol gelir getiren en büyük sektörlerinden biridir. 2020 yılında küresel tekstil pazarının yaklaşık 1,4 trilyon dolar olduğu tahmin edilmektedir. Bangladeş, Brezilya, Çin, Hindistan, Pakistan ve Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde bu alanda çalışan sayısı 300 milyonu geçmektedir (Henrique Pacini vd., 2021). 2020 yılında, Covid-19'u önlemek için kişisel koruyucu ekipman talebi nedeniyle mamul mallar arasında küresel tekstil ihracatı %16,0 ile en fazla artış gösteren ürünler olmuştur. Ayrıca en fazla ihracat yapan ülkeler dünya ihracatının %43,5'lik payına sahip olan Çin olmuştur. Akabinde onu %18,1 ile Avrupa Birliği, %4,2 ile Hindistan ve %3,3 ile Türkiye izlemiştir (World Trade Organization [WTO], 2021). Hindistan'da tekstil endüstrisi, ürünleri yaklaşık 220 ülkeye ihracı ile hammadde bolluğu ve ucuz işçilik maliyeti nedenlerinden dolayı önde gelen endüstrilerden biridir. Öte yandan Türkiye, tekstil ihracatını artırma ve sektörü canlandırma konusunda dikkat çekici bir şekilde ilerlemektedir. 2017'den 2020'ye kadar beşinci sırada yer almaktadır. 2020 yılında dördüncü sıraya yükselerek, tekstil ürünlerini 200 ülkeye ihraç etmektedir. Dolaysıyla Türkiye farklı kılan nitelikli işgücü ve üretim kalitesi olmaktadır. İki ülke tarafından yayınlanan sanayi politikaları, yatırımı, araştırma ve geliştirmeyi teşvik eden politikalardan oluşmaktadır. Politikaları aynı zamanda altyapı geliştirme ve insan gücü eğitimini de içermektedir. Ayrıca her ülke öncü sektörlerine odaklanmaktadır.

Çalışmadaki PESTLE analizinde her iki ülke ihracatlarını ve küresel pazar paylarını artırmak için dış ticaret ve ekonomik istikrar politikalarını uygulamıştır. Bu nedenle sektörde dijital dönüşümü ve altyapı gelişimini, çevre koruma ve yeşil dönüşüm politikalarını artıracak ile işgücünü ve tüketicileri koruyan ve tekelleşmeyi önleyecek politikalar uygulanmıştır. Ayrıca her iki ülkede de tekstil sektöründeki insan gücü sayısı artığını görülmüştür.

1. DÜNYADAKİ SANAYİ, SANAYİ POLİTİKALARI ve TEKSTİL ENDÜSTRİSİNE GENEL BAKIŞ

1.1. Sanayi:

Sanayi, anlamı ekonomik faaliyetin anlamına yaklaşan bir terimdir. Sanayi, hammaddelerin kullanılabilir malzemelere dönüştürüldüğü ve toplumun ihtiyaçlarının karşılandığı bir iştir. Çoğu ülkenin ekonomik büyümesi sanayinin gelişimine ile bağlantılı olduğundan, sanayinin kilit bir rolü vardır. Her ülkede birbirini besleyen ve genel olarak sanayi sektörünün dengesini sağlayan farklı sanayi sektörleri de bulunmaktadır.

Sanayi devriminin on sekizinci yüzyıldan on dokuzuncu yüzyılın yarısına kadar başlamasıyla birlikte sanayi giderek gelişmiştir. Sanayi devrimini ilk başlatan İngiltere olmuş daha sonra Avrupa ve Amerika'ya yayılmıştır (Yilmaz, 2017). El sanatları endüstrisi, suyla ve buharla çalışan makineler kullanarak imalata dönüşmüştür. 1840'ların başlarından İkinci Dünya Savaşı'nın başlangıcına kadar İkinci Sanayi Devrimi ortaya çıkmıştır. Üretimde, üretim hatlarında, kanalizasyon ve telgraf sistemlerinde, su ve gaz boru hatlarında elektrik enerjisi kullanılarak teknoloji gelişmiştir. Üçüncü sanayi devrimine gelince, içinde bulunduğumuz çağda olmakta, dijital üretimin başlaması ve bilgisayar donanım tasarımı ve üç boyutlu yazıcının geliştirilmesi sonucu modern ve gelişmiş mekanizmaların kullanılmasıyla başlamıştır. Bunu robotların ve yapay zekânın gelişmesinden ve teknolojinin günlük hayatta kullanılmasından Dördüncü Sanayi Devrimi'nin ortaya çıkması izlemiştir.

Sanayi, istihdam ve milli gelir sağlaması, yerel pazarın ihtiyaçlarını, yerel ürünleri ve ürün ihracatını karşılaması nedeniyle devletin en önemli bileşenlerinden biridir. Sanayileşme genellikle orta gelirli ülkelerde Gayri Safi Yurtiçi Hasıladaki GSYİH'nin beşte birini ve düşük gelirli ülkelerde GSYİH'nin beşte birinden azını oluşmaktadır (Keane ve Te Velde, 2008).

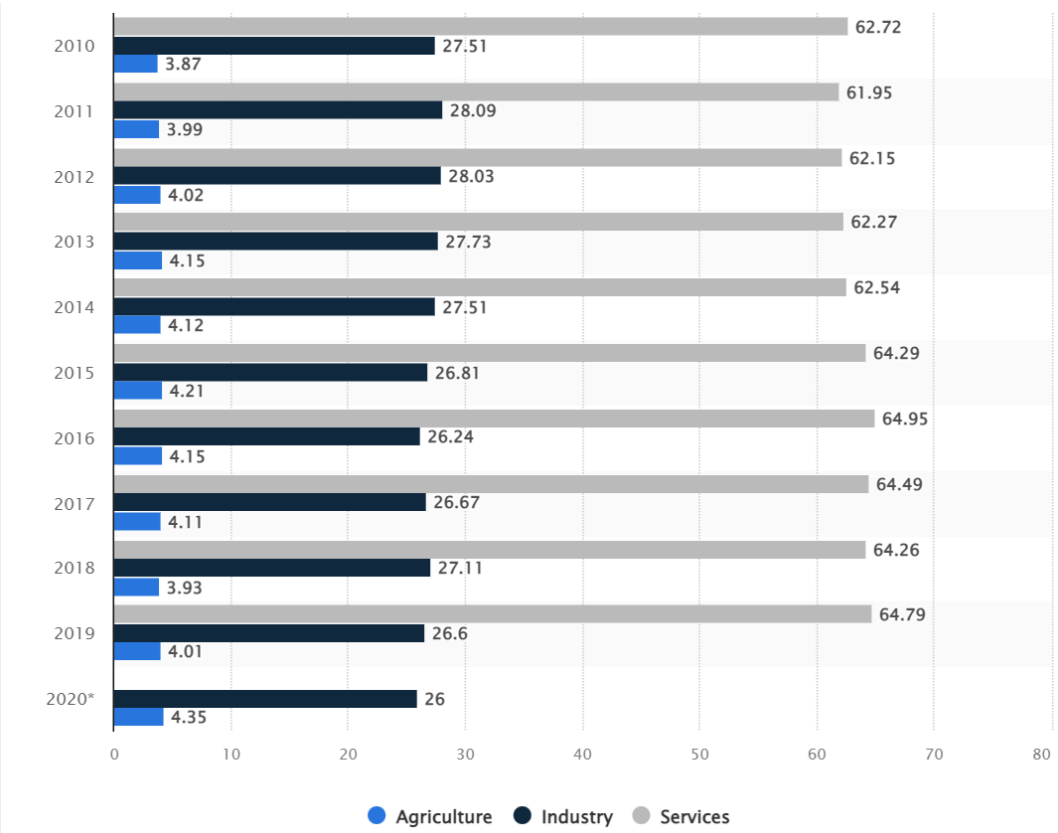

Şekil 1. 2010'dan 2020'ye Kadar Ekonomik Sektörlerin Küresel Gayri Safi Yurtiçi Hasıladaki (GSYİH) Payı

Kaynak: (O'Neill, 2022)

Şekil 1, 2010'dan 2020'ye kadar küresel GSYİH ekonomik sektörlerin payını göstermiştir. 2019'da tarım, küresel GSYİH'ye %4,01, sanayi %26,6 ve hizmetler %64,79 katkıda bulunmuştur.

Sanayi, bankacılık sektörü gibi kâra dönüştürülebilen herhangi bir işletme olarak düşünülebilir. Çünkü ekonomi ile ilgili sektörler vardır. Örneğin imalat sanayileri, maden çıkarma sanayileri, gıda sanayileri, tekstil sanayileri ve diğerleri... En yaygın endüstri türleri, ülkede mevcut olan faktör türleri nedeniyle bir ülkeden diğerine farklılık gösterir ve bu faktörler iki ana bölümden oluşur: coğrafi konum, iklim, toprak yüzeyi ve hammadde türleri (bitki, hayvan, kaya ve mineral) gibi doğal faktörler ile sermaye, insan gücü, ulaşım, iletişim ve diğerleri gibi insan faktörleri. Bu nedenle sanayi, toplumun günlük yaşamının ayrılmaz bir parçasıdır.

1.2. Sanayi Politikaları:

Sanayi, devletin gelişmesinde, büyümesinde ve refahında en önemli faktörlerden biri olduğundan, devlet, sanayi sektörüne ve sanayi şirketlerine yardım etmek ve teşvik etmek için politikalar, prosedürler ve yasalar oluşturarak sanayi sektörünü iyileştirmeye ve en iyi varlıklarını sağlamasına yardımcı olmaya çalışmaktadır. Dolaysıyla rekabet değerlerini artırmalarını sağlamaktadır. Sanayi politikaları, ekonomide en çok çalışılan ve yazılan konular arasındadır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında ülkeler ekonomik alanda meydana gelen tahribat ve seksenli yıllarda başarısızlığa uğrayan kurtuluş politikaları ile yüzleşmek için çözüm arayışlarına başlamış ve bu durum akademik ve siyasi alanda sanayi politikalarının yoğun bir şekilde incelenmesi ihtiyacını doğurmuştur (Yilmaz, 2017). Ayrıca devlet desteği, yatırımlar ve dış faktörler açısından özellikle kilit ulusal sanayiler için önemli bir kaynaktır (Baştav, 2012; Lustig, 1992; Taylor, 1990).

Sanayi politikaları, devletin sanayi sektörünü başarısızlıktan korumak ve ekonomik durumun bozulmasını önlemek için aldığı tedbirlerdir. Ekonomistler, sanayi politikalarını aşağıdakiler de dâhil olmak üzere çeşitli tanımlarla tanımlamışlardır: "Sanayi politikası, ekonomik büyüme veya toplumsal refah için gelecekte olacağından daha iyi beklentiler sunması beklenen sektörlere, teknolojilere veya görevlere yönelik iş ortamını iyileştirmeye veya ekonomik faaliyetin yapısını değiştirmeye çalışan her türlü müdahale veya hükümet politikasıdır.…" (Crafts ve Hughes, 2013, s. 5; Warwick, 2013, s. 16-17). Ek olarak ''sanayi politikaları, tıpkı parasal değişkenleri etkileyen tüm politikalar gibi, sanayiyi etkileyen tüm politikalar olarak tanımlanmaktadır'' (Yilmaz, 2012, s. 4; Chang, 2009: 2). Daha açık tanıma göre ise: '' üretim ve kaynak tahsisine ilişkin genel mekanizmaları ya da kaynakların ekonomideki mevcut dağılımını etkilemeye yönelik olarak uygulanan ve makroekonomik politikalar dışında kalan hükümet müdahaleleri şeklinde ifade edilmektedir (Yilmaz, 2017, s. 4; Lindbeck, 1981: 391). Genel olarak, sanayi politikalarının, devletin sanayiyi yönlendirmek veya teşvik etmek için sanayiye müdahale ettiği kararlar olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır.

Geçmişte müdahale politikalarında başarısız olan ülkeler olduğu gibi, ihracat ve endüstriyel performans açısından yeni neoliberal politikaların başarısız olduğu ülkeler de bulunmaktadır (Baştav, 2012; Chang ve Grabel, 2005). Bu nedenle devlet, halkının ihtiyaçlarına, yönetim sistemine ve kendi özelliklerine uygun politikalar belirlediğinden,

her ülkenin sanayi politikaları farklıdır. Sanayi politikalarının çoğu, ulusal öneme sahip endüstrilere yöneliktir. Politikalar, küresel pazardaki değişiklikler ve bilim ve teknolojideki gelişmeler gibi ülke içinde ve dışında meydana gelen değişikliklerle bir dönemden diğerine değişebilmektedir. Bazen, Sanayi politikasının oluşturulmasına hükümetin müdahalesinin nedenleri, serbest piyasaların çalışmasında bir açığın olduğu, ekonomik hasara ve kalkınmada başarısızlığa yol açan piyasaların başarısızlığından kaynaklanmaktadır. Bu durumda devletin ekonomik çalkantıları önlemek, performansı iyileştirmek ve endüstriyel verimliliği artırmak için politika ve prosedürler yapması gerekmektedir.

Tablo 1. Sanayi politikası araçlarına örnekler

	Yatay	**Seçici**
Ürün Market	Rekabet Politikası	Ulusal Şampiyonlar
	Dolaylı Vergi	Kamulaştırma/Özelleştirme
	Ürün Pazarı Yönetmeliği	Devlet Yardımları
	Döviz Kuru Politikası	Ticaret Politikası
		Kamu Alımları
İş gücü ve Yetenekler	Eğitim Politikaları	Hedeflenen Beceriler Politikası
	Eğitim Destekleri	Çıraklık Politikaları
	Ücret Sübvansiyonları	
	İş Piyasası Yönetmeliği	
	İstihdam Vergileri	
Sermaye Piyasası	Kurumlar Vergisi Politikası	Devlet Yatırım Bankası
	Finansal Piyasa Düzenlemesi	Stratejik Yatırım Fonu
		Acil Krediler
Kara	Arazi Kullanım Planlama Kuralları	Yere Dayalı Kümeler Politikası
	Altyapı Politikası	Kurumsal Bölgeler
Teknoloji	Ar-Ge Vergi Kredisi	Kamu Alımları
	Bilim Bütçesi	Patent Kutusu
	Fikri mülkiyet hakları rejimi	Seçici Teknoloji Finansmanı

Kaynak: (Crafts ve Hughes, 2013: 7).

Bazı literatür, sanayi politikası araçlarını seçici ve yatay olarak ikiye ayırır; Yatay politikaların tüm sanayi alanlarını kapsayan politikalar olduğu, seçici politikaların ise

belirli şirketlere yönelik politikalar olduğu bir önceki tablodan açıkça görülmektedir. Sanayi politikasının bileşenleri arasında: Kurum Oluşturma Politikaları, Yatırım Politikaları, Bölgesel Gelişme Politikaları, firma ve rekabet politikaları ve Teknoloji Politikalarıdır (Yilmaz, 2017). Korumacı, endüstriyel müdahale ve gümrük vergileri politikaları ile ihracat sübvansiyonlarını (dış ticareti teşvik etmek) ve stratejik endüstrilerin korunmasını içirmektedir.

Sanayi politikalarının amaçları arasında:

1- Yapısal değişikliklere uyum sağlamak ve sanayiye ivme kazandırmak.
2- Firmalar arası işbirliği için uygun ortamın sağlanması, araştırma, geliştirme ve yeniliğin teşvik edilmesi.
3- Kısıtlamaları azaltmak ve daha liberal bir ortam yaratmak için uygun yasal muafiyetler.
4- Çevre kirliliğine uygun ve engelleyici endüstriyel gelişme.
5- Yapısal değişim süreçlerini hızlandırın ve üretim verimliliğini artırması.
6- Küresel zorluklara ve teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmek için bir sanayi devrimi üretmek ve rekabet gücünü artırmak için ender yetenekleri teşvik etmesi.

Sanayi politikası ayrıca girişimcilerin ve şirketlerin inisiyatif alabilecekleri, fırsatlar yaratabilecekleri ve potansiyellerini kullanabilecekleri rekabetçi bir iş ortamı geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle sanayi politikası, iş ortamının ne ölçüde geliştiği ve şirketlerin büyüklükleri, yasal durumları, faaliyet alanları veya konumları ne olursa olsun büyümelerine ve gelişmelerine olanak sağlamasıyla doğrudan ilişkilidir (Devlet Planlama Teşkilatı [DPT], 2003).

Geçmişte müdahale politikalarında başarısız olan, bazıları ihracatta ve endüstriyel performansta başarısız olan ülkeler vardır. Ancak kapitülasyon politikaları yerine ülkelerin eksiklikleri tespit etmeleri, çözüm bulmaları ve etkili politikalar üretmeleri gerekmektedir (Baştav, 2012; Chang ve Grabel, 2005). Politikaların hem iç hem de dış cephelerde ilerlemesi, ekonomik büyümeye ve kalkınmaya katkıda bulunacaktır.

1.3. Tekstil sanayi:

Tekstil sanayi, tarihin en eski sanayilerinden biriydi ve tekstil sanayinin ülke ekonomisinde önemli bir rol oynaması ve özellikle kadınlar için birçok iş fırsatı sağlanmasına katkıda bulunması nedeniyle hala en önemli sanayi sektörlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Tekstil sektörü, kumaşları endüstriyel renklerde boyama fikrinin ortaya çıkması ve ardından pamuğu iyi veya uygun şekilde dokumak için buharla çalışan bir tezgâhın icadı da dâhil olmak üzere yıllar içinde artan bir gelişme ve büyümeye tanık olmuştur. Ardından buhar makinesinin ortaya çıkması ve yeni renkler ve renk gardiyanların ortaya çıkması, ardından kimyasallara dayalı endüstriyel kumaş üretimi ve son gelişmelerde tekstil endüstrisi, dijital dönüşüm ve Endüstri 4,0 dünyasına girmeye başlamıştır. Örneğin elbiseler ve diğerlerini üretmek için 3D yazıcıların kullanılmıştır. Ayrıca çalışanın dokuma hazırlama, dokuma üretimi, terbiye, tasarım, renklendirme, elyaf oluşturma, montaj ve diğer üretim aşamalarından kapsamlı üretim durumunu izlemesini sağlayan akıllı bir bileklik üretimi gerçekleşmiştir.

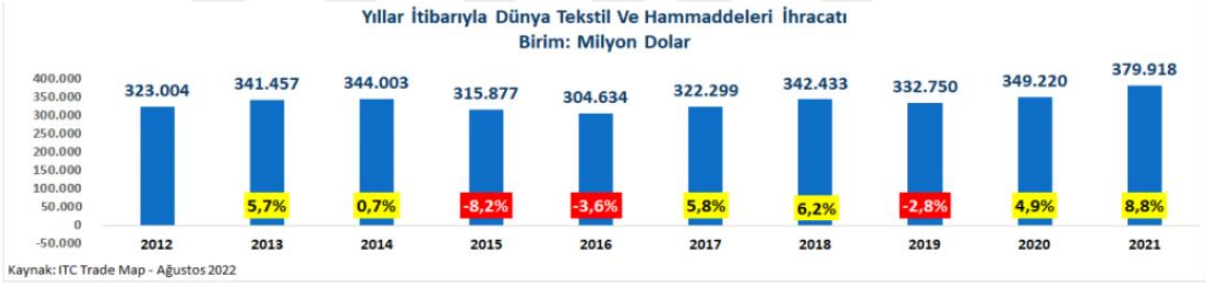

Şekil 2. Dünya tekstil ve hammaddeleri ihracatı (2012-2021)
Kaynak: (İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği [İTHİB], 2022: 5).

Şekil 2: İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği (İTHİB) tarafından yayınlanan raporda, 2020 yılında dünya tekstil ve hammaddeleri ihracatının %4,9 artarak 349,2 milyar dolar ile yılların en yüksek seviyesine ulaştığı belirtilmiştir. Tekstil endüstrisinin tüm ürün alt gruplarının en büyük ihracatçısı olan Çin'in tekstil ihracatı, %28,2 artarak 153,1 milyar $'a ulaşmıştır. Çin, küresel tekstil ihracatının %44,2'sine sahip. Teknik tekstil ihracatı da %6,1 artarak 113,5 milyar dolara ulaşmıştır. Dokuma kumaş ise %17,2 pay ile ikinci ürün alt grubudur. 2020 yılında küresel dokuma kumaş ihracatı, pandeminin etkisiyle %22,4 azalarak 59,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında ev tekstili ihracatı %5,4 azalarak 50,7 milyar dolara, iplik ihracatı %19,9 azalarak 38,4 milyar dolara gerilmiştir. Ayrıca örme tekstil ihracatı %13,7 azalarak 31,4 milyar dolara, elyaf ihracatı ise %16,9 azalarak 29,7 milyar dolara gerilmiştir (İstanbul

Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği [İTHİB], 2021). Tekstil sanayindeki ana rakipler Çin, Avrupa Birliği, Hindistan ve Amerika Birleşik Devletleri'dir, Çin dünyanın en büyük tekstil üreticisi ve ihracatçısı olmaktadır.

Tablo 2. İlk 10 tekstil ihracatçısı ve ithalatçısı (2020)

(Milyar dolar ve yüzde)

	Değer	Dünya ihracatında/ithalatında pay				Yıllık yüzde değişimi			
	2020	2000	2005	2010	2020	2010-20	2018	2019	2020
İhracatçılar									
Çin	154	10.3	20.2	30.4	43.5	7	8	1	29
Avrupa Birliği	64	33.4	32.5	25.3	18.1	0	7	-6	-3
AB Dışı İhracat	22	11.5	11.3	9	6.1	0	8	-6	-9
Hindistan	15	3.6	4.1	5.1	4.2	2	6	-5	-12
Türkiye	12	2.4	3.5	3.5	3.3	3	4	-1	-1
ABD	11	7	6.1	4.8	3.2	-1	1	-3	-15
Vietnam	10	0.2	0.4	1.2	2.8	13	14	10	11
Kore	8	8.1	5.1	4.3	2.2	-3	0	-7	-15
Pakistan	7	2.9	3.5	3.1	2	-1	2	-4	-8
Çin Taipei	7	7.6	4.8	3.8	2	-3	0	-8	-17
Japonya	6	4.5	3.4	2.8	1.6	-2	3	-2	-14
10'un üzerinde	294	80	83.5	84	83	-	-	-	-
İthalatçılar									
Avrupa Birliği	87	29.7	29.2	23.8	24.3	3	5	-5	29
AB Dışı İhracat	50	9.6	9.8	9.6	14.1	7	7	-4	69
ABD	45	9.7	10.5	8.7	12.6	7	8	-2	44
Vietnam	16	0.8	1.6	2.6	4.4	8	14	4	-8
Çin	14	7.8	7.2	6.6	3.9	-2	3	-12	-10
Japonya	12	3	2.7	2.7	3.3	5	6	-1	34
İngiltere	11	4.4	3.5	2.7	3	4	2	-3	52
Bangladeş	9	0.8	1.1	1.7	2.5	7	18	-7	-17
Kanada	6	2.5	2	1.6	1.8	4	2	-3	41
Kore	6	2	1.6	1.8	1.6	2	8	-5	9
Endonezya	5	0.8	0.4	1.6	1.5	2	12	-2	-21
10'un üzerinde	211	61.4	59.8	53.7	58.9	-	-	-	-

Kaynak: (WTO, 2021: 77)

Tablo 2 dünyanın en büyük tekstil ihracatçıların ve ithalatçılarının göstermektedir. İhracata 154 milyar dolar ile Çin'in ilk sıra yer almaktadır. Avrupa Birliği'n 64 milyar dolar ile ikinci sıra yer almaktadır. Hindistan ise 15 milyar dolar ve Türkiye 12 milyar dolar olmuştur.

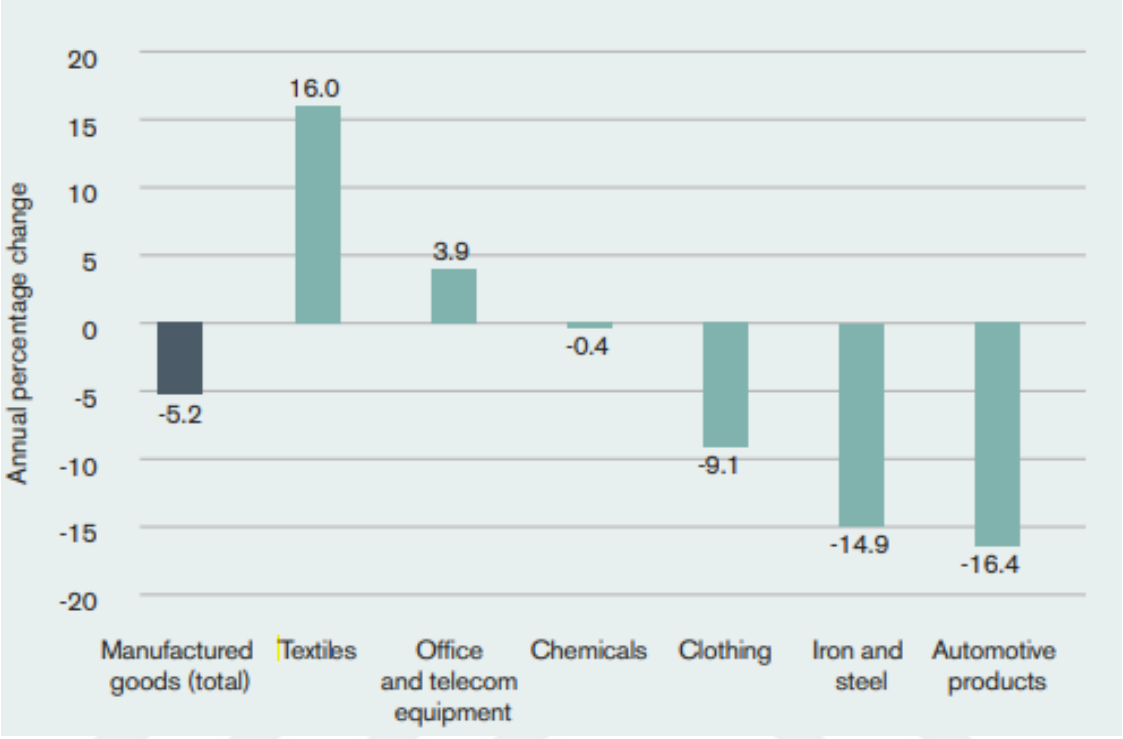

Şekil 3. Dünya mamul mal ihracatı, 2020 (Yıllık yüzde değişim)
Kaynak: (WTO, 2021: 13)

Şekil 3, pandemi döneminde 2020 için küresel mamul ihracatının ne ölçüde düştüğünü göstermiştir. Mamuller (toplam) %-5,2, kimya ihracatı %-0,4, giyim -%9,1, demir-çelik ihracatı -%14,9 ve otomotiv ürünleri ihracatı da -%16,4 azalmaktadır. Ofis ve Telekom ekipmanlarında ihracat yüzde 3,9 artarken, tekstil ihracatı yüzde 16 ile en yüksek seviyeye ulaşmıştır.

Tablo 3. Alt ürün grupları bazında dünya tekstil ve hammaddeleri ihracatı:

Tekstil Ürünleri	2017	2018	2019	2020	2021	Değişim	Pay
Teknik Tekstil	103.395	110.126	107.118	113.951	121.152	6,3%	N/A
Dokuma Kumaş	75.378	77.925	76.699	60.316	74.776	24,0%	19,7%
Ev Tekstil	51.270	53.870	53.674	51.139	65.282	27,7%	N/A
İplik	47.661	51.772	48.024	38.631	54.666	41,5%	14,4%
Örme Kumaş	35.128	36.952	36.420	31.671	42.541	34,3%	11,2%
Elyaf	34.786	39.083	35.868	30.813	39.943	26,9%	10.5%
Toplam İhracat	322.299	342.433	332.750	349.220	379.918	8,8%	100,0%

Kaynak: (İTHİB, 2022: 6; ITC Trade Map, 2022)

Not: Ev tekstil ve teknik tekstil ürün gruplarında diğer sanayi ürünlerinin de yer alması nedeniyle toplam tekstil ihracatı içinde payları hesaplanmamaktadır.

Tablo, Teknik tekstiller 2020 yılında 113,5 milyar dolar ile en fazla ihracatı ile en fazla ihracatı gerçekleştirilen alt ürün grubudur. Küresel teknik tekstiller ihracatında 2020 yılında %6,1 artış yaşanmıştır. Dokuma kumaş %17,2 payı ile en fazla ihracatı gerçekleştirilen 2. tekstil sektörü alt ürün grubudur. Küresel dokuma kumaş ihracatı, 2020 yılında pandeminin etkisiyle %22,4 oranında gerileyerek 59,4 milyar dolar değerinde kaydedilmiştir. 2020 yılında küresel ihracatı %5,4 oranında azalan ev tekstili ise en fazla ihracatı gerçekleştirilen 3. tekstil sektörü alt ürün grubudur. 2020 yılında ev tekstili ihracatı 50,7 milyar dolar değerinde kaydedilmiştir.

Araştırmacılar (Hussain vd.) tarafından tekstil ve giyim endüstrisinin ekonomik büyüme üzerindeki doğrusal olmayan etkisi konusunu ele alan analitik bir çalışmada: daha yüksek Asya ekonomileri örneğinde, tekstil ve giyim sektörü, Güney Kore, Hong Kong ve Türkiye ekonomilerinde ekonomik kalkınmanın iyileştirilmesine yardımcı olmaktadır (2020). Ayrıca gayri safi yurtiçi hasıla üzerinde olumlu ve önemli bir etkisi vardır. Tekstil endüstrisinin uzun vadeli ekonomik kalkınmaya katkı sağlama yeteneği yalnızca yatırımcıların avantajlarına değil, aynı zamanda devlet ve devlet kurumlarının bu yatırımı geliştirecek politikalarının kalitesine ve etkinliğine de bağlıdır (Keane ve Te Velde, 2008).

Tekstil sektöründe sadece eğirme ve dokuma imalatı ve üretimi ile sınırlı kalmayıp, halı, giysi, döşemelik kumaşlar, bazı ev eşyaları, ev dekorasyonu, otomobil endüstrisi, medikal giysiler ve diğerleri imalatını da kapsadığı için farklı türleri bulunmaktadır. Değirmencilik sektörü aynı zamanda dünyanın en büyük ikinci sektörüdür (Ministry of Textile, 2022). Ayrıca tekstil endüstrisinde kullanılan pamuk, ipek ve bambu gibi bitki ve hayvanlardan elde edilen doğal hammaddeler veya naylon ve polyester gibi endüstriyel hammaddeler olmak üzere iki tür hammadde vardır. Ayrıca sentetik lifler (doğal polimer), dünyanın lif tüketiminin yarısından fazlasını oluşturan en çok tüketilen hammaddelerdir.

Hammaddelerin Türleri:

Pamuk: Pamuk, tekstil endüstrisi için en önemli hammaddelerden biridir. Özellikle de gelişmekte olan ülkeler için sürdürülebilir bir ürün olarak kabul edilmektedir. Ayrıca pamuk lifleri, saf veya karışık olmaları ve bol üretimleri nedeniyle tekstil değer zincirinde tercih edilen ürünler arasındadır. 2022 yılında dünya pamuk üretimi yaklaşık 5.442.842 ton olarak gerçekleşmiştir. Uluslararası Pamuk Danışma Komitesi'nin (ICAC) 2021/2022 yılı istatistiklerine göre bin metrik ton üretime göre en büyük pamuk üreticileri 5900 üretim miktarıyla Hindistan, 5730 üretim miktarıyla Çin ve 3963 üretim miktarıyla Amerika Birleşik Devletleri gerçekleşmiştir (2021).

Yün: Koyun, keçi, tavşan ve develerden elde edilen doğal bir hammaddedir. Koyunyünü, doğal ve yenilenebilir kaynaklardan biridir ve tekstil endüstrisinde (giyim, halı, perde, yastık, battaniye ve döşemelik gibi) ve otomobil ve uçak döşemeleri için hafif malzemelerin imalatı gibi diğer alanlarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Ses ve ısı yalıtım malzemelerinin imalatında ve ayrıca bazı gübre çeşitlerinin imalatında kullanılmaktadır (Allafi vd., 2020).

Uluslararası Yünlü Tekstil Örgütü (IWTO) tarafından yayınlanan istatistiklere göre: Yağ ağırlığı bakımından en büyük ülke olan Çin'in yerine Avustralya, temiz ağırlık bakımından en büyük yün üreten ülke olmaya devam etmektedir. 2021'de dünyadaki yağlı yün üretimi azalmıştır. 2015'ten bu yana görünen düşüş eğilimini devam ettirerek %0,6'lık bir artışla 1950 milyon kg'a ulaşmıştır. Temiz ağırlık açısından küresel yün üretimi şimdiden 2,658 ton veya %0,2 artarak 1033,6 milyon kg'a yükselmiş, toplam küresel yün mevcudiyeti (üretim artı açılış stok seviyeleri) de 2021'de %3 artmıştır. 2022'de tekrar %1,3 artması beklenmektedir (2022).

İpek: İpek, parlak bir görünüme, lüks bir his ve hafifliğe sahip bir böcek lifidir. Bu eşsiz özelliklerinden dolayı ipek, tüm dünyada "Tekstil Kraliçesi" olarak bilinir (Ministry of Textile, 2022). Tekstil sektörüne önemli katkı sağlayan hammaddelerden biridir. Giyim sektöründe özellikle yazlık giysiler, parti giysileri ve pijamalarda kullanılmakta olup, Hindistan'ın geleneksel simgesi olan Hint sari giysilerinin yanı sıra yastık imalatında da kullanılmaktadır. İpek, cerrahi iplikler gibi bazı tıbbi endüstrilerde de kullanılmaktadır.

Tekstil sanayi sektöründe ipek kullanım yüzdesi %0,2'den az olmasına rağmen, hala 60'tan fazla ülkede ipek üretilmekte ve bu ülkelerden en büyük üç ipek üreticisi Çin, Hindistan ve Özbekistan iken, en büyük üç ipek tüketicisi ise Amerika Birleşik Devletleri, İtalya ve Japonya'dır (International Sericultural Commission, 2021). Piyasa Verileri Tahmini tarafından yayınlanan rapora göre, dünya ipek pazarının gelirler bazında büyüklüğü 2021 sonunda 21,45 milyar ABD dolarına yaklaştı ve yıllık bileşik büyüme ile artması beklenmektedir. 2027'de 30.21 milyar ABD dolarına ulaşmak için yaklaşık %9,8'lik bir oran düşünülmektedir (Market Data Forecast, 2022).

Polyester: Sentetik hammaddelerden biridir. Genellikle polietilen glikol ve tereftalik asitten üretilir. Yüksek esneklik, kırışıklara ve aşınmaya karşı yüksek direnç yeteneği özellikleri vardır. Polyester, saf veya diğer hammaddelerle karıştırılarak pamuk veya ipek benzeri kumaşların üretilmesinde kullanılmaktadır. Polyester kumaş, üretim maliyetinin düşük olması nedeniyle yaygın olarak kullanılmakta fakat giyilirken rahatsızlığa neden olmaktadır. Bu nedenle, kumaş üretiminde veya astar olarak yaygın olarak kullanılmaktadır ve polyester elyaflar yastık ve diğerlerinde dolgu olarak da kullanılmaktadır. Dayanıklılığı ve esnekliği nedeniyle halı ve ev tekstili imalatında da kullanılmaktadır. Çin, Hindistan ve Vietnam dünyanın en büyük polyester ihracatçıları arasındadır.

Polyester elyaflarını küresel pazar büyüklüğünün 2020'de 90 milyar ABD dolarından fazla olduğu tahmin edilmektedir. Tekstil endüstrisinde polyester elyafları olan artan talep ve polyester karışımlı elyaflar için değişen tüketici tercihleri ile birlikte gelişmiş ülkelerde moda endüstrisinin hızlı büyümesini nedeniyle 2021'den 2027'ye kadar yıllık %7,8 bileşik büyüme oranında büyümesi beklenmektedir.

Naylon: Amit bağları ile birbirine bağlanmış polimer birimlerinden oluşan bir tür sentetik hammaddedir. Eritilir ve liflere veya şekillere dönüştürülür. Naylon elyaflar tekstil, giyim ve diğer endüstrilerde kullanılmaktadır. İlk naylon türü; Naylon 6,6 olarak adlandırılır, daha sonra geliştirilip Naylon 6 olarak adlandırılır ve şu anda dokunmamış kumaşların imalatında büyük ölçekte kullanılmaktadır. 2020 yılında küresel naylon pazarının değeri 29,76 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Naylon 6, seçkin halı üretiminde büyük talep görmek ve Türkiye, naylon esaslı kumaş üretimi için en büyük naylon ithalatçılarından biridir.

Tekstil Ürünleri Türleri:

Tekstil ürünleri farklı çeşitlerden oluşmaktadır. İTHİB, tekstil ürünleri türlerini altı türe ayırmıştır: Teknik tekstil, dokuma kumaş, ev tekstil, iplik, Örme kumaş ve elyaf (2022a).

1- Teknik Tekstil:

Teknik tekstiller, tekstil endüstrisinin en hızlı büyüyen segmentleri arasındadır ve sadece çekici görünmek için değil, aynı zamanda işlev açısından önemli katma değer sunmak için tasarlanmış yüksek teknolojili, yüksek performanslı bir kumaşa doğru yapılmaktadır (Chaudhary ve Shahid, 2013). Ayrıca çeşitli alanlarda kullanılmakta: Clothtech (Telalar, astarlar, ayakkabı bağı ve dikiş iplikleri kullanımı ile giyim ve ayakkabı sektöründe kullanılmaktadır). Buildtech (İnşaatta kullanılan tekstillerin sanayinde kullanılmaktadır). Medtech (Diyaliz filtreleri, koruyucu giysiler, iplikler ve diğerlerinin imalatı gibi tıp alanında kullanılmaktadır). Agrotech (Tarımsal ürünlerin paketlenmesi ve ultraviyole ışınlarından korunması gibi tarım ve bahçecilikte kullanılmaktadır). Geotech (Korozyon veya heyelanları önlemek için kanalizasyonda kullanımı gibi jeotekstil alanında kullanılmaktadır). Hometech (Mobilya, yatak, yalıtım, vatka malzemeleri vb. ev tekstillerinde kullanılmaktadır). Indutech (Filtrelerde, kablolarda ve diğerlerinde kullanımı gibi endüstriyel alanlarda kullanılmaktadır). Mobiltech (Hava yastığı, koltuk kılıfı ve diğerlerinin imalatında kullanımı ile deniz, kara ve hava ulaşım araçlarında kullanılmaktadır). Oekotech (Filtre malzemelerinde, korozyon koruma malzemelerinde ve diğerlerinde kullanımı gibi çevre koruma alanında kullanılmaktadır). Patchtech (Ambalaj poşetleri, poşet ipleri, çay poşetleri ve diğerleri gibi ambalaj alanında kullanılmaktadır). Protech (Askeri ürünlerin imalatında, çevre koşullarından korunmaya yönelik çadır ve giysi imalatında kullanılmaktadır), Sporttech (Spor giyim ve ayakkabı imalatı gibi spor alanında, yarış arabalarında ve diğerlerinde kullanılmaktadır) ve Gastrotech (Gastronomi alanında kullanılan ürünlerde kullanılmaktadır).

2021'de küresel sanatsal tekstil ihracatı %6,4 artarak 121,2 milyar dolara ulaşmıştır. Çin, küresel teknik tekstil ihracatında %28,7'lik payla ilk sırada yer almıştır. Çin'in 2021'deki ihracatı yüzde 6,4 düşüşle 34,8 milyar dolara gerilemiştir. Teknik tekstil ihracatında Hindistan sekizinci, Türkiye ise onuncu sırada yer almıştır (İTHİB, 2022a).

2. Dokuma Kumaş:

Dokuma kumaş, iki ipliğinin belirli bir düzende ve dik açıyla birbirine bağlanmasından oluşmaktadır. Genellikle, ister el tezgahları ister elektrikli tezgahlar olsun, dokuma kumaşların imalatında tezgahlar kullanılmaktadır. Böylece iki iplik veya çok sayıda iplik kullanılabilir ve birbirine dik açıyla bağlanabilir. İpliğin farklı şekillerde birleştirilmesiyle farklı kumaş türleri elde edilmektedir. Avantajlarından biri de her mevsimde farklı kumaş türleri üretilmesidir. Yüzey yapılarına göre gözeneksiz, açık ve seyrek olabilir. Kumaşlar ağır veya pamuklu kumaşlar gibi hafif olabilmektedir. Dokuma kumaşlar, ısıtma ve soğuktan koruma avantajlarından dolayı genellikle kış mevsimde kullanılmaktadır.

2021 yılında, dokuma kumaşların küresel ihracatı %24,0 artarak 74,8 milyar dolara yükselmiştir. Çin dokuma kumaş ihracatında %52,6 ile ilk sırada yer almıştır. Çin'in 2021'deki ihracatı %30,4 artarak 39,3 milyar dolara yükselmiştir. Hindistan üçüncü büyük tekstil ihracatçısı ve Türkiye beşinci sırada yer almıştır (İTHİB, 2022a).

3. Ev Tekstil:

Ev tekstili terimi, ister dekorasyon amaçlı tekstil ürünleri, ister fonksiyonel tekstil ürünleri olsun, ev içinde bulunan tüm tekstil ürünlerine dâhildir. Ev tekstili kumaşları hem doğal hem de sentetik liflerden oluşmaktadır. Örneğin perdeler, yatak örtüleri, her türlü örtü ve havlular… 2021 yılında Küresel ev tekstili ihracatı %27,7 oranında artarak 65,3 milyar dolar değerinde kaydedilmiştir. Çin %51,1 payı ile ev tekstili ihracatında ilk sırada yer almaktadır. Çin'in 2021 yılındaki ihracatı %29,8 oranında artarak 33,4 milyar dolar değerinde kaydedilmiştir. Aynı yıl ev tekstili ihracatında Hindistan dünyada üçüncü, Türkiye ise beşinci sırada yer almıştır (İTHİB, 2022a).

4. İplik:

İplik, ipliği oluşturmak için, isteğe bağlı burulma ve katmanlarla homojen ve düzenli bir şekilde bir araya getirilmiş doğal ve sentetik bir elyaftır. Örme veya dokuma kumaş üretiminde ipliğin çapı da önemlidir. İplik çapı ne kadar doğru olursa kumaşların kalitesi de o kadar yüksek olmaktadır. İpliğin çapını yan yana gelen lifler belirlenebilmektedir. Aynı çaptaki lif sayısı arttıkça sağlam ve kaliteli iplik üretilebilir.

Aşağıdakiler dâhil olmak üzere farklı iplik türleri vardır: keten liflerinden yapılan keten ipliği. Kısa ştapelli keten iplikleri kaba kumaşlar üretmek için, uzun ştapelli keten iplikler ise ince ve düzgün yüzeyi nedeniyle narin kumaşlar için kullanılmaktadır. İpek kullanılarak üretilen ipek eğirme. Polyester iplikler, sentetik olarak üretilmiş polyesterden üretilmektedir. Ayrıca dayanıklılığı ve genişleme yeteneği nedeniyle polyester iplikler dokuma ve örme kumaş üretiminde oldukça büyük bir paya sahiptir. Diğer iplik türleri arasında yün ipliği ve pamuk ipliği bulunmaktadır.

2021'de küresel iplik ihracatı %41,5 artarak 54,7 milyar dolara ulaşmıştır. Çin, iplik ihracatında %25,3 ile ilk sırada yer almıştır. 2021'de Çin'in iplik ihracatı %41,5 artarak 13,8 milyar dolara ulaşmıştır. 2021 yılı iplik ihracatında Hindistan üçüncü, Türkiye altıncı sırada yer almıştır (İTHİB,2022a).

5. Örme Kumaş:

Örme kumaş, ipliklerin iğne ile birbirine geçirilmesiyle üretilir. Örme kumaşlar, aşağıdakiler de dâhil olmak üzere geniş ölçüde çeşitlilik gösterir: Süprem: gömlek ve iç çamaşırı yapımında kullanılmaktadır. İnterlok: Bluz, spor giyim ve çocuk giyim üretiminde kullanılmaktadır. Ribana: ön ve arka tarafları çok benzer olan esnek örgülü kumaşlar ve genellikle yaka ve kollar için kullanılmaktadır.

2021 yılında küresel örme kumaş ihracatı %34,3 artarak 42,5 milyar dolara yükselmiştir. Örme kumaş ihracatında Çin %54,3 ile ilk sırada yer almıştır. Çin'in örme kumaş ihracatı %42,0 artarak 23,1 milyar dolar olmuştur. Örme kumaş ihracatında Türkiye dokuzuncu, Hindistan dokuzuncu yer almıştır (İTHİB,2022a).

6. Elyaf:

Elyaf, görünüş olarak genellikle pamuğa benzeyen bir tekstil malzemesidir. Farklı lif türleri vardır. Örnekler: ipek elyafı, naylon elyafı, pamuk elyafı ve diğerleri… Elyaflar genellikle yastık ve yorganlarda kullanılmaktadır. Aynı zamanda, elyaf genellikle lüks oyuncakları paketlemek için kullanılmaktadır. 2021 yılında küresel elyaf ihracatı %29,6 oranında artarak 39,9 milyar dolar değerinde kaydedilmiştir. Elyaf ihracatında ilk sırada %19,0 payı ile ABD yer almaktadır. Hindistan elyaf ihracatında dördüncü sırada yer alırken, Türkiye on birinci sırada yer almıştır (İTHİB, 2022a).

2. 2000-2020 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜNDE UYGULANAN SANAYİ POLİTİKALARI

2.1. Türkiye'de Tekstil Sanayi:

Tekstil endüstrisi, Osmanlı döneminden beri Türkiye'de gelişmiştir ve Türk ekonomisinin büyümesinde önemli bir rol oynamıştır. 1923 yılında tekstilin önemi vurgulandı ve Tekstil Koruma Politikası Kararı çıkarılmıştır. Bunun sonucunda tekstil sektörüne yapılan yatırımlar artmış, bu da tekstil üretim kapasitesinin artmasına neden olmuştur (Eraslan vd., 2008). 1980 yılından sonra tekstil sektörü önemli bir ihracat haline gelmiş ve Rusya ile yapılan bagaj ticareti ve Avrupa Birliği ile yapılan Gümrük Birliği Anlaşmasının etkisiyle hızla büyümüştür (Önder ve Şahin, 2016; Eraslan vd., 2008). 1990'lı yıllarda Türk tekstil ve hazır giyim sektörü, nitelikli işgücü, düşük maliyetli hammaddeler ve Türk şirketlerinin esnekliği sayesinde Avrupa'nın en büyük ithalat ortağı haline gelmiştir. Ülkenin coğrafi konumunun yanı sıra, daha düşük teslimat süresi ve maliyetine yol açan, Türkiye'nin yüksek rekabet avantajının nedenlerinden biridir (Eraslan vd., 2008).

Tablo 4. Türkiye'nin tekstil ve hammaddeleri ihracatında öne çıkan ülkeler

Milyon $

Ülke	2017	2018	2019	2020	2021	Değişim	Pay
İtalya	864	870	807	747	1.142	52,7%	8,8%
Almanya	864	870	882	966	1.077	11,5%	8,3%
ABD	584	600	586	642	890	38,6%	6,9%
İngiltere	408	452	476	503	618	23,0%	4,8%
İspanya	320	350	334	312	504	61,7%	3,9%
Bulgaristan	650	538	432	375	480	28,1%	3,7%
Hollanda	318	331	322	360	463	28,7%	3,6%
Belarus	125	177	220	264	463	75,5%	3,6%
Mısır	274	313	345	289	454	57,0%	3,5%
Fransa	275	264	241	265	351	32,5%	2,7%
İlk 10 Ülke Toplamı	4.682	4.766	4.646	4.721	6.441	36,4%	49,8%
Diğer Ülkeler	5.183	5.541	5.311	5.000	6.482	29,6%	50,2%
Toplam İhracat	9.865	10.307	9.958	9.721	12.923	32,9%	100,0%

Kaynak: (İTHİB, 2022a: 10; ITC Trade Map, 2022).

Tablo: İtalya %8,8 payı ile tekstil sektöründe Türkiye'nin en büyük ihracat pazarı konumundadır. Türkiye'nin İtalya'ya 2021 yılındaki tekstil ihracatı %52,7 artarak 1,1 milyar dolar değerinde kaydedilmiştir. Türkiye'nin tekstil ihracatında 2. sırada %8,3 payı ile Almanya, 3. sırada %6,9 payı ile ABD yer almıştır.

Tekstil sektörü, Türkiye'de mevcut olan satış hacmi, istihdam ve ihracat açısından en önemli sanayi sektörüdür. Türk tekstil endüstrisi, üretim kapasitesi açısından Avrupa'nın ve hatta tüm Avrupa-Akdeniz bölgesinin en büyüğüdür (DPT, 2007). Günümüzde, Türkiye dünyanın en büyük beşinci tekstil ihracatçısı olarak kabul edilmektedir. İTHİB Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Öksüz'na göre, Türkiye'nin 2021 yılı tekstil ihracatı 12,9 milyar ABD doları olarak gerçekleşti ve yüzde 33,2 oranında ihracat artışı sağlamıştır. Tekstil 200 ülke ve bölgeye ihraç edilmiştir. İhracat, ihraç edildiği ülkelerin yaklaşık yüzde 85'ine yükselmiştir. Türkiye, Avrupa, Amerika, Asya, Afrika kıtaları ve Türk cumhuriyetlerine ihracat rekoru kırmıştır. En önemli gelişmelerden biri ABD'ye yapılan ihracat olmuştur. 2021'de en büyük hedef pazarlarımızdan biri olan Amerika Birleşik Devletleri'ne 839 milyon dolar ihraç edilmiştir. 2022 yılında en çok tekstile el konulan ülkeler yüzde 52,5 artışla İtalya, yüzde 11,2 artışla Almanya ve yüzde 33,7 artışla ABD olmuştur. Avrupa Birliği'ne yapılan ihracat 2021'de yüzde 33,8 artarak yaklaşık 6 milyar dolar olmuştur ("Türk Tekstil Sektörü 12,9 Milyar Dolar İhracatla Tarihi Zirveye Ulaştı," 2022). Ayrıca Tekstil sektöründe de çalışan yaklaşık 40.000 firma varmakta ve bu sektörde çalışan sayısı 4 milyon civarındadır. Emek yoğun tekstiller Türkiye'ye reel net döviz girişi sağlamaktadır. Üstelik Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayınlanan istatistiklere göre, tekstil sektöründeki ücretli işçi sayısı Eylül 2022'de yaklaşık 508321 işçiye ulaşmıştır (2022e). Üretim gelince, tekstil sektörü ürünleri 2020 yılında satış değeri açısından en yüksek paya sahip en büyük dört sanayi bölümü ve 2016-2020 yılları için satış değeri açısından en yüksek paya sahip ilk on sanayi bölümü sıralamasında dördüncü sırada yer alınmıştır.

Türkiye'deki tekstil ve hazır giyim sanayi firmaları iki bölüme ayrılmaktadır: birinci bölüm, benzersiz desenleri ve yüksek kalitesi ile piyasa standartlarını belirleyen yüksek kaliteli hammaddeler üreten iplik üreticileri ve dokumacılar. İkinci bölüme ise, Türk ve yabancı kumaşları kullanarak markasız bitmiş ürünler üreten hazır giyim üreticileridir (Eraslan vd., 2008). Ayrıca Türk tekstil endüstrisinin en güçlü yanı, elyaftan son dikilmiş ürüne kadar Türkiye'de tam entegre bir tekstil endüstrisinin bulunmasıdır.

Türkiye'de bulunan hammaddeler pamuk ve sentetik elyaflarından oluşmakta olup, sentetik elyaf üretimi ve ihracatı artmaya başlamış ancak tekstil ülkelerinin üretim hızına ulaşamamıştır (Uyanık ve Çelikle, 2019).

Tablo 5. Alt ürün grupları bazında Türkiye'nin tekstil ve hammaddeleri ihracatı ve ithalatı

Milyon $

		2017	2018	2019	2020	2021	Değişim
Teknik Tekstil	İhracat	1.568	1.773	1.741	2.772	2.414	-12,9%
	İthalat	1.433	1.309	1.354	1.418	1.598	12,7%
Dokuma Kumaş	İhracat	2.457	2.495	2.249	1.841	2.311	25,5%
	İthalat	1.524	1.411	1.367	1.079	1.167	8,1%
Ev Tekstil	İhracat	1.895	1.875	1.889	1.855	2.412	30,1%
	İthalat	132	103	81	72	73	1,3%
İplik	İhracat	1.798	1.924	1.810	1.625	2.695	65,9%
	İthalat	3.059	3.099	3.149	2.533	3.369	33%
Ömre Kumaş	İhracat	1.553	1.535	1.546	1.51	2.157	42,8%
	İthalat	514	402	404	345	429	24,4%
Elyaf	İhracat	315	383	397	347	640	84,6%
	İthalat	3.059	2.757	2.902	2.626	3.739	42,4%
Toplam İhracat	İhracat	9.865	10.307	9.958	9.712	12.923	32,9%
	İthalat	9.694	8.731	8.976	7.728	9.925	28,4%

Kaynak: (İTHİB, 2022a; ITC Trad Map, 2022).
Not: Ev tekstil ve teknik tekstil ürün gruplarında diğer sanayi ürünlerinin de yer alması nedeniyle toplam tekstil ihracatı içinde payları hesaplanmaktadır.

Tablo, 2021 yılında Türkiye'nin en fazla ihracatını gerçekleştirdiği tekstil sektörü alt ürün grubu ipliktir. Türkiye'nin bu ürün grubundaki ihracatı 2021 yılında %65,9 oranında artarak 2,7 milyar dolar ile yıllar itibarıyla en yüksek rakama ulaşmıştır. Türkiye'nin teknik tekstil ihracatı 2021 yılında %12,9 oranında azalarak yaklaşık 2,4 milyar dolar değerinde kaydedilmiştir. Teknik tekstil, Türkiye'nin en fazla ihracat gerçekleştirdiği 2. tekstil sektörü alt ürün grubudur. İthalat ise, Türkiye'nin en fazla ithalatını gerçekleştirdiği tekstil sektörü alt ürün grubu elyaftır. Türkiye'nin bu ürün grubundaki ithalatı 2021 yılında %42,4 oranında artarak 3,7 milyar dolar değerinde kaydedilmiştir. Ayrıca Türkiye'nin iplik ithalatı 2021 yılında %33,0 oranında artarak 3,4 milyar dolar değerinde kaydedilmiştir. İplik, Türkiye'nin en fazla ithalat gerçekleştirdiği 2. tekstil sektörü alt ürün grubudur.

Türkiye, 2019 yılı için dünya halı ihracatında %14'lük pay ile dünya halı sektöründe ikinci sırada yer almıştır. 2020 yılında Türkiye, 2.772 milyon dolarlık teknik tekstil ihracatında yedinci sırada yer almıştır. Dokuma kumaş ihracatında 1.841 milyon dolar değerinde beşinci sıra, İplik ihracatında 1.625 milyon dolar değerinde altıncı sıra ve Örme kumaş ihracatında 1.510 milyon dolar değerinde beşinci sırada yer almıştır.

Çin ve Hindistan ucuz işgücüne sahip ülkeler arasında yer almakta ve küresel ticaret sistemine entegre olmaları ile temel ürünlerin maliyetlerinde rekabeti sürdürmek zorlaşmıştır. Sonuç olarak, 2002-2005 döneminde tekstil gibi geleneksel sektörlerde üretim azalmıştır (Türkiye Büyük Millet Meclisi [TBMM], 2006). Türkiye, düşük işçilik maliyeti nedeniyle Çin ve Hindistan'dan zorlu bir rekabetle karşı karşıya olsa da, Türk şirketleri yine de yüksek gelirli tüketicileri hedeflemek için daha yenilikçi tasarımlar ve yenilikler yaratmaya çalışmaktadır.

Türkiye, tekstil endüstrisinde çeşitli ürünler için sağlam bir tedarik zincirine sahip birkaç ülkeden biridir. Müşterilerine farklı ipliklerden üretilmiş ambalajlı ürünler sunabilmekte, farklı tekstil ve örme ürünleri üretebilmekte ve tüm bu özellikler Türkiye'ye farklı sektörlerde yeni ürün ve süreçleri gerçekleştirme ve entegre etme esnekliği vermektedir. Bu yetenek tekstil sektöründe maliyet avantajı ile birlikte rekabet gücünü de artırmaktadır (Eraslan vd., 2008). Türkiye, güçlü bir tedarik zincirine sahip olmasına rağmen, yine de hammadde üretimini artırmaya çalışmaktadır. İTHİB'nin hammadde verimliliğini artırmak amacıyla yayınladığı Eylem Planı'na göre: organik pamuk üretimini daha da teşvik etmek ve üretim alanlarını artırmak için halkla işbirliği yapılacaktır. "Türk Organik Pamuk" sertifikasyonunun uluslararası akreditasyonunun sağlanması için girişimlerde bulmaktadır. Sürdürülebilir tekstil üretimi için doğal olarak çözünen biyo elyafları kullanarak elyaf geliştirmek ve çevre dostu elyaf üretimi konusunda farkındalık yaratmak için çalışmalar yapmaktadır. Geri dönüştürülmüş elyaflar üzerinde ürün/üretim teknolojileri geliştirmek için üniversiteler ve sanayi arasında işbirliği kurulacaktır. Sürdürülebilir hammadde girişimleri ve araştırma geliştirme çalışmaları teşvik edilecektir. (Organik üretim, bitkisel lifler, kenevir, bambu ve tarımsal atıklardan üretilen lifler (ananas yaprağı lifleri vb.)) Bu kaynakların üretiminde ve geliştirilmesinde onaylı malzemelerin kullanılmasına yönelik teşvik faaliyetleri uygulanacaktır. (Organik, geri dönüştürülmüş, yumuşak pamuklu, sertifikalı yün vb.). Biyomalzemeler ve tekstil teknolojileri ile ilgili araştırmalar desteklenecektir.

(Laboratuvar ortamında kültürü yapılan mantar, alg, maya, bakteri ve dokular gibi canlı materyallerin kullanılması ve enzimlerle geri dönüştürülmektedir (2021).

2.2. Türkiye'de Uygulanan Sanayi Politikaları:

Türkiye bugüne kadar gelişme sürecinde büyük ilerleme kaydetmiştir; Demografik yapısı, nitelikli işgücü, köklü üretim tecrübesi, geniş iç pazarı, gelişmiş pazarlara yakınlığı ve gelişmekte olan pazarlara erişimi açısından yeni bir atılım yapma ve yüksek gelirli ülkeler arasında yer alma potansiyeline sahiptir. Bu penetrasyonu engelleyen makroekonomik istikrarsızlık faktörleri geçtiğimiz dönemde büyük ölçüde sorun olmaktan çıkmış ve daha dayanıklı bir ekonomik yapıya kavuşmuştur. Türkiye'de sanayi GSYİH'nin %28'ini oluşturmaktadır. Türkiye, özellikle imalat sanayileri olmak üzere endüstriyel çeşitlendirmede de önde gelen ülkelerden biri olarak kabul edilmektedir.

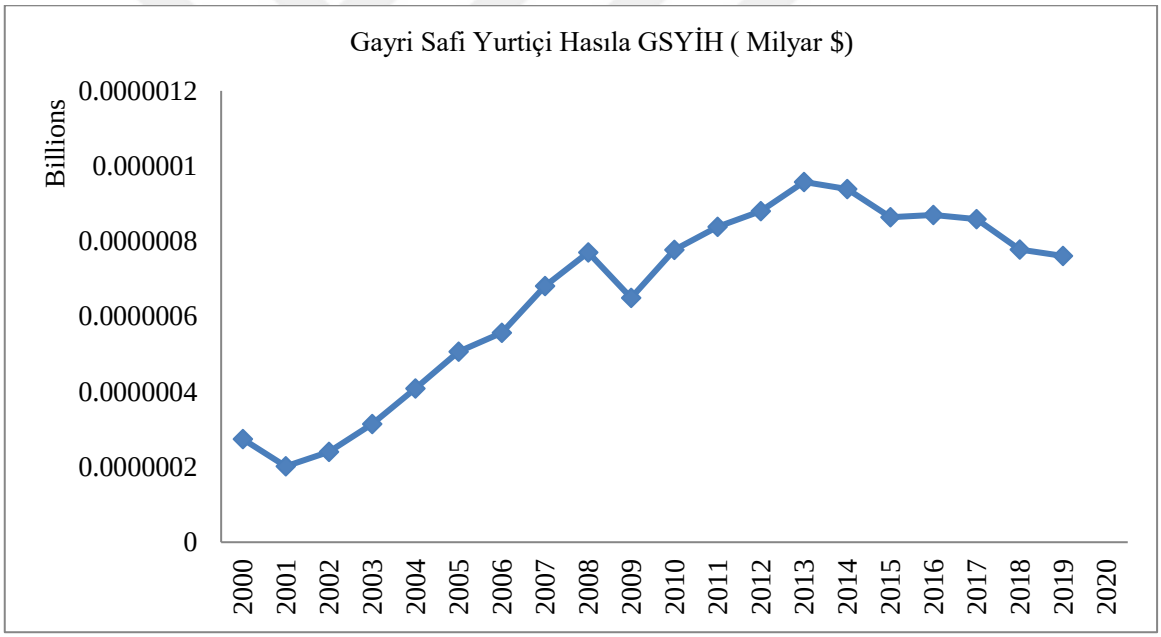

Şekil 4. Türkiye'nin Gayri Safi Yurtiçi Hasılası GSYİH
Kaynak: Dünya Bankası ulusal hesap verilerinden alınmıştır.

Grafik, sanayi sektörünün zaman içinde GSYİH'sinin değerinde arttığını göstermektedir. Bu nedenle, ülkenin kalkınmasında ve büyümesinde oynadığı önemli rol nedeniyle bu sektörün önemi artmıştır.

Türkiye'de kalkınma planları ve sanayi politikaları, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından ilk kalkınma planının yayınlandığı 1963 yılında başlamıştır. Zamanla, küresel pazardaki ve küresel ekonomideki değişikliklere paralel olarak

planlar, stratejiler ve politikalar gelişmiştir. Türkiye'nin sanayi politikasının temel amacı, giderek artan rekabetçi küresel koşullarda sektörün rekabet gücünü ve verimliliğini artırarak dış ticarette sürdürülebilir büyümeyi sağlamaktadır. Sanayi politikası ayrıca girişimcilerin ve şirketlerin inisiyatif alabilecekleri, fırsatlar yaratabilecekleri, potansiyellerini kullanabilecekleri, küçük ve orta ölçekli işletmeleri ve girişimciliği geliştirip destekleyebilecekleri rekabetçi bir iş ortamı geliştirmeyi amaçlamaktadır (TBMM, 2000). Türkiye Cumhuriyet Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından çıkarılan sanayi politikaları ve kalkınma planları kapsamlı bir şekilde tüm sanayi sektörlerine yöneliktir. Zira Türkiye'de sanayi politikası, dış ticaret, yatırım, teknoloji, kalite iyileştirme, çevre, işgücü, küçük ve orta ölçekli işletmeler ve rekabet gibi çeşitli politika alanlarıyla kesişen yatay bir politika alanıdır. Ayrıca sektörlerin özel ihtiyaçları doğrultusunda geliştirilen seçici politikalar anlamında sektörü politikaları da içermektedir (DPT, 2003).

2000-2010 ve 2010-2020 dönemlerinde çalışmanın odak noktasını oluşturan tekstil sektörü içiren imalat sanayilerine uygulanan sanayi politikaları şunlardır:

2.2.1. 2000-2010 Döneminde uygulanan sanayi politikaları:

Türkiye ekonomisi 2000 yılında %7,4 oranında büyümüş, ancak 2001 yılında yaşanan kriz nedeniyle %9,5 oranında daralmıştır. Ancak 2000-2005 yılları için Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın politika ve stratejilerinin uygulanmasından sonra gayri safi yurtiçi hasıla, ortalama yüzde 7,5 büyümüştür. Ayrıca 2000 yılında 2.879 dolar olan kişi başına gelir 2005 yılında 5.042 dolara yükselmiştir (TBMM, 2006). 1996 yılında 2362 milyon dolar ile rekor kıran tekstil makineleri ithalatı, 1999 yılında 532 milyon dolara, 2001 yılında ise 686 milyon dolara gerilemiştir. Türkiye'nin tekstil ve hazır giyim ürünleri ihracatı ise 2001 yılında hafif bir artışla 10.396 milyon dolara yükselmiştir. Yıllardır görülmedik bir şekilde artarak 2002 yılında 12.156 milyon dolara, 2003 yılında ise 15.121 milyon dolara yükselmiştir. Ancak 1999 yılı krizinden farklı olarak, 2001 yılındaki krizin esasını TL'nın çok kısa bir zamanda aşırı değer kaybetmesi oluşturduğundan ve milli paranın değerinin düşük olması, ihracatı olumlu etkilemiştir. İthalat ise krizden olumsuz etkilenmiştir. Sonuç olarak, Türkiye'nin 2000 yılında 3.214 milyon dolar olan tekstil (elyaf, iplik ve kumaş) ithalatı, 2001 yılında 2.746 milyon dolara gerilemiştir (DPT, 2007).

1999 yılında Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne aday ülke olarak kabul edilmesi Türkiye'nin yeni boyutlar kazanmasına yol açmıştır. 2000-2005 döneminde sanayi politikalarının hedeflerinden biri de Avrupa Birliği'nin sanayi politikaları ile koordineli çalışması olmuştur ve sermaye, teknoloji ile ticaret alanlarında işbirliği olanaklarında geliştirmiştir.

2001 yılında yaşanan finansal piyasa krizinin ardından, bu kriz nedeniyle örtülü enflasyon ve para politikaları hedeflenerek enflasyon hedeflerine ulaşılmaya çalışılarak döviz kurunun serbestleştirilmesi gibi ekonomi politikaları yenilenmiştir (Baştav, 2012). Enflasyonla mücadele amacıyla, enflasyonun temel nedenlerinden biri olarak görülen iç talepteki genişlemeyi yavaşlatmayı amaçlayan Yüksek Faiz ya da Değerli TL Politikası uygulanmıştır. Faiz oranları yükseldikçe dolaşımdaki para miktarı azaltılmak ve böylece deflasyonist tedbirlerle ekonomi istikrara kavuşturulmaktadır. İç talep azaldığında dış talebe geçmek daha teşvik edici olmuştur. Yüksek faiz politikası ve katma değer sonucunda TL'nin satın alma gücünün diğer dünya para birimlerine göre artması, ithalatın kolaylaşmasına yol açmıştır. Ayrıca dövizin yerel para birimine göre göreli olarak ucuzlaması, bu da yüksek büyüme oranlarına ve ihracatın artmıştır (Akçay, 2012).

2000-2005 yıllarında uygulanan politikalar yatay politikalardır. Dolayısıyla imalat sanayi dâhil tüm sektörler için geneldir. Bu politikalar şunları içermektedir: Ekonomik istikrarın sağlanmasını yönelik yapısal reformlar, etkin ve esnek bir üretim yapısına ulaşılması, sürdürülebilir bir finansman yapısına geçilmesi, çevreyi koruması ve devletin ekonomiye müdahalesinin olabildiğince doğrudan azaltması. Üretken verimlilik ilkelerini takip etmesi, küçük ve orta ölçekli şirketler için ek destek fırsatları geliştirmesi ve sağlaması. Finansal piyasalardaki yoğun rekabet koşullarına uyum sağlamasıdır. Türk sanayisinin dış pazarlarda rekabet gücü kazanması için devletin onayladığı stratejilerden biri de teknoloji üreten, araştırma ve geliştirmeye önem veren, uygun üretim yapan çağdaş yönetim ve üretim yöntemlerinin benimsenmesidir. Rekabet politikaları arasında ortak pazarlama organizasyonlarının yaygınlaştırılması, kurumsal işbirliklerinin artırılması ve e-ticaret olanaklarının desteklenmesi yer almaktadır. Ayrıca küçük ve orta ölçekli işletmelerin rekabet gücünü artırmayı, teknoloji ve ürün kalitesini iyileştirmeyi, verimliliği artırmayı, bilgiye erişimi kolaylaştırmayı, rehberlik ve danışmanlık hizmetleri sağlamayı, finansman kaynaklarını ve araçlarını geliştirmeyi ve

ana sanayi kaynağını entegre etmeyi amaçlamaktadır. Esnek ve uygulanabilir bir yapıya sahip olmanın yanı sıra özgün tasarımlar oluşturmak, markalar yaratmak ve bilgi ile teknolojinin yoğun alanlara geçmelerini sağlanmak gerekir. Yıkıcı veya geleneksel uygulamalara maruz kalmamak için uluslararası pazarlama, tanıtım ve rekabeti koruma politikalarındaki eksiklikleri gidermek. Dünya ile entegrasyonu ve bilgi toplumuna erişimi sağlamak için yatırımı teşvik etmek ve yabancı sermayeyi teşvik etmek gibi teşvik politikaları geliştirmek gerekmektedir. Başta yazılım olmak üzere bilişim teknolojileri kullanılarak da projeler hayata geçirilmiştir. Firmaları araştırma ve geliştirme, teknoloji geliştirme, altyapı geliştirme, benzer modelleri inşa etme, işletme ve devretme, nitelikli insan gücü sağlama ve iş olanakları yaratma konusunda motive etmekte gerekmektedir. Ayrıca bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmaya yönelik döviz kazandırıcı, yatırım ve faaliyetlerin desteklenmesi gerekir. Politikalar aynı zamanda planlı sanayileşmeyi ve düzenli kentleşmeyi sağlamaya yöneliktir. Üstelik çevre standartlarına uyumu sağlaması, tüketici sağlığı ve eğilimlerini takip etmesi, yerel kaynakları harekete geçirmesi ve küreselleşmeden yararlanması planlamıştır.

2000-2005 Sekizinci Beş yıllık kalkınma planlarında yeterli üretim düzeyinin sağlanması, üretim üzerindeki olumsuz etkilerin azaltılması, ihracatın iyileştirilmesi ve kendi kendine yeterlilik oranının artırılması hedefleri doğrultusunda belirlenen ana hedefler çerçevesinde pamuk destekleme politikaları belirlenmiştir (Okumuş, 2012).

2000-2005 döneminde Dönem içinde uygulanan politikalar nedeniyle sektörler itibarıyla ekonomik büyümeye en büyük katkıyı yapan sektör, yıllık ortalama büyüme oranı tarım sektöründe %1,1, sanayide %5,1 ve hizmet sektöründe %4,1 ile sanayi sektörü olmuştur. Böylece sanayi sektörünün payı %23,3'ten %25,4'e yükselmiştir. Ayrıca imalat sanayi GSYİH'si 2000 yılında %19,2 iken 2005 yılında %20,8'e yükselmiştir. Dış ticaret hacmi de önemli ölçüde artmıştır. 2000 yılında 27,8 milyar dolar olan ihracat, 2005 yılında 2,6 kat artarak 73,4 milyar dolara ulaşmıştır. 2001-2005 döneminde ihracatta yıllık ortalama artış nominal yüzde 21,4, reel ihracatta ise yıllık ortalama artış 15,4 olmuştur. %. Ayrıca 2000 yılında 54,5 milyar ABD Doları olan ithalat, 2001-2005 döneminde 2,1 kat artarak 2005 yılında 116,5 milyar ABD Dolarına ulaşmıştır. Bu dönemde ithalattaki yıllık ortalama artış nominal olarak yüzde 16,4, reel olarak ise yüzde 10 olmuştur (TBMM, 2006). Tekstil sektörü gelince, 2001 krizini takip eden dört yıllık dönemde hazır giyim ithalatı yıllık ortalama %37,8 oranında artmıştır.

Tekstil ürünleri (elyaf, iplik ve tekstil) ithalatı, 2001 krizini izleyen dört yıllık dönemde yıllık %21,3 oranında artarak 2,7 milyar dolardan 5,9 milyar dolara yükselmiştir. 2005 yılının ikinci yarısında Türk lirasının avro karşısında değer kazanması, durum değişmeye başlamış ve 2003 yılında %24,4 olan tekstil ve giyim ürünleri ihracat artışı, 2004 yılında %16,4'e gerilemiştir. 2005 yılında %5 ve %5,1 olan artış, 2005 yılı sonunda tamamen durmuştur. Dönem başında %34 civarında olan tekstil ve hazır giyim ihracatının toplam ihracat içindeki payı, 2005 yılında %25,3'e gerilemiştir (DPT, 2007).

2006-2010 döneminde politikalar yenilenmiş ve yatay sanayi politikaları ile birkaç seçici sanayi politikasını içeren Dokuzuncu Kalkınma Planı yayınlanmıştır.

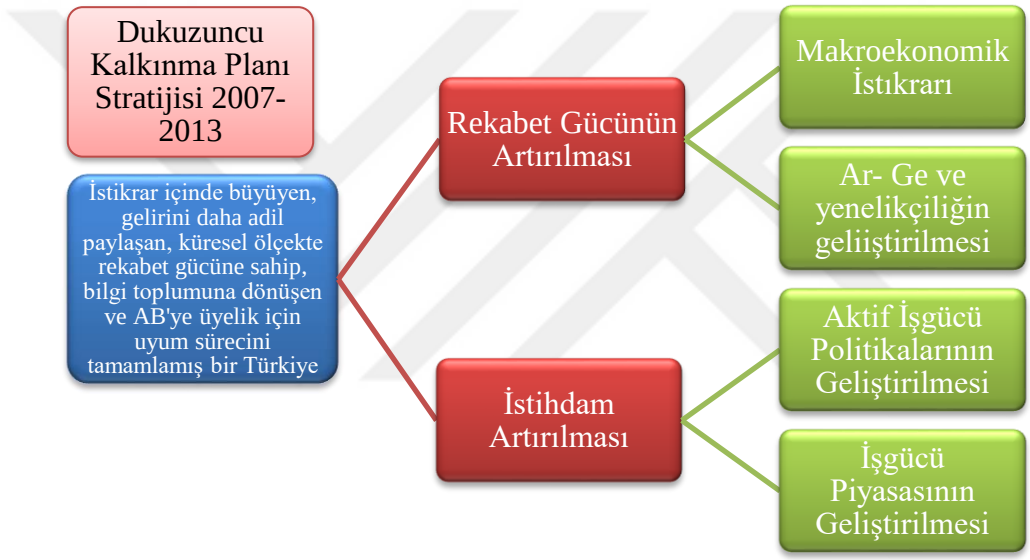

Şekil 5. Dokuzuncu kalkınma planı stratejisi (2007-2013)
Kaynak: (TBMM, 2006)

Önceki şekil, politikaların oluşturulduğu temel stratejileri göstermektedir. Genel olarak, politikalar aşağıdakileri içermektedir:

1. Ekonominin rekabet gücünü artırmak ve dünya ihracatından daha fazla pay almak için katma değeri yüksek malların verimliliğini artırmak.
2. Tekstil sektörü de dâhil olmak üzere imalat sanayinin dışa dönük bir yapıda ekonomik büyümeyi sağlayan ana sektör olması hedeflemek.
3. Haksız rekabetin önlenmesi için Avrupa Birliği (AB) teknik mevzuatı ile koordinasyonun hızlandırmak.
4. İşletmelerin rekabet gücünü artırmak için belgelendirme sistemi ve kalite altyapısının iyileştirilmek ve desteklemek.

5. İmalat sanayinde sektöre gelişim ve öncelikli alanlara yönelik stratejiler geliştirmek.
6. Çevre politikaları doğrultusunda sürdürülebilir büyümeyi sağlamak. Katma değeri yüksek kaliteli ürünler geliştirmek için araştırma ve geliştirme çalışmalarını desteklemek.
7. Tasarım, mühendislik ve yenilik yeteneklerini desteklemek.
8. Devlet sanayisi ile rekabetçi, kendi kendine yeterli, esnek ve bütünleşik bir yapıda üretimi geliştirmek.
9. Şirketlerin dünyaya açılmasını kolaylaştırmak için yabancı sermaye yatırımlarını teşvik etmek.
10. Nitelikli insan gücü eğitim edilmesi.

Dokuzuncu Beş Yıllık Plan'da bahsedilen Türk tekstil sektörünün temel amacı uluslararası rekabet gücünü korumak ve pazar payını korumak hatta artırmaktır. Türk tekstil endüstrisini ve Avrupa Birliği'ni basit ortaklar değil, tamamlayıcı ortaklar haline getirmek için Avrupa ülkeleri ile işbirliğine yönelik politikalar geliştirerek Avrupa Birliği'ne katılma sürecini gerçekleştirmektedir. Türk tekstil ve hazır giyim sektörünün uluslararası ticaretin değişen koşullarına uyum sağlayabilmesi için ana odağını tedarik eden ülkeden pazar üreten ülkeye ve bilgiye dayalı ürün üretimine kaydırması gerekmektedir.

Dokuzuncu planda tekstil sektörüne yönelik temel politikalar, öncelikler ve prosedürler gelişme ekseni bazında şu şekilde sınıflandırılmıştır: Türk tekstil sektörü, AB Tekstil Endüstrileri Ortak Vizyonu 2020'nin oluşturulduğu ve yol haritasının çizildiği AB Tekstil Teknoloji Platformu çalışmalarına aktif olarak katılmalıdır. Türk tekstil sektörünün zayıf yönleri olan yaratıcılık, yenilikçilik, araştırma ve geliştirme konusundaki eksikliklerin giderilmesi için teknik tekstil araştırmaları ağırlıklı olmak üzere AB tekstil araştırma merkezleri, moda enstitüleri ve üniversitelerin ilgili birimlerinden destek talep edilmelidir. Sektörde yüksek orandaki düzensizliğin yol açtığı haksız rekabetin önüne geçilecek, kurumsallaşma ve sektörle politikaların etkinliği artırılması. Başta Çin olmak üzere haksız rekabet yaratan ülkelere yönelik işlemlere devam edilmelidir. Üniversite-sanayi işbirliği geliştirilmeli, yeterli sayı ve nitelikte araştırma geliştirme personeli ve orta düzey personel yetiştirilmelidir. Sektörle koordinasyon sağlanarak (sektöre koordinasyon kurulu gibi bir yapı ile) uzun vadede sektöre yön verecek çalışmalar yapılmalıdır. Kurumsal birleşmeler ve işbirlikleri

geliştirilmelidir. Pazarda daha kalıcı olmak mümkün olacak marka ile daha yüksek katma değer elde etmek için çalışılmalıdır. İşçilik maliyetlerinin düşürülmesi sektöre rekabet gücü kazandırmaktadır. Yatırımların yoksul valiliklere transferi ile hızlı moda değişim sürecine sektör katılımının sağlanması, maliyetlerin rakip ülkelere göre yüksek olması (SSK primleri, enerji fiyatları vb.) sektörün rekabet gücünü olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla bu maliyetlerin uluslararası düzeye indirilmesi gerekmektedir. Tekstil ve hazır giyim sektörlerinde tüketici odaklı ürünlerde özgün tasarım faaliyetlerinin teşvik edilmesi gerekmektedir. Son olarak da Türkiye'deki ihracatçıların ihtiyaçları doğrultusunda tanıtım ve pazarlama desteği geliştirilmelidir.

2.2.2. 2010-2020 Döneminde uygulanan sanayi politikaları:

Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda hazırlanan ve bir önceki bölümde bahsedilen politikalar 2013 yılına kadar devam etmiştir. Çünkü uzun vadeli bir plandır. 2007-2013 Yılı Dokuzuncu Plan'ın uygulanması sırasında, Türkiye, 2008 yılının ikinci yarısında yaşanan iç siyasi gelişmelerden ve küresel krizden önemli ölçüde etkilenmemiştir. Bu, sağlam temelleri ve aldığı tedbirlerden kaynaklanmaktadır. Aksine, sadece yatırım ve tüketim kararlarının ertelenmesine neden oldu ve ekonomik faaliyetleri yavaşlatmıştır. Ancak 2010'dan bu yana hızla normale döndü ve ekonomisi hızla toparlanmıştır. 2002-2006 döneminde GSYİH %7,2 artmıştır. 2007-2012 döneminde ise %3,3 artmıştır. 2012'de milli gelir 10.504 dolar, GSYİH ise 786 milyar dolar olmuştur. Ayrıca rekabet gücünü artırmaya yönelik uygulanan politikalar imalat sanayinde yıllık ortalama %3,7 oranında üretim artışına yol açmış ve bu oran 2008 küresel krizi nedeniyle tahmin edilen oranın altında kalmıştır. 2007-2012 döneminde ithalat ihracattan daha hızlı artmış. Dış ticaret açığının GSYİH'ye oranı yıllık yüzde 9,9, cari açığın GSYİH'ye oranı ise yıllık yüzde 5,9 olmuştur (TBMM, 2013). Tekstil sektörü ise toplam imalat sanayi içinde önemli bir yer tutmaya devam edilmektedir. 2010 yılı verileri, imalat sanayiindeki şirket sayısının %23,3'ünün ve çalışan sayısının %26,3'ünün tekstil ve hazır giyim sektörlerinde çalıştığını göstermektedir. Öte yandan, toplam imalat sanayi üretim değerinin %14,9'u, katma değerin %15,5'i ve yatırımların %12,9'u tekstil ve hazır giyim sektörleri tarafından yapılmaktadır. İmalat sanayinin neredeyse dörtte birini oluşturan bu veri, tekstil ve hazır giyim sektörlerinin ülke ekonomisinde önemli olduğunu göstermiştir (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2014).

2013 yılında 2014-2018 yılları için sanayi politikalarını içeren onuncu kalkınma planı hazırlanmıştır. Bu politikaların temel amacı, uzun vadeli bir bakış açısı ile yüksek ve istikrarlı bir büyüme ortamı sağlamaktır.

Şekil 6. Büyüme Stratejisi

Kaynak: (TBMM, 2013).

Önceki şekilde, ekonomik ve sanayi politikalar hazırlamak için odaklanılan stratejileri göstermektedir. Bu politikaların en önemli içerikleri şunlardır: **Genel Politikalar:** Fiyat istikrarını sağlamak ve sürdürmek için para politikası uygulanması. Mali kazanımların korunarak istikrarlı ve yüksek büyüme ortamının oluşturulmasını destekleyecek şekilde maliye politikası uygulanması. Girdilerin, stratejik ürünlerin ve ithal edilen sektörlerin verimli ekonomik yapıyı destekleyecek şekilde yerlileştirilmesini teşvik ederek öncelikli alanlarda üretim ve ihracat kapasitesini artıran uluslararası doğrudan yatırımların desteklenmesi gibi yatırım politikalarının uygulanması. Kamunun yaptığı iyi altyapı yatırımları, özel sektör yatırımlarını da teşvik vererek üretim kapasitesini artıracaktır. Aynı zamanda verimli dayalı büyümenin dinamizmine de katkı sağlanmasıdır. Ayrıca yeni gelişen sektörlere yatırım yapılması, finans piyasaları geliştirilerek, yabancı sermayenin ülkeye çekilmesi ve ekonominin ihtiyaç duyduğu finansal kaynaklara uygun koşullarda ulaşılmasının sağlanmasıdır. Özel sektör öncülüğünde açık ve rekabetçi bir üretim yapısı geliştirilmektedir. Yenilik için uygun bir ortamın uygulanması. Üretkenliği artırın ve üretim sürecini güçlendirmesi. İş gücüne yenilikçi ve sürdürülebilir bir üretim sürecinin gerektirdiği beceri ve nitelikler kazandırması. Verimliliği yüksek sektörlerin hâkim olduğu bir yapıya geçişi sağlanması. Sanayi altyapısının güçlendirilmesi ve kurumsal kalitenin iyileştirilmesidir. İthalata bağımlılığın azaltılması ve ihracat kapasitesinin artırılmasıdır. Küçük ve orta

ölçekli şirketleri, fikri mülkiyeti, endüstriyel ve bilgi ve iletişim teknolojilerini teşvik etmek için teşvik politikaları uygulanması. Üretimde modern teknolojinin kullanımını hızlandırma. Çevre faktörünü de dikkate alan araştırma, geliştirme ve yenilik süreçlerini özel sektör odaklı olarak teşvik etmesi. Pazarlama ve markalaşma süreçlerini hızlandırarak katma değeri artırması. Küçük ve orta ölçekli şirketler için insan sermayesinin iyileştirilmesi. İşgücü piyasasının etkinleştirilmesi ve üretim ve yönetim yapılarının iyileştirilmesidir.

Tekstil sektörünün seçici politikaları ise: Büyük ve küçük ölçekli şirketler arasında yüksek bir verimlilik farkı olduğu için devlet, küçük şirketlerin verimliliğini artırmaya öncelik vermektedir. Kurumları ortak araştırma, geliştirme, tasarlama ve geliştirme, rekabet öncesi işbirliği, ağ oluşturma ve ortak satın alma ve pazarlama faaliyetlerinde işbirliği yapma konusunda teşvik etmektedir. Ayrıca sanayide geri dönüşüm ve geri kazanım gibi uygulamalara önem verilmektedir. Tekstil ve hazır giyim sektörlerini hız, esneklik ve üretim özelliklerini geliştirmek için müşteri odaklı bir yapıya dönüştürmektedir. Pazarlama ve üretim kanallarını desteklemenin yanı sıra yenilikçi, çevreye duyarlı tasarımlar, koleksiyonlar ve markaların oluşturulmasını sağlamaktadır.

Onuncu Kalkınma Planı strateji ve politikalarının uygulanmasından sonra 2014-2018 döneminde sanayi ve hizmet sektörlerinin GSYİH içindeki payı artarken tarım sektörünün payı azalmıştır. 2018 yılı itibarıyla tarım, sanayi ve hizmetler sektörlerinin cari GSYİH içindeki payları sırasıyla %5,8, %22,2 ve %61,5'tir (TBMM, 2019). İmalat sanayi de yıllık yüzde 5,3 artmıştır. Türkiye, 2018 yılında imalat sanayinde toplam katma değerli üretim açısından dünyada 13, Avrupa'da 5 sırada yer almaktadır. Yapısal bir konu olarak, imalat sanayinde ileri teknoloji üretiminin geniş ölçekte geliştirilmesi ve kullanılması önemini korumaktadır. 2013 yılında %3,1 olan imalat ihracatında yüksek teknoloji sektörlerinin payı 2018 yılında %3,2'ye, orta ve yüksek teknoloji sektörlerinin payı ise %31,5'ten %36,4'e yükselmiştir. Böylece 2013 yılında %34,6 olan orta ve yüksek teknoloji sektörlerinin payı 2018 yılında %39,6'ya yükselmiştir. Bu sektörlerin küresel ticaretteki payı yüzde 60 civarındadır (TBMM, 2019).

2019-2023 yılı için on birinci kalkınma planı, bazı eklemelerle birlikte önceki plana benzer politika ve stratejiler içermiştir: Bu plan, esas olarak imalat sanayilerinin gelişimine ve büyümesine odaklanmıştır.

Uygulanan politikalar şunlardır: Mevcut kredi garanti sisteminin etkinliği artırılacak, kredi garanti fonunun yüzde 50'si imalat sektörlerinde yatırım ve ihracat kredilerine ayrılacaktır. Kalkınma ve Yatırım Bankası'nın öncelikli sektörler başta olmak üzere sanayi yatırımlarına verdiği destek artırılacaktır. Teknoloji ve inovasyon odaklı yatırımları desteklemek için risk sermayesi sistemi devreye girecektir. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) desteğinden imalat sanayine ayrılan pay kademeli olarak yüzde 75'e, öncelikli imalat sektörlerine ayrılan pay ise yüzde 50'ye çıkarılacaktır. Şirket birleşme ve devralmaları eklenecektir.

Bu plandaki politikalar seçici politikalar içermiştir. Tekstil endüstrisi için politikaların belirlendiği yer alınmıştır. Türkiye'nin moda tasarımı, markalaşma ve değer zinciri liderliğine odaklanarak tekstil, deri ve hazır giyim sektöründe lider ülkelerden biri olması ana hedeftir. Tekstil sektöründe uygulanan sanayi politikaları şunlardır: Bu sektörde hızlı ve esnek üretim, yenilikçilik, müşteri odaklılık, entegre üretim yapısı, sosyal sorumluluk ve çevre bilinci, perakendecilik becerileri ve organizasyon becerileri geliştirilecektir. Sektörde katma değeri yüksek bir yapıya geçişte önemli alanlardan biri olan teknik tekstiller alanında. Çevre koruma, enerji verimliliği, yeniden kullanım ve atık mevzuatına uyum sağlayan ve optimum teknolojiyi seçen şirketlerin faaliyetleri, değer zincirindeki diğer paydaşlarla (özellikle makine ve elyaf üreticileri ve teknik son kullanıcılar) işbirliği desteklenecektir. İpek sanayiine kaliteli ve yüksek verimli materyal temini için ipekböceği yetiştiriciliğinde geleneksel üretimden modern üretime geçilecektir.

2023-2025 planına gelince: T.C. Ticaret Bakanlığı tarafından yayınlanan Ekonomik Beklentiler Raporu'na göre, 2023-2025 dönemini kapsayan orta vadeli program, pandemi sonrası toparlanmada büyüme potansiyelini artıran, katma değeri yüksek üretime öncelik vermektedir. Planda uygulanan politika ve stratejilerin temel amacı, verimli alanlara yapılan yatırımlara ve ihracata dayalı, enflasyon ve cari açıklara yol açmayan, nitelikli istihdam yaratan şekilde dengeli, istikrarlı ve kapsamlı bir büyüme yapısının oluşturulmasıdır. Ağırlıklı olarak yurtiçi tasarruflardan ve doğrudan yabancı yatırımlardan finanse edilmektedir. Ayrıca yeşil geçişi sağlanması (2022).

3. 2000-2020 YILLARI ARASINDA HİNDİSTAN'DA TEKSTİL SEKTÖRÜNDE UYGULANAN SANAYİ POLİTİKALARI

3.1. Hindistan’da Tekstil Sanayi:

Hindistan'daki tekstil endüstrisi, MÖ 3000'e kadar uzanan ve çeşitli kumaş gruplarını ve en son tekstil dokumalarını içerdiği için eski endüstrilerden biri olarak kabul edilir ve o zamandan beri Hindistan bu endüstrideki ana oyunculardan biri haline gelmiştir (Bansal, 2018; Chandra, 2005). Ayrıca tekstil endüstrisinde kullanılan hammaddelerin bolluğu nedeniyle Hindistan'daki en büyük endüstrilerden biridir. Antik çağlardan beri tekstil sektörü ülke ekonomisinin gelişmesinde ve gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır.

İngiliz sömürgeciliğinden önce Hindistan, elle çalıştırılan tekstil makinelerine sahip olma konusunda dünyanın en iyiler arasındaydı ve İngiltere ile Almanya'nın tekstil makineleri imalatının tam bir kopyasıymış (Dhiman ve Sharma, 2021; Roy, 1996); İngiliz sömürgeciliği döneminde İngiliz seçkinleri Hint keteni ve ipeği giyer ve evlerini süslü Hint tekstilleriyle süslermiştir (Tharoor, 2017). Sonuç olarak, İngilizler Hindistan'a tüccar olarak girdiler ve Hindistan pazarını kontrol etmeye devam etmişlerdir. İngiliz malları Hindistan pazarından neredeyse ücretsiz olarak geçti ve Hint ürünleri İngiliz pazarından yasaklanmıştır, Hindistan bağımsızlık mücadelesini başlatmış ve tekstil endüstrisindeki ana faaliyetlerini hammadde yönetimi, örme ve dokuma faaliyetleri ve bunları nihai ürünlere dönüştürme gibi belirlemiştir (Dhiman ve Sharma, 2021). Hindistan tekstil endüstrisi geçmişte tedarik zincirinin her iki ucundaki düşük üretkenlikten - pamuk üretimini etkileyen düşük çiftlik verimliliği ve hacim ve stok kısıtlamaları nedeniyle giyim sektöründeki verimsizliklerden - zarar görülmüştür. Ek pamuk temizleme işlemi nedeniyle maliyet artışına neden olan pamuğun kirlenmesine ek olarak, eski ekipman nedeniyle zayıf çırçır, yüksek ortalama üretim süreci hata oranları, çile eğirme gereksinimleri vb. Dolayısıyla rekabet gücü ciddi şekilde etkilenmiştir (Chandra, 2006). 1991 yılında Hindistan'da gerçekleşen ekonomik reformlar, tekstil ve hazır giyim sektörüne yeni bir düzen getirmiş ve ihracatın artırılması için önemli eylem planlarının hayata geçirilmesini sağlamıştır ve bu reformlar, halkın artan ihtiyaçlarını karşılamak için makul fiyatlarla yüksek kaliteli ürünler üretmek amacıyla yapılmıştır (Dhiman ve Sharma, 2021).

Dünya Bankası tarafından 181 ekonomiyi kapsayan bir araştırmaya göre, Hindistan'ın 2009 yılında bir iş destinasyonu olarak çeşitli karizma göstergelerindeki sıralamasını marjinal olarak iyileştirdiği bildirilmiştir (Kumar ve Bharathi, 2011). On dokuzuncu yüzyılın başında Hindistan, modern tekstil endüstrisini tekstil endüstrilerine tanıtmaya başlamıştır. Hindistan, tekstil endüstrisindeki yeteneklerini ve çeşitliliğini artırmak için çalışmış ve bu da tekstil pazarındaki sıralamasının çok hızlı bir şekilde yükselmesine yol açmıştır. Ayrıca maliyet rekabet gücünün iyileştirilmesi, çoklu elyaf tabanının genişletilmesi, elyaf ve kumaşların üretim kapasitesinin artırılması gibi faktörler bu sektörün büyümesinde hayati bir rol oynamıştır (Kabir vd., 2019). Hint tekstil endüstrisi şu anda geçmişe göre daha güçlü bir konumdadır. Son altmış yılda yüzde 3-4 büyüyen bir sektör, şimdi yüzde 9-10'luk bir yıllık büyüme oranına hız vermiştir (Ministry of Textile, 2006). Şuanda, Hindistan dünyanın en büyük tekstil üreticileri ve ihracatçıları arasındadır ve ayrıca daha fazla eğirme ve dokuma ekipmanına yatırım yapmıştır (Raichurkar ve Ramachandran, 2015). (WTO)'nün 2021 yılı küresel istatistikleri, Hindistan'ın dördüncü en büyük tekstil ihracatçısı olduğunu görülmektedir (WTO, 2021). Aşağıdaki tablo, Hindistan'ın ihracat yaptığı ilk on ülkeyi göstermektedir.

Tablo 6. Hindistan'ın tekstil ihracatında öne çıkan ülkeler

Milyar $

Ülke	2016	2017	2018	2019	2020
Amerika Birleşik Devletleri	7.692	7.947	8.272	8.645	7.668
Birleşik Arap Emirlikleri	4423	4.184	2.489	2.474	2.094
Bangladeş	1.920	2.261	2.496	2.063	2.083
İngiltere	2.287	2.297	2.255	2.208	1.642
Almanya	1.858	1.924	1.838	1.630	1.351
Çin	1.922	1.560	1.860	1.430	1.330
İspanya	1.113	1.169	1.141	1.105	0.772
Fransa	1.094	1.029	1.041	0.987	0.764
Hollanda	0.624	0.695	0.726	0.715	0.634
İtalya	0.873	0.928	0.967	0.813	0.619
İlk on ülke toplamı	23.806	23.994	23.085	22.071	18.956
Toplam ihracat	36.480	38.266	37.998	36.491	30.430

Kaynak: (World integrated trade solution [WITS], t.y.).
Not: Bin, Formula 1 bin = 0,000001 milyar aracılığıyla bir milyara dönüştürülmektedir.

Tablo Amerika Birleşik Devletleri'nin Hindistan'dan en çok tekstil ithal eden ülke olduğunu ve onu BAE'nin izlediğini, Bangladeş'in ise yalnızca 2020 yılında üçüncü sırada yer aldığını göstermiştir. 2020'den önceki yıllara gelince, İngiltere Hint tekstilinin üçüncü büyük ithalatçısı olmuştur.

Tekstil sektörü, istihdam yaratma açısından tarımdan sonra ikinci büyük sektördür. Çünkü doğrudan 18 milyondan fazla kişiye, dolaylı olarak 20 milyondan fazla kişiye iş imkanı sağlamaktadır. 2021'de tekstilin Hindistan'ın GSYİH'sindeki payı %2 idi ve Hindistan tekstil ihracatı toplam ihracatın %12'sini temsil etmiştir. Hindistan'ın tekstil ihracatını desteklemek, ekonomik büyümede toparlanma gücü ve 1974'te kurulan MFA sisteminin kaldırılması. MFA, gelişmekte olan ülkelerin gelişmiş ülkelere ihraç edebileceği giyim ve tekstil miktarına kotalar getiren bir tekstil ve hazır giyim ticaret anlaşmasıdır. 2021 yılında, Hindistan'da tekstil sektörünün piyasa değeri 223 milyar ABD dolarına ulaştı ve bu değer, değerinin 150 milyar ABD doları olduğu bir önceki yıla göre daha yüksektir (Statista Research Department, 2022d). Dünya tekstil ve giyim ticaretinin %4'üne sahiptir. El dokumaları ve el sanatları dâhil olmak üzere Hint tekstil ürünleri 100'den fazla ülkeye ihraç edilmektedir (Ministry of Textile, 2022)

Hindistan'daki tekstil sektörü genel olarak iki sektöre ayrılmaktadır: (1) Düzenlenmiş değirmen sektörü: Modernize edilmiş ve yüksek oranda otomatikleştirilmiş bir değirmencilik sektöründen oluşmaktadır. İplikhane ve bileşik değirmen bu değirmenlerin iki türüdür. Bileşik değirmen, eğirme, dokuma ve işleme faaliyetlerinin tek çatı altında gerçekleştirildiği bir yerdir; (2) Örgütlenmemiş merkezi olmayan sektör: Bu sektör, modern teknolojinin yetersiz örgütsel hazırlığı, makine gereksinimleri, üretim tarzı, istihdam vb (Dhiman ve Sharma, 2021).

Hindistan'ı diğerlerinden ayıran şey, eksiksiz bir tedarik zinciri içermesidir, Hint tekstil ve hazır giyim endüstrisinin küresel değer zinciri altı farklı adımdan oluşmaktadır: Hammadde temini, Çırçır Tesisleri, Eğirme ve Ekstrüzyon, işleme sektörü, Dokuma ve Örme ve son olarak giysi dikişidir (Bansal, 2018; Chandra, 2005). Hindistan'ın konumu, vasıflı işgücünün eşlik ettiği çok düşük üretim maliyetiyle de geliştirilmiştir (Baliyan ve Diwan, 2021). Ayrıca Hindistan, tekstil üretiminde lider bir oyuncudur ve değer zincirlerinde ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. Elektrikli dokuma tezgahı sektörü tekstil üretimine yüzde 83 oranında katkıda bulunurken, bunu el dokuma tezgahı endüstrisinde

yüzde 11,4 ve değirmenlerde yüzde 3 izlemiştir (Kabir vd., 2019). Hint tekstil şirketlerinin çoğunluğu Mikro, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerden (MSME'ler) oluşmaktadır. Dikey olarak bütünleşmiş, geniş tabanlı tekstil endüstrisi, iç ve ihracat pazarları için çeşitli ürünler üretmek için çeşitli tekstil lifleri ve iplikleri tüketir. Sanayi tarafından tüketilen lif grubu, pamuk, ipek, yün ve jüt gibi doğal lifler ile polyester, viskon, naylon, akrilik, polipropilen vb. sentetik lifleri içerir (Ministry of Textile, 2006).

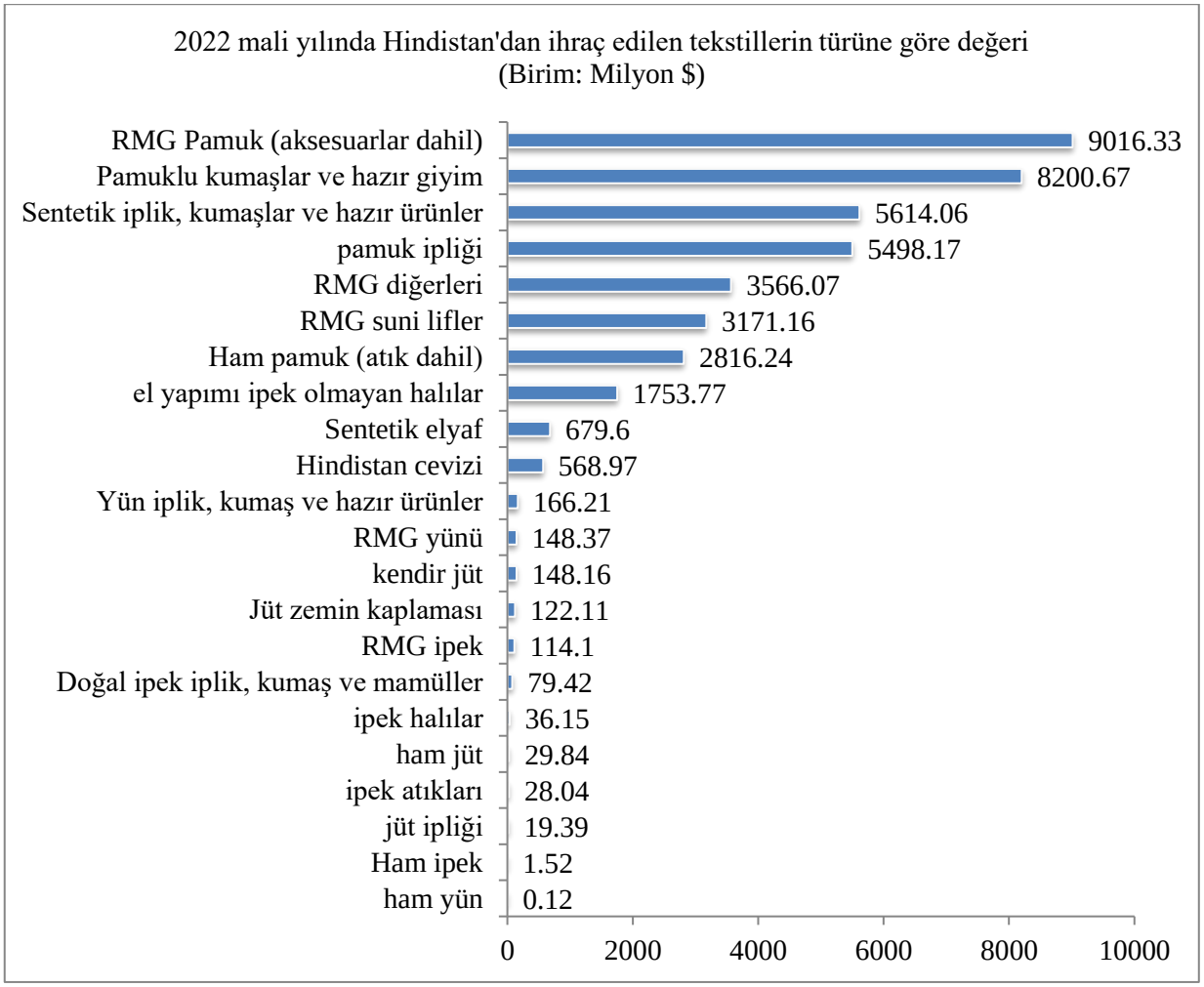

Şekil 7. Hindistan'ın türlerine göre tekstil ihracatı (2022).
Kaynak: (Statista Research Department, 2022c)

Yukarıdaki şekil, Hindistan'ın ihracatının çoğunun, 2022 yılı ihracatının 9016,33 milyon $ olduğu için hazır pamuklu giysiler gibi pamuklu ürünler olduğunu göstermektedir.

Hindistan'daki tekstil endüstrisi, yerel olarak yetiştirilen pamuğa kolay erişim nedeniyle gelişmiştir. Hindistan tekstil sektörünün ana hammaddelerinin pamuk ve ipek olması nedeniyle 2021 yılında pamuk ihracatı bir önceki yıla göre yüzde 46,19 artarak 1,44 milyar dolar olmuştur. Hindistan, dünyanın en büyük ikinci ipek üreticisi ve aynı

zamanda en büyük tüketicisidir. Bununla birlikte, Hindistan, Dut, Tropikal Tasar ve Meşe Tasar, Muga ve Eri olmak üzere dört ticari ipeğin tümünü üreten tek ülkedir (Ministry of Textile, 2022). Aynı zamanda dünyadaki en büyük ham jüt üreticilerinden ve tüketicilerinden biridir ve tekstilde çok az kullanılmasına rağmen en büyük ham yün üreticisidir. Ancak Yün kırsal sektörü tekstil endüstrisi sektörüyle ilişkilendirmede önemli bir rol oynamaktadır (Dhiman ve Sharma, 2021). Batıda ve merkezde pamuk, doğuda jüt, güneyde ipek ve kuzey Hindistan'da yün yetişirdir (Chandra, 2006). Sentetik lifler ayrıca tekstil endüstrisi için pamuktan sonra en önemli ikinci hammaddeyi oluşturmaktadır.

İplik sektörü, Hindistan tekstil endüstrisinde son derece uyumlu ve teknolojik olarak gelişmiş alt sektörlerden biri olduğu için Hindistan ekonomisinde önemli bir yer tutmak ve sektörün serbestleşmesi bu sektörün güçlenmesine önemli katkılarda bulunmuştur. Bu sektörün en önemli özelliklerinden biri, ipliğin %98'inin organize şirketler tarafından, kalan %8'inin ise küçük ve orta ölçekli şirketler tarafından üretilmesidir (Kabir vd., 2019). Eğirme alanındaki Hintli şirketler, Çin de dâhil olmak üzere uluslararası rakiplerini geride bırakılmaktadır (Chandra, 2006). Tekstil endüstrisi de teknik tekstiller (ısıya dayanıklı tekstiller, kan emici malzemeler, emniyet kemerleri, yapışkan bantlar vb.) gibi giysi dışı uygulamalara yönelik önemli bir yeniden yönelime tanık olmuştur (Kumar ve Bharathi, 2011).

Teknik tekstiller, geleneksel tekstil endüstrisini donatmak için büyük bir potansiyele sahip olduğu için Hindistan'da gelişmekte olan yatırım alanlarından biridir. Bu sektör, Hindistan'da Hometech, Meditech, Mobiltech ve Geotech'in en umut verici alanlar olduğu 12 sektör altında kategorize edilmiştir (Chaudhary ve Shahid, 2013). Hindistan, hükümet sübvansiyonları ve tanıtım faaliyetleri nedeniyle hızla gelişen kapsamlı bir teknik tekstil pazarına sahiptir (Beunk, 2016; Trivedi, 2006). 2021'de teknik tekstillerde ihracatın değeri yaklaşık 2,4 milyar dolar, Hindistan'a yapılan ithalatın değeri ise 1,3 milyar doların üzerindeydi ve bu, ithalat yerine ihracatın genişlemesinin boyutunu göstermiştir (Statista Research Department, 2022b). Ayrıca Hindistan teknik tekstil sektörü, kalkınma, istihdam ve büyüme açısından Hindistan ekonomisinde önemli rol oynayan küçük ve orta ölçekli şirketler için büyük fırsatlar sunmaktadır (Manimekalai ve Kavitha, 2014). Hint endüstrisi teknik tekstil endüstrisinin tüm on iki bölümünün ürünlerini üretmekte fakat bunların tümü yurt içinde üretilmemektedir. Bazı ürünler çok

miktarda üretilirken bazı ürünler az miktarda üretilir; dolayısıyla talep ithalat yoluyla karşılanmaktadır (Chaudhary ve Shahid, 2013).

3.2. Hindistan'da Uygulanan Sanayi Politikaları:

Hindistan'daki sanayi, İngiliz sömürgeciliğinden önceki ileri aşamalarındaydı ve küresel GSYİH'nin dörtte birini oluşturmuştur. İngiliz kolonizasyonundan sonra, Hindistan'ın ihracatının çoğu, pamuk, ipek ve yünlü kumaşlardan mamul mallardan oluştuğundan, el sanatları endüstrisi, özellikle tekstil azalmıştır. Bağımsızlık döneminde, sanayi sektörü büyük ölçüde geri kaldığı ve zayıf altyapıya sahip olduğu, hükümet desteği eksikliği ve teknik ve yönetimsel becerilerden yoksun olduğu için, sömürge zamanlarında uygulanan İngiliz politikaları nedeniyle Hindistan ekonomisi birçok hastalığa maruz kalmıştır. Bu sorunlar nedeniyle, ulusal liderlik, endüstriyel altyapının geliştirilmesi de dâhil olmak üzere hızlı sanayileşmede ekonomik egemenlik ve ekonomik bağımsızlığın yattığı konusunda bir fikir birliğine varmıştır.

Hindistan Ticaret ve Sanayi Bakanlığı Sanayi ve İç Ticareti Geliştirme Dairesi'ne göre, endüstriyel gelişme arayışı 1947'de bağımsızlıktan kısa bir süre sonra başlamıştır. 1948 Sanayi Politikası Kararı, devletin endüstriyel kalkınmadaki rolünü bir girişimci ve bir otorite olarak tanımlayan politikayı özetlemiştir. Sanayi politikaların uygulanması için gerekli çerçeveyi sağlayan ve birlik hükümetinin yatırımları arzu edilen endüstriyel faaliyet kanallarına yönlendirmesini sağlayan 1951 tarihli Sanayi (Geliştirme ve Düzenleyici) Yasası'nın (IDR Yasası olarak anılır) kapsamlı bir yasalaşması izlenmektedir. Ayrıca kalkınma hedefleri ulusal hedeflerle uyumlu bir lisanslama mekanizması aracılığıyla sağlamaktadır (Industrial Policy: Brief About the Policy, t.y.).

1951'de devlet, kamu ve özel sektöre destek sağlayarak Hindistan ekonomisine pratik bir şekil vermek için basitleştirilmiş stratejiler ve politikalar içeren ilk kalkınma planını yayınlamaya başlamıştır. Hükümet, Hindistan'da güçlü bir sanayi üssü inşa etme stratejisine odaklanan 1961'de yayınlanan Üçüncü Kalkınma Planı'nın en önemlisi olan sanayileşme odaklı kalkınma planları yayınlamaya devam etmiştir. Dönemde, sanayi üretiminin büyüme hızının sırasıyla birinci, ikinci ve üçüncü planlarda %5,7'den %7,2'ye ve nihayetinde %9,0'a yükseldiği görülmüştür. Ancak sanayi üretimine odaklanan strateji ve politikaların tüketim malları sektörünü, özellikle de tarım sektörünü ihmal etmesi gıda kıtlığına yol açması nedeniyle olumsuz bir etki yapmıştır.

Tüketici sektörü ekonominin bel kemiğini temsil ettiğinden ve ihmal edilmesi, endüstrinin büyümesinde bir azalmaya yol açmaktadır. Çünkü işçilerin üretkenliği, tüketim miktarına bağlıdır. Bu nedenle dördüncü ve beşinci kalkınma planları döneminde 1971-1972 yıllarında %5,6 olan sanayi büyümesinde 1973-1974 yıllarında %0,8'e gerileme görülmüştür. 1979-80'de Beşinci Plan'ın sonunda, sanayi büyüme oranı eksi %1,6'ya düşmüştür.

1980 yıllarında, Altıncı ve Yedinci Beş Yıllık Planlar, endüstriyel toparlanmaya yol açan yeni sanayi politikaları içermektedir. Yeni sanayi politikaları, hükümetin sanayi ve ticaret politikasını liberalleştirmeye, iç engelleri azaltmaya ve rekabeti genişletmeye, karmaşık bürokratik kontrolleri basitleştirmeye ve ileri teknolojilere ve diğer ithal hammaddelere erişimi kolaylaştırmaya odaklanmıştır. Sonuç olarak, sanayi büyüme hızı altıncı plan döneminde %6, yedinci plan döneminde ise %8,5 artırarak bu toparlanma Hint sanayilerinin verimliliğindeki artışla yakından ilişkili olmuştur.

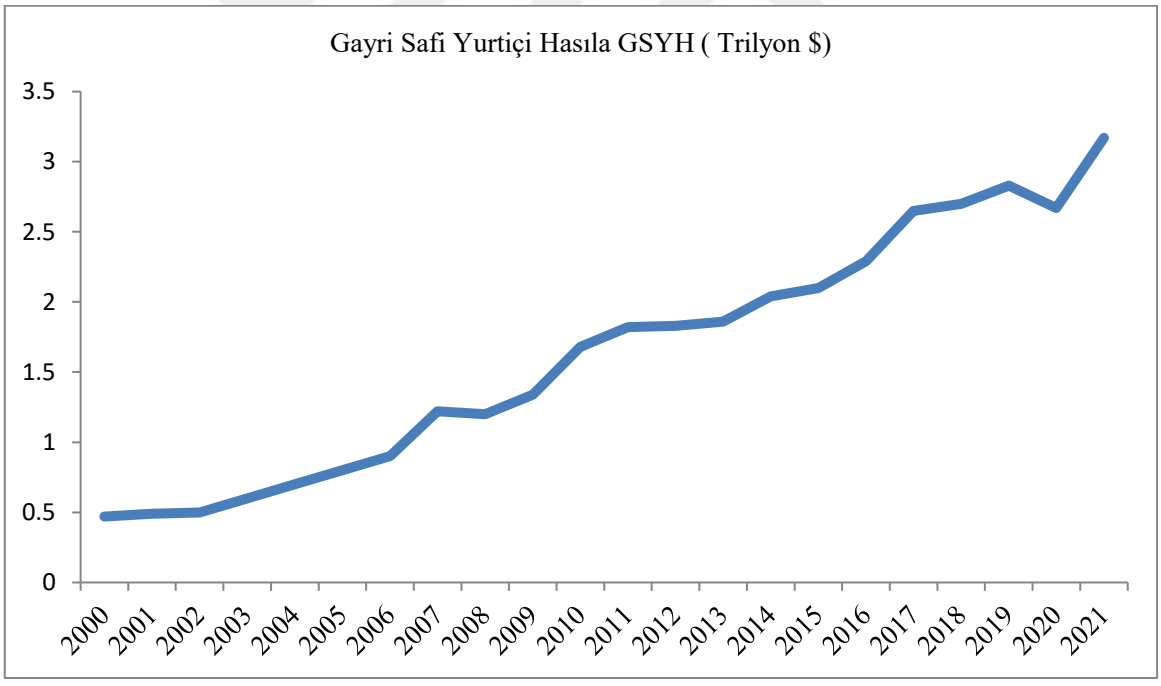

Şekil 8. Hindistan'ın GSYİH'si
Kaynak: Dünya Bankası ulusal hesap verilerinden alınmıştır (World Development Indicators, 2022b).

Grafik, 2000-2021 döneminde GSYİH'yi göstermektedir. 2021 yılı için piyasa değeri 17,3 milyar ABD dolarına ulaştığından, Hindistan ekonomisinin daha fazla mal ve

hizmet üretimi ve yerel endüstrinin canlanması yoluyla sürekli büyüme içinde olduğu görülmüştür.

Tekstil politikasının ilk tasarımı 1985'te yapılmıştır. Politikalarının amacı, endüstrinin iç tüketim ve uluslararası ihraç için makul fiyatlarla yüksek değerli tekstil üretimini artırmasını kolaylaştırmaktır. Aynı zamanda Temel Emtia Yasasına tabiydi ve hükümet, sanayi politikalarını küresel pazarın güçlerine uyacak şekilde değiştirmeye devam etmiştir (Dhiman ve Sharma, 2021). Ayrıca Hindistan sanayi politikaları, sektörler tarafından yayınlanmış olmaları ile ayırt edilmektedir. Çünkü her sektörün zayıf noktalarını hedefleyen kendi politikaları vardır. Bölgelere göre hazırlanan sanayi politikaları da bulunmaktadır.

Hükümetin Genel sanayi politikasının ana hedefleri şunlardır: (1) üretkenlikte sürdürülebilir büyümeyi sürdürmek; (2) Karlı istihdamı teşvik etmek; (3) İnsan kaynaklarını optimum düzeyde kullanmak; (4) uluslararası rekabet gücüne ulaşmak; ve (5) Hindistan'ı küresel arenada önemli bir ortak ve oyuncu haline getirmektedir. Bu hedeflere ulaşmak için, politikanın odak noktası Hint endüstrisinin serbestleştirilmektedir. Ayrıca sektörün piyasa güçlerine yanıt verme özgürlüğü ve esnekliğine izin vermek ve büyümeyi kolaylaştıran ve teşvik eden bir politika sistemi sağlamaktadır. 1991'den beri başlatılan ekonomik reformlar, özel girişimler için çok daha büyük bir rol öngörmektedir. Günümüzde politikalar, hükümet müdahalesini olabildiğince en aza indirerek daha liberal hale gelmektedir.

Çalışma 2000 yılı sonrası sanayi politikalarına odaklandığından, bu dönemden sonraki genel ve özel sanayi politikaları ve stratejileri aşağıda detaylı olarak açıklanacaktır:

3.2.1. **2000-2007 Döneminde uygulanan sanayi politikaları:**

Dönemde (1997-2002) uygulanan ana politika ve stratejiler aşağıdaki gibidir: Büyük altyapı sektörleri için otomatik rota altında yabancı sermayenin yüzde 100'üne kadar izin verilir ve FDI tekliflerinin değerlendirilmesi için zaman çerçevesi altı hafta ila 30 gün arasındadır. İhracat taahhüdü ile konut sanayi birimleri için uygun altyapıya sahip sanayi kompleksleri kurmak ve sürdürmektedir. Ayrıca İhracatı teşvik etmektedir. Kuzeydoğu bölgesinde sanayi altyapısının geliştirilmesi için yeni bir sanayi politikası açıklanmıştır.

Ekim 2001'de hükümet, ihracatı teşvik etmek amacıyla tekstil, deri ve mühendislik ürünleri sektörlerini kapsayan 300 ürün grubunda gümrük vergilerinin iade oranını artırmış ve 4.000 kalemlik Gümrük Vergisi Defteri'nin (Görev Hakkı Geçiş Defteri Şeması DEPB) maksimum değerini kaldırmıştır. Ayrıca pazar rekabetini önemli ölçüde olumsuz etkileyen iş uygulamalarını yasaklamıştır.

Tekstil sektöründeki sanayi politikalarına gelince, dış koşulların ihracat üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için uzun vadeli ve kısa vadeli birçok önlem alınmıştır. Bunlar arasında ihracatta işlem maliyetlerinin düşürülmesine yönelik kota politikası kapsamında verilen tavizler, karma tekstiller ve yünlü üstler için (DEPB) oranlarının çözülmesi ve gümrük kusur oranlarının revizyonu yer almıştır. İki yeni tekstil ihracat teşvik planı da taslağı hazırlanmıştır: Uluslararası standart giyim birimlerinin kurulmasına ivme kazandırmak için İhracat Bahçeleri planı ve mevcut tekstil büyüme merkezlerindeki altyapı tesislerine mali yardım sağlamak için Tekstil Merkezi Altyapı Geliştirme planıdır.

Tekstil sektörünü modernize etmek için Teknoloji Geliştirme Fonu Şeması (TUFS) başlatılmıştır. Bu strateji, uluslararası fiyatlarla karşılaştırılabilir fiyatlarla banka finansmanı sağlamak için tasarlanmıştır. Hükümetin bankalar ve finans kurumları tarafından uygulanan faizin %5'ini ödemesini gerektirmiştir. Böylece teknolojiyi sektöre küresel oranlarda yükseltmek için kredi sağlanması oluşturulmuştur. Program, eğirme, dokuma, örme, işleme, konfeksiyon, çırçır ve jüt sektörü gibi tüm tekstil alt sektörlerini kapsamaktadır. Pamukta Teknoloji Misyonu (TMC), çiftçilerin gelirlerini artırmak ve yüksek kaliteli pamuğu rekabetçi fiyatlarla tekstil endüstrisine sunmak amacıyla pamuk verimliliğini ve kalitesini artırmak amacıyla kurulmuştur. Eski teknoloji, kalitesiz pamukla çalışan çırçır ve pres ünitelerinin modernize edilmesi ve TMC kapsamında sermaye desteği veya TUFS kapsamında yüzde 5 faiz desteği ile firenin artırılması önerilmiştir.

Ulusal Tekstil Politikası (NTP) 2000'in uygulanması da plan döneminde duyurulmuştur. Bu politika, tekstil endüstrisi ile ilgili tüm sektörleri genişletmenin mantıksal tahmine ek olarak döviz kazancını artırmayı amaçlamıştır. Tekstil politikasında tamamlanan hayati bir hedef, tekstil ve hazır giyim ihracatının değerini 25 milyar ABD Doları

tutarındaki hazır giyim katkısıyla 2010 yılına kadar 11 milyar ABD Dolarından 50 milyar ABD Dolarına çıkarmaktadır (Dhiman ve Sharma, 2021).

Ek olarak, tekstil endüstrilerinin modernizasyonunu ve büyümesini hızlandırmayı amaçlayan programlar için ücretlerden, imtiyazlardan ve özel önlemlerden muafiyet önermiştir. Ayrıca merkezi olmayan elektrikli dokuma tezgahı sektöründe 50.000 mekik daha az dokuma tezgahı ve 250.000 otomatik ve yarı otomatik dokuma tezgahının otomasyonunu geliştirmek için bir program başlatarak özellikle tekstil sektörünün modernleştirilmesine odaklanmıştır.

Dokuzuncu planın uygulanmasından sonra fiili büyüme oranı (faktör maliyetlerinde gerçekleşen katma değer) yüzde 4,5'e ulaşmıştır. Bu, imalat sektörü için hedeflenen yüzde 8,2 (katma değer) büyüme oranının çok altındadır (Planning Commission, 2002)

2002-2007 yılları için Onuncu Beş Yıllık Plan'a gelince, strateji ve politikaları sırasıyla; modern altyapı oluşturmak, endüstriyi uluslararası rekabet edebilir hale getirmek için yetenekler oluşturmak, fırsatları etkin bir şekilde çözmek, finansal kaynakları artırmak ve verimliliği artırıcı politika araçları oluşturmak şeklinde sıralanmaktadır.

Tekstil endüstrisine gelince, şunları içeren politikaları içermektedir: Ulusal Geçiş Konseyi (NTC) için bir Eylem Planı üzerinde Bakanlar Grubu tarafından 44 faal değirmenlerin yeniden canlandırılması ve 60 faal olmayan değirmenin kapatılmasını öneren Taslak Rehabilitasyon Şeması (DRS) onaylanmıştır. Tekstil sektöründe araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin uygulanması. Süreci iyileştirmek, üretkenliği artırmak ve israfı veya reddedilmeyi azaltmak için süreç kontrolü, enerji tasarrufu ve ekipman dengelemede insan kaynakları geliştirme eğitim programları, test ve belgelendirme faaliyetleridir. (TUFS) Şeması, Çin, Tayvan, Güney Kore, Japonya gibi diğer tekstil üreticisi ülkelerden gelen rekabetle yüzleşmek için çok önemli olan tekstil sektörünü modernize etmek için tanıtılmıştır. Stratejik pazarlama planlarının uygulanması, makine imalatının yerelleştirilmesi, kalite güvencesi, biyoteknoloji müdahaleleri ve Çalışanları yeniden eğitmek ve atamasıdır. Sektörün uluslararası piyasada maliyet ve kalite standartlarında başarılı bir şekilde rekabet etmesini sağlamak için adil ve rekabetçi bir ortam ve rasyonel bir mali politika rejimi oluşturmak. Ayrıca Tekstil Merkezleri Altyapı Geliştirme Şeması (TCIDS) gibi politikalar uygulanmıştır.

Onuncu Plan Girişimleri:

Uygulanan politikalar: İplik, boyalar, kimyasallar, tasarım ve kredi gibi girdilere daha iyi erişim sağlanması, bir marka kimliği oluşturun ve bunu uluslararası pazarda konumlandırması, tezgahlar için teknoloji yükseltmesi, enerji için teknoloji yükseltmesi, servis, güç ve test merkezlerinin güncellenmesi gibi politikalardır. Ayrıca halı, Angura ve Al-Hamina'nın artan kullanılabilirliği ve teknoloji seviyesinin yükseltilmesi, görevi belirlemede entegre geliştirme, yün üretimin büyümesi, uluslararası ipek standartlarına erişmesidir, çiftçiler/bölgeler için araştırma, geliştirme ve etkili teknoloji transferinin iyileştirilmesi, silk "Tsar" ve "Muga Erie" üretiminin arttırılması, ikili ipek üretiminin teşvik edilmesi, sarma ve dokumada kütlenin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi, ipek ve sanayi üreticileri arasındaki bağların güçlendirilmesidir. Ek olarak Hindistan'ın küresel pazardaki el sanatlarındaki payını artırması, Belgeleme, araştırma ve geliştirme yoluyla kültürel mirası göstermesi ve Esnaf temelli bütüncül bir yaklaşımı benimsemesi gibi politikalar uygulanmıştır.

Bu plan, potansiyel büyüme merkezlerinde uluslararası standart üretim birimleri kurmaya odaklanmış bir itici güç sağlamak, ithalattan kaynaklanan rekabeti karşılamak için yerel üretime destek vermek ve 2010 yılına kadar 50 milyar dolarlık hedefe ulaşmak için ihracatı artırmak için 2000 Ulusal Tekstil Politikasını takip etmektedir.

Hükümet tarafından ilan edilen bir diğer strateji, potansiyel büyüme merkezlerinde uluslararası standartta yeni tekstil kompleksleri kurmak için Temmuz 2005'te Entegre Tekstil Parkı Şemasının (SITP) kurulmasıdır. Hindistan Hükümeti de 11. Beş Yıllık Planda SITP'ye devam etme kararı almıştır, bu planın amacı ek yatırımları kolaylaştırmak ve İstihdam fırsatları yaratmak ve tekstil üretimini artırmaktır (Raichurkar ve Ramachandran, 2015).

Onuncu Plan'ın ilk yıllarında sanayi sektörünün büyüme hızı yüzde 5'i olmuştur. Sonraki yıllarda büyüme hızlanarak 2003-04'te %7, 2004-05'te %8 ve 2006-07'de %11'e ulaşmıştır. Bütün olarak plan için büyüme oranı yüzde 8,2' i ulaşmıştır (Arora, 2017).

3.2.2. **2007-2020 Döneminde uygulanan sanayi politikaları:**

2006 yılında, hükümetin planlama komitesi tarafından 2007-2012 yılları için on birinci beş yıllık plan yayınlamıştır. Plan sırasında endüstriyel iklimi iyileştirmek için sanayi politikalarının ana odak alanları şunlardır:

Birinci sınıf altyapının oluşturulması ve işlem maliyetlerini azaltmak için düzenleyici mekanizmalar geliştirilmesi. Başta Doğrudan Yabancı Yatırımlar (FDI), yerleşik olmayan yatırımlar ve yabancı teknoloji transferleri/işbirlikleri olmak üzere endüstriyel yatırımların teşviki ve kolaylaştırılması. Merkezi ve eyalet hükümetlerinin ticari düzenleyici ortamında iyileştirme. Kamu-özel işbirliği girişimleriyle endüstriyel altyapının geliştirilmesi, bölgesel endüstriyel dengesizliklerin ortadan kaldırılması, sektörle ilgili becerilerin geliştirilmesi, endüstriyel faaliyetlerden kaynaklanan çevresel sorunları ele alması. E-devlet, çoğu sektör ve faaliyette yüzde 100'e kadar doğrudan yabancı yatırıma izin verilen liberal ve şeffaf bir sistem uygulamaya koymuştur (Planning Commission, 2011a).

Bakanlığın bir diğer önemli stratejisi ise ülkede yaklaşık 400 kümede uygulanmakta olan Mikro ve Küçük İşletmeler Küme Geliştirme Programı'nın (MSE-CDP) kurulmasıdır. Program, emek yoğun endüstrilerde küme bazında kapasite geliştirme, beceri geliştirme, teknoloji yükseltme, pazar desteği, ortak hizmet merkezlerinin kurulması vb. için müdahaleleri öngörmektedir (Planning Commission, 2011a).

On birinci planda tekstil politikalarına gelince, en önemlileri aşağıdakiler olmak üzere her türlü tekstil hammaddesi için ayrıntılı politikalar içermektedir:

Pazarlama yünü ile bağlantıların güçlendirilmesi; Tezgahın ön ve son işleme tesislerine dikkat, özel yün liflerinin eş zamanlı gelişmesi. Dünyadaki en iyi yün halıları ürettiğine karar verilen dört veya beş tür yüksek kaliteli Hint yünü üzerinde artan/odaklanan yapılması. Entegre planları temel arka ve ön bağlantılar ile entegre etmek ve finansal, teknik ve idari kaynakları yaklaşıma dahil etmek için Tarım, Hayvancılık ve Kırsal Kalkınma gibi farklı bakanlıkların farklı programlarında sinerjiler geliştirmesi. Devlet yün kurullarının, şirketlerin ve birliklerin müdahalesi yoluyla veya bir miktar pazarlama uzmanlığı geliştirmiş olan (Indian Cotton Company) gibi diğer merkezi kuruluşlar

aracılığıyla yün pazarlamasının teşvik edilmesidir. İpek politikası ise, her aşamada araştırma ve geliştirmeyi ve etkin teknoloji transferini geliştirme, dut içermeyen ipek çeşitlerinin üretimini önemli ölçüde iyileştirme, bipolar ipekböceği üremesini yayma çabalarını yoğunlaştırma gibi politikalar uygulamıştır. Ayrıca eğirme ve dokuma faaliyetlerinin yığılmasını teşvik etmek ve üreticiler ile sanayi arasındaki bağları güçlendirme, ipekçilik ve ihracatçı üreticilerin dengeli çıkarları dikkate alınarak ham ipek ithalat politikasının periyodik olarak gözden geçirilme gibi politikalardır.

On birinci planda tekstil endüstrisinin politika hedefleri arasında şunlar yer almaktadır:

Tekstil ve giyim üretimi ve ihracatında küresel bir hakim konuma ulaşmak ve bunu sürdürmek için en yüksek küresel düzeyde üretim kapasiteleri oluşturması. Hindistan tekstil endüstrisinin değer bazında yüzde 16 oranında büyümesinin 115 milyar ABD Doları seviyesine (55 milyar ABD Doları ihracat ve 60 milyar ABD Doları iç piyasadan) ulaşmasını kolaylaştırması. Plan döneminin son yılına kadar dünya tekstil ticaretinden yüzde 7 pay almaktadır.

On Birinci Beş Yıllık Plan'da (2007-2012) tekstil ve hazır giyim endüstrisine yapılan harcamalar, Onuncu Plan sırasındaki 0,74 milyar ABD Doları (35,8 milyar Hindistan rupisi INR) olan sabit harcamanın dört katı olan 2,91 milyar ABD Doları (140 milyar INR) olarak belirlenmiştir (Corporate Catalyst İndia [CCI], 2013).

Onuncu Plan'ın uygulanmaya başladığı ilk yıllarda yüksek ekonomik büyüme görülmüştür. Ancak 2011-2012 döneminde büyüme yavaşladı, bu yavaşlamaya rağmen on birinci plan döneminde ekonominin ortalama büyüme hızı yüzde 8'e ulaşmıştır. Bu, planın yüzde 9'luk hedefinin altındaydı, ancak onuncu planın yüzde 7,8'lik başarısından daha gelişmiştir. Bu büyümenin 2008 ve 2011 yıllarında olmak üzere iki küresel krizin yaşandığı dönemde gerçekleşmesi, ekonominin ne kadar dayanıklı olduğunu görülmektedir. Buna rağmen, büyüme oranı sadece yüzde 7,7'ye ulaştığı için sanayi büyümesi daha azmıştır. Dolayısıyla imalat sektörü, sadece On Birinci Plan'da değil, daha önceki plan dönemlerinde dahi ekonominin dinamiklerine katılmamıştır.

Hindistan'ın tekstil ihracatı, 2007-08'de 22.15 milyar ABD Doları'lık güçlü bir büyüme kaydedilmiştir. 2011-12'de 33.31 milyar ABD Doları'na ulaşmıştır. Onuncu Beş Yıllık Plan sırasında %8.50'lik bir CAGR kaydetmiştir. Büyüme 2006-07'de devam etmiş ve

bir önceki yıla göre %9.28 artış kaydeden 19.15 milyar ABD$'lık tekstil ve giyim ihracatı ve 2007-08'de %15,7'lik bir artışla 22.15 milyar ABD$'a ulaşmıştır. Ancak 2008-09'da %5'in üzerinde bir düşüş göstermiştir. Tekstil ve Konfeksiyon ihracatı 2008-09'da 21,22 milyar ABD dolarından 2009-10'da 22,41 milyar ABD dolarına yükselmiştir. 2010-11'de 27,47 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. 2011-12(P) mali yılında, tekstil ve giyim ihracatı, 2010-11 mali yılına göre %20,05 artarak 33,31 milyar ABD Dolarına ulaşmıştır (Ministry of Textile, 2014).

On İkinci Beş Yıllık Planın (2012- 2017) sanayi politikaları ve stratejileri, küresel ekonominin ikinci bir mali krizden geçtiği bir dönemde başlamıştır. Bu nedenle plan, "daha hızlı, sürdürülebilir ve daha kapsayıcı büyümeyi" hedefleyen politika ve stratejiler oluşturmaya odaklanmıştır. Bu planda genel olarak sanayi sektörüne odaklanan sanayi politikalarına yer verilmiş ve tekstil sektörüne özel politikalardan bahsedilmemiştir.

On İkinci Plan'da benimsenen genel sanayi politikalarında öncekilerden önemli bir değişiklik yoktur. Ancak politikalar, tekstil sektörü de dâhil olmak üzere öncelikli sektörlerde becerilerin geliştirilmesine ve büyük iş fırsatları yaratılmasına odaklanmıştır. Diğer politikaları örneğin: Üretimde teknolojik yeteneklerin derinleştirilmesi, İletişim ekipmanı ve enerji güvenliği sağlayan endüstriler gibi stratejik güvenlik sağlayan endüstriler geliştirmesi, fiziki altyapının güçlendirilmesi, rekabet gücünü artırmak için kalifiye insan gücü sağlaması, Küresel rekabet avantajına sahip sektörleri desteklemesi, Özel sektör ve kamu sektörü arasındaki ortaklıkları teşvik etmesi. Yenilikçi Yoluyla Mikro, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (MSME'ler) Becerilerini, Verimliliğini ve Rekabetçiliğini Artırma Ve ihracatı artırmasıdır (Planning Commission,2011b).

Tekstil sektöründe, 2012-2017 yılları için strateji ve politikalar, On İkinci Beş Yıllık Plan'ın yayınlandığı tarihe denk gelecek şekilde Tekstil Bakanlığı tarafından yayınlanmıştır. Politika ve stratejiler şunları içermektedir: Tüm sektörler için uygun lifler sağlayarak tekstillerin planlı ve istikrarlı büyümesini teşvik etmesi, tekstil ve hazır giyim üretiminde yıllık %5,11 bileşik büyüme oranına ulaşması; teknik tekstiller, jüt, ipek ve yün dahil her türlü tekstilin teknolojik modernizasyonunu teşvik etmesi; 5 yılda 75.26 bin kişiye eğitim aktarmak amacıyla tüm tekstilci, el dokumacıları ve

zanaatkarların becerilerini geliştirmesi; Dokumacı ve zanaatkarların daha kaliteli bir yaşam sürmeleri için uygun bir çalışma ortamı, sağlık tesislerine kolay erişim ve sigorta kapsamı sağlaması; İhracatta yıllık ortalama %15 büyüme oranı elde etmek ve Hindistan'ın küresel tekstil ve konfeksiyon ihracatındaki payını artırmak için her türlü tekstil ve el sanatlarının ihracatını artırmasıdır (Ministry of Textile, 2014). Ayrıca hammadde, tohum bankaları, makine, ortak tesis merkezleri, beceri geliştirme, tasarım desteği açısından gerekli Devlet desteğini sağlayarak Kuzey Doğu Bölgesi'ndeki tekstil sektörünü geliştirmek ve modernize etmesi. Programın özel hedefleri arasında tekstil üretiminin değerinde artış, teknoloji yükseltme, tasarım yeteneğinde iyileştirmesi, ürün hatlarının çeşitlendirilmesi ve katma değer, iç ve ihracat pazarlarına daha iyi erişim, kümelenme ve işgücü verimliliğinde iyileştirme yer almaktadır. Ek olarak tekstil sektörünün Hindistan'ın GSYİH'sine, istihdamına ve döviz kazançlarına katkısını artırmaktır.

Değiştirilmiş Teknoloji Yükseltme Fonu Şeması (ATUFS), standart uygun makineler için tek seferlik sermaye desteği ile 13 Ocak 2016'da Gözden Geçirilmiş Yeniden Yapılandırılmış Teknoloji Yükseltme Fon Şeması (RR-TUFS) yerine tanıtılmıştır. Odak noktası, %15 oranında sermaye desteğine uygun hazır giyim ve teknik tekstiller gibi istihdam ve ihracat potansiyeli daha yüksek olan MKOBİ sektörleridir. Mekiksiz yeni tezgahlar için dokuma (dokuma hazırlıkları ve örme), işleme, jüt, ipek ve el dokuma tezgahı gibi sektörler de %10 sübvansiyon alacaktır (Ministry of Textile, 2022). Ayrıca Tekstil Bakanlığı, 15 Aralık 2010 tarihinde Teknik Tekstillerin üretimi için altyapı desteği sağlamak ve Teknik Tekstil üreticilerine beş yıllık bir süre için pazar geliştirme desteği sağlamak için iki mini misyon ile kapsamlı bir Teknik Tekstillerde Teknoloji Misyonu (TMTT) başlatmıştır (Ministry of Textile, 2014).

2010 mali yılında tekstil üretimindeki büyüme oranı yüzde 6,1 olmuştur. Bu takip eden mali yılda yüzde 6,7'ye yükselmiştir. 2016 mali yılında tekstil üretiminde yüzde 2,6'ya pozitif bir büyüme kaydeden dayanıklı tüketim mallarında bir büyüme olmuştur (Statista Research Department, 2022a), Ayrıca Hindistan tekstil sektörü ihracatı 2017'de %5,37 artmıştır.

2018-2023 yılı için on üçüncü beş yıllık plan için herhangi bir politikalar ve stratejiler düzenlenmemiştir. Böylece, önceki politikalara devam edilerek en önemlileri şunlar olmak üzere bazı noktalara odaklanılmıştır: İş yapma kolaylığını artırmaya yönelik çalışmalar yapılırken liberal sanayi politikasının sürdürülmesi. 2018-2019 bütçesinde bir takım maddelerde gümrük vergilerinin yükseltilmesine rağmen dış ticarete açıklık politikasını sürdürmesi ve bilgi teknolojileri için dijital bir altyapı kurmasıdır (Ahluwalia, 2018).

Hükümet tarafından yayınlanan diğer politikalar şunlardır: Hint tekstillerini daha rekabetçi ve çevre dostu hale getirmek için Entegre İşleme Geliştirme Şeması (IPDS) ve hükümet 300 milyon dolar tahsis ettiği 1,5 milyon kişiyi eğiterek beceri açığını kapatmak için Entegre Beceri Geliştirme Şeması (ISDS) uygylanması. Pazar Erişim Girişimleri (MAI) Hindistan ihracatını sürdürülebilir bir şekilde teşvik etmek için bu programın ihracatçılara yardımcı olmak için çeşitli pazar araştırmalarını ve anketleri finanse etmektedir. İhracatçıları ürünleri için tanıtım faaliyetleri yürütmeye teşvik etmek için Pazar Geliştirme Yardımı (MDA) yapılması. Hindistan'da sağlıklı bir teknik tekstil üretim ekosistemi oluşturmak için (TMTT) misyonu finanse edilmiştir (Gulhane ve Turukmane, 2017). Hükümet 1 Ocak 2022'den itibaren geçerli olacak sentetik kumaşlar (İnsan Yapımı Elyaf MMF), MMF iplikleri ve hazır giyimde %12'lik standart GST oranı hakkında bir politika yayınlamıştır. Ayrıca teknik tekstil sektöründe araştırma ve geliştirme için hükümet 1.000 crore (127,72 milyon ABD Doları) tutarında bir miktar tahsis edilmiştir (India Brand Equity Foundation [IBEF], 2022).

2021 yılında, Birlik Bakanı Smriti, mühendislik makineleri üretim kuruluşları ile ortaklık yoluyla endüstrinin ithal edilen takım tezgahlarına bağımlılığını azaltmak için Tekstil Bakanlığı'ndan güçlü desteği doğrulamıştır. Ayrıca tekstil endüstrisi için Üretime Bağlı Teşvik (PLI) planının neredeyse hazır olduğunu belirmiştir. Plan, beş yıl boyunca öngörülen artan ciro üzerinden %3 ila %15 arasında teşvikler sağlayarak sentetik elyaf giyim ve teknik tekstiller geliştirmeyi amaçlanmıştır (Krishnan, 2022).

4. PESTLE ANALİZİ:

PESTLE analizi, bir organizasyonu, şirketi veya sektörü etkileyen genel (dış) iş ortamını değerlendirmek için stratejik bir analizdir. Bu süreçte kurumun veya sektörün işlerine etki eden politik/ siyasi, ekonomik, sosyal, teknolojik, yasal ve çevresel faktörler analiz edilmektedir. "PESTLE, pazar ve çevre analizi için ve stratejik karar vermeyi desteklemek için kullanılan önemli bir araçtır (Aggarwal ve Jindal, 2022; Narayanan ve Fahey, 2001).

Tablo 7. PESTLE çerçeve modeli

Politik	**Ekonomik**	**Sosyal**
➢ Hibe Finansmanı ➢ Vergi Politikası ➢ Siyasi İstikrar ➢ Dış Ticaret Politikası	➢İşsizlik ➢ Ekonomik Büyüme ➢ Faiz Oranı ➢ Enflasyon	➢ Nüfus artışı ➢ İşgücü
Teknolojik	**Yasal**	**Çevre**
➢ Yeni Teknolojiler ➢ Telif Hakkı ve Patentler ➢ Araştırma ve Geliştirme	➢ Anti-tröst Yasaları ➢ Yönetmelik ➢ İş Kanunları ➢ Tüketicinin Korunması Kanunları	➢ Çevre Politikaları ➢ Tekstil sanayinin çevre üzerindeki etkileri

Kaynak: (Baliyan ve Diwan, 2021)

Bu bölümde Türkiye ve Hindistan'da tekstil sektörünü etkileyen makro-çevresel faktörler açıklığa kavuşturulacaktır.

4.1. Politik Faktörler:

Politika birbiriyle ilişkili olduğu için ekonomi ve ticaretten ayrılamayan unsurlardan biridir. Ülkenin ekonomik durumu üzerindeki etkiler politik durumu etkileyebilir, benzer şekilde politik ortam ülke ekonomisini ve ticari faaliyetlerini de etkiler ve ekonomiyi etkileyen politik faktörlerden biri de hükümet düzenleme ve ülkenin siyasi

istikrarıdır (Yosafat ve Hudrasyah, 2021). Ticaret performansının iyileştirilebileceği birçok politika vardır ve daha istikrarlı ve kalkınma odaklı bir finansal sistemin gelişmekte olan ülkelerin uluslararası ticaretten maksimum fayda sağlamasını sağlamanın birçok yolu vardır. Dünyada birçok ülke de bölgesel ticari ve ekonomik ittifaklar kurmakta ve diğer ülkeler ve ticaret grupları ile Serbest Ticaret Anlaşması (STA) ve Tercihli Ticaret Anlaşması (PTA) imzalamıştır. Türkiye ve Hindistan da bu anlaşmaları kullanmış, amacı olan küresel pazarlara erişmek ve dış ticareti artırmak İhracatçıların dış pazarlarda rakipleriyle, özellikle AB ülkelerindeki girişimcilerle eşit koşullarda rekabet edebilmelerini sağlamak ve Karşılıklı yatırımlar ve ortak girişimler yoluyla uluslararası rekabet gücünü artırmıştır. Politikalar arasında dış ticaret politikası, ihracatı ve ithalatı teşvik etmek, azaltmak ve düzenlemek amacıyla dış ticarete yapılan devlet müdahaleleridir ve ekonomi politikalarının bir aracıdır (Akbinar Dikici, 2020). Ayrıca devlet tarafından orta ve küçük ölçekli özel şirketlere ve ihracat şirketlerine sağlanan destek, teşvik, hibe veya yardım gibi mali politikalar olan teşvik politikaları yer almaktadır. Teşvik politikalarından biri de devletin yerli ve yabancı kuruluşlara sunduğu yatırım teşvikleri olup, avantajları arasında vergi indirimleri, katma değer vergisi ve gümrük vergilerinden muafiyet, faiz ve kar payı desteği, yatırım arazisi tahsisi yer almaktadır. Üstelik ekonominin ihracata yönelik üretim yapan ve yerel kalkınmaya katkı sağlayan sektörlerine doğrudan yabancı yatırım girişi, dış finansman ihtiyacını azaltacağı gibi dış borç yükünü de azaltacaktır. Finansal piyasalardaki döviz kuru dalgalanmalarını ve spekülasyonları azaltan ve dolayısıyla daha az veya daha az ciddi finansal krizlerin oluşmasını azaltan politikalar, ticarete ve kalkınmaya yardımcı olacaktır.

Türkiye'deki politikaların çoğu, genel olarak sanayi sektörlerine, özellikle tekstil sektörü de dâhil olmak üzere öncelikli sektörlere odaklanmıştır.

Yatırım teşvik politikaları: Yatırım teşvik politikaları yıllar içinde küresel ve uluslararası ekonomik koşullara uyacak şekilde değişmiştir. 2002, 2004, 2009, 2012, 2017 ve 2021 yıllarında yatırım teşvik politikaları değişmiştir.

2002 ve 2004 teşvik politikaları, hedeflenen alanlarda istihdam ve yatırım fırsatlarını artırmak ve sektörü seçicilikten kaçınmak amacıyla vergi ve sigorta primlerini, enerji sübvansiyonlarını ve özel sektöre ücretsiz arazi tahsisini azaltmaya odaklanmıştır

(Özgüzer, 2020). 2005 yılından sonra Türkiye, ekonomide istikrar politikaları konusunda Avrupa Birliği ile müzakere sürecine başlamıştır. Bu politikalar, uluslararası alanda yabancı yatırımcılara güven vererek ekonomide istikrarın sağlanmasını içermektedir. Ayrıca ülkede ekonomik büyümenin ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması, yatırımların ve finansal sürdürülebilirliğin sağlanması amacıyla maliye politikası araçlarının kamu harcamaları bölümünde yer alan teşvik politikaları ilk olarak gözden geçirilmiş ve yeni teşvik kanunu yürürlüğe girmiştir (Canbaz, 2019). 2009 yılında teşvik politikaları vergilerin düşürülmesine, faiz desteği sağlanmasına, yatırım yeri tahsisine, katma değer vergisinden muafiyete ve gümrük vergisinden muafiyete odaklanmıştır. Bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması, rekabet gücünün artırılması ve büyük ölçekli yatırımların yüksek teknoloji ile desteklenmesi hedeflenmiştir. Bu teşvikler tekstil sektörü dışında 12 alanda büyük projelerin yatırımlarına odaklanmıştır. Ancak tekstil sektörü, münhasıran tekstil, hazır giyim, deri ve deri ürünleri sektörlerinde faaliyet gösteren firmalar için beş yıl süreyle %75'i aşmayan bir indirimle vergi indirimi teşviki kapsamında yer almaktadır. Bu politikanın üretim tesislerinin Bakanlar Kurulunca belirlenen eyaletlere devredilmesi ve en az 50 kişiye istihdam sağlanması şartıyla yapılmıştır. Bazı teşvik paketlerinde her türlü tekstil sektörünün teşvik edilmediği görülmektedir. Örneğin eğirme ve dokuma sanayi teşvik edilirken endüstriyel eğirme ve pamuk sektöründe teşvikler büyük ölçüde mevcut değildir (Önder ve Şahin, 2016; Ekonomi Bakanlığı, 2014).

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Ocak 2022'de yayınlanan yatırım teşvikleri uygulamalarına göre, 2012, 2017 ve 2021'de çıkarılan teşvik sisteminin amacının cari açığın azaltılması amacıyla ithalat bağımlılığı yüksek olan ara malı ve üretimi artırılmaktadır. Ayrıca daha düşük büyüme gösteren bölgelere yatırımları desteklenmesi, yüksek ve orta teknolojide teknolojik dönüşümü sağlayacak yatırımları desteklenmesi, bölgesel gelişmişlik farklarını azaltması, Kümelenme faaliyetlerinin desteklenmesi, Tekstil sektörü gibi imalat sektörlerini içeren stratejik ve bölgesel yatırımları ve öncelikli yatırımları teşvik etmiştir (2022). Tekstil sektörü, 1980-2008 döneminde 1996 yılından itibaren öncelikli sektörler arasında yer almasa da her zaman en fazla teşvik alan sektör olmuştur (Özgüzer, 2020).

2001 yılında Uluslararası Taşımacılık Fonu tarafından imzalanan Ekonomik İstikrar Anlaşması duyurulmuştur. Bu anlaşmanın amacı Şubat 2001 krizi sonrasında ortaya

çıkan istikrarsızlığın giderilmesidir. Temel hedefleri enflasyon oranını düşürmek, kamu maliyesini sağlıklı hale getirmek Ve ekonomik büyümeye giden yolun önündeki yapısal engellerin kaldırılmasıdır. Bu sözleşmede aşağıdaki gibi farklı politikalardan bahsedilmiştir (Akbinar Dikici, 2020; Tüyen, 2015: 304-306):

- Dış ticaret politikaları bağlamında ihracatçılara önemli finansman sağlayan Eximbank kredilerinin arttırılması, Katma Değeri Vergisi (KDV) iadelerinin hızlandırılması, yabancı sermeye girişini kolaylaştırmak için uluslararası tahkim imkânı ile ilgili kanunun çıkartılması ve ihracat teşviklerinde bürokrasik engellerin azaltılması kararlaştırılmıştır. Bu kararlarla ihracatın arttırılmasının bu programda önemli yer teşkil ettiği görülmektedir.
- Makroekonomik politikalar kapsamında maliye, para ve döviz kuru, ödemeler bilançosu ve gelirler politikasında düzenlemeler yapılmalıdır.
- Maliye politikası kapsamında kamu kesiminin borç yüklerinin yarattığı sorunların aşılması için kamu gelirlerinin arttırılması, harcamalarda tasarruf sağlanması ve borç yükünün azaltılması gerekliliği programda yer almıştır. Kamuda taşıt kullanımı azaltılması, toplam memur sayısında artış yapılmaması, zorunlu olmadıkça yatırım programına yeni proje alınmaması gibi kararlar vardır.

Avrupa Birliği, Türkiye'nin ihracat ortağı olduğu için, 2010 yılında yaşanan Avrupa borç krizi, Türkiye'de uygulanan istikrar politikalarının gerilemesine neden olmuştur (Canbaz, 2019). 2012 yılına kadar ekonomide büyüme ve gelişmeyi sağlamak için para ve maliye politikaları birlikte kullanılmıştır. Ekonomideki istikrar politikalarının temel taşı olan enflasyonla mücadele programı dâhil olmak üzere döviz kurlarında istikrarsız bir yükselişi destekleyen makroekonomik dengesizliklere ekonomik durumun ihtiyacı çerçevesinde daraltıcı, genişletici maliye ve para politikaları çerçevesinde cevap verilmeye çalışılmıştır (Canbaz, 2019). Bu programı destekleyen sektörlerden biri de tekstil sektörü olmuştur.

2019 yılında T.C. Hazine Ve Maliyet Bakanlığı tarafından Yeni Ekonomi Programı (2020-2022) yayınlanmış olup bu programın amacı kısa vadede fiyat ve finansal istikrarı, ekonominin istikrarını, bütçe disiplinini, orta vadede sürdürülebilir büyümeyi sağlanması ve adil dağılıma yönelik ekonomik değişimi sağlamıştır. Ulusal politika kapsamındaki temel politika ve tedbirler şu şekilde özetlenmektedir: Katma değerli

üretim kapasitesinin artırılması için yüksek ve orta teknolojili ürünlere yatırımın teşvik edilmesi, Ülkeye yönelik doğrudan yabancı yatırım girişini artırmak amacıyla Doğrudan Yabancı Yatırım Eylem Planı geliştirilmesidir. Ayrıca dış yatırımlarda sektör ve ülke çeşitliliğini artıracak politikalar belirlenmiştir (T.C. Hazine Ve Maliyet Bakanlığı, 2019). 1984-2002'de 14,6 milyar dolar olan doğrudan yabancı yatırım, 2003-2021'de kümülatif olarak 239,2 milyar doları olmuştur. Temmuz 2021'de doğrudan yabancı yatırım girişi 1.611 milyon dolar iken, Temmuz 2022'de 658 milyon dolar giriş olmuştur (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2022).

Hindistan'da politikalar, 1991'den beri tam liberalleşme politikalarını teşvik ederek etkileyici sonuçlar elde edilmiştir. Özellikle yatırım engellerini azaltmıştır. Ancak aynı zamanda Hindistan, anti-damping önlemleri gibi tarife dışı engelleri aktif olarak kullanmaya devam etmiş ve ekonomik özgüvenini sağlamlaştırmak amacıyla 2018'den bu yana tarife engellerini artırma eğilimi göstermiştir (Kim vd., 2022). Ayrıca ihracatı teşvik etmek ve yabancı yatırımı teşvik etmek de dâhil olmak üzere teşvik edici politikalara odaklanmıştır. 2001-2002'de orta vadeli ihracat teşvik stratejisi "Ürün Odaklı ve Pazar Odaklı" formüle edilmiştir. Bu stratejide, ekonomik büyüme ve riskler arasındaki dengeyi sağlamak amacıyla pazar ve ürün çeşitlendirmesine yönelik ticari potansiyele sahip 25 pazar ve 220 emtia belirlenmiştir (Batra, 2022). 2006 yılında, ihracatı teşvik etmek ve yüksek istihdam yoğun ürünleri uluslararası pazarda teşvik etmek olan İhracatı Teşvik Politikaları arasında yer alan Odak Ürün Şeması (FPS) Politikası uygulamaya konulmuştur. Tüm ülkelere yönelik ürünler, her lisans yılı için ihracat değerinin %2-5'i oranında gümrük kredisi alma hakkına sahiptir. Plan daha sonra, program kapsamında ihracat teşvikleri için uygun olan daha fazla ürün eklenerek ve farklı oranlarda kredi indirimi tavizleri verilerek değiştirilmiştir. FPS, 2015-2020 Dış Ticaret Politikaları uyarınca Hindistan'dan Mal İhracatı Şeması (MEIS) ile birleştirilmiştir. Pazar Bağlantılı Odak Ürün Komut Dosyası (MLFPS), 2009-14 Dış Ticaret Politikası hükümleri kapsamında yayınlanmış ve daha sonra 2015 yılına kadar uzatılmıştır. Bu program aynı zamanda bir İhracat Teşvik Politikaları Programı olup, ilaç, sentetik tekstil kumaşları, cam ürünleri gibi dâhil olmak üzere 150'den fazla ürün için ihracat teşviki sağlamaktadır. Ancak, 2015-2020'de yeni Dış Ticaret Politikalarında (FTP) başlatılan Hindistan'dan Mal İhracatı Programı (MEIS) adlı yeni bir programla birleştiğinden, program 2015'ten sonra ihracat için kullanılmamıştır. Yeni Dış Ticaret

Politikaları 2015-2020'de, MEIS Programı yayınlanmış ve bu yeni plan önceki teşvik planlarının yerini almıştır. Bu programda teşvikler MEIS Tarife Kredi Programı aracılığıyla tahsis edilmekte olup, program kapsamındaki teşvikler de ihracat değerinin %2'si, %3'ü veya %5'i oranında yüzde olarak hesaplanmıştır. 2020'de MEIS planı, 2021'in başlarında yürürlüğe giren İhraç Ürünleri Üzerindeki Harçların veya Vergilerin Muafiyeti (RoDTEP) ile DTÖ kurallarına uymadığı için değiştirilmiştir. RoDTEP kapsamında, tekstil sektörü de dâhil olmak üzere tüm sektörler, her alanda yeknesaklığı sağlamak için kapsanmıştır. Program, diğer ücret muafiyet programları kapsamında iade edilmeyen merkezi, eyalet ve yerel ücretler/vergiler/harçlar üzerinde indirimler sağlamıştır.

Hindistan'daki politikalar, tekstil ve hazır giyim sektöründeki yatırımlar da dâhil olmak üzere doğrudan yabancı yatırımlara odaklanmıştır. 2002 yılında tüm sektörlerde doğrudan yabancı yatırım 5 milyar doları bulmuştur. 2014 yılında Hindistan hükümeti tarafından "Make in India" politikası yayınlanmış olup, bu politikanın amacı yatırımlar için elverişli bir ortam yaratmak, modern ve verimli altyapı geliştirmek ve yeni sektörleri yabancı sermayeye açmaktır. Girişim, iş yaratma ve becerileri geliştirmenin yanı sıra Hindistan'ı tasarım ve üretim için küresel bir merkeze dönüştürmek için 25 ekonomik sektörü hedef almıştır. Ülke, 2022 mali yılında on milyar ABD dolarından fazla ile şimdiye kadarki en yüksek FDI girişine tanık olmasını, FDI payı 2020'de yüzde 13 artmıştır. FDI girişlerine katkıda bulunan ilk 20 ekonomi arasında yer alması ve Singapur en büyük yatırımcılardan biridir (Tanushree Basuroy, 2022). Otomatik yöntemdeki %100 FDI Hindistan'da mevcut olan en fazla yatırım tabanı olduğundan, otomatik yöntemin önümüzdeki birkaç yıl içinde 140 milyar dolarlık uluslararası yatırım çekmesi beklenmiştir (Aggarwal ve Jindal, 2022). Tekstil sektörü de "Make in India" projesi kapsamında umut verici bir dönüşüm gerçekleştiren sektörlerden biridir (“Issues and Challenges of Commerce and Management,” 2015). Tekstil sektöründe kümülatif FDI girişi, Nisan 2000 ile Mart 2021 arasında 3,75 milyar ABD dolarının üzerinde gerçekleşmiştir (Krishnan, 2022). Küresel ekonomi, COVID-19'un yayılması nedeniyle önemli ölçüde daralmış olsa da, küresel pazar, Çin ile birlikte FDI girişlerinde önemli bir artış kaydeden Hindistan'ın büyümesine dikkat etmiştir (Kim vd., 2022). Ayrıca hükümet, sektörün genel gelişimi için Yeni Ulusal Tekstil Politikası 2020 geliştirmiştir. İpek, pamuk, jüt, suni elyaf, el dokuma tezgahı, yün, el sanatları, teknik

tekstiller, elektrikli dokuma tezgahı, teknoloji ve makine yükseltme, insan kaynakları geliştirme ve altyapı gibi geniş başlıklar altında, tüm eyalet hükümetlerinden girdiler, e-portal ve farklı dernekler talep edilmiştir (eğirme, dokuma ve işleme) (Baliyan ve Diwan, 2021).

2020'de, mobil imalat ve elektrikli bileşenler, ilaç, tıbbi cihaz imalatı ve tekstil endüstrisi (tekstil üretimini doğal liflerden sentetik liflere (MMF) kaydırmayı amaçlayan) dâhil olmak üzere 13 sektörü kapsayan Üretime Bağlı Teşvik (PLI) programları ve teknik tekstiller küresel tüketim kalıpları doğrultusunda yayınlanmıştır. Bu planın amacı, yerel tedarik zincirinde yetenekler geliştirmek, yeni alt süreçleri tanıtmak ve yüksek teknolojili üretime yatırımları teşvik etmektir.

Salgın dış ticarette düşüşe ve ekonomik durgunluğa neden olmuştur. TUFS programı kapsamında, Hindistan Merkez Bankası, oranı düşürmeye ve %1-2'ye kadar bir sübvansiyon planı uygulamaya karar vermiştir. Bu onların durgunluktan kurtulmalarına ve operasyonları normale döndürmelerine yardımcı olmuştur (Khurana, 2022; Panigrahi vd., 2020).

2021 yılında hükümet, en önemlileri araştırmacı tarafından belirtilen Krishnan aşağıdaki gibi çeşitli politika ve girişimler yayınlamıştır:

- Hindistan'ı tekstil makinelerinde küresel bir oyuncu haline getirmek için Ticaret, Sanayi, Tekstil, Tüketici İşleri, Gıda ve Genel Dağıtım Birliği Bakanı, ülkede tekstil makinelerinin 100 öncüsünün oluşturulduğunu ve küresel pazarda tanıtımını duyurmuştur.
- Hükümet, giyim / hazır giyim ihracatı için Eyalet ve Merkezi Vergi ve Harçların İndirimi (RoSCTL) Mart 2021'e kadar uzatmıştır. Bu, ihracatın artırılmasına ve emek yoğun tekstil sektöründe rekabet gücünün artırılmasına yardımcı olacaktır (2022).

Yukarıdakilerden, her iki ülkede de tekstil endüstrisi de dâhil olmak üzere endüstrilerin mevcut politik sistemlerden büyük ölçüde etkilendiği görülmektedir. Ayrıca ekonomik krizler meydana geldiğinde, hükümet tarafından yayınlanan politikalar değiştirilir veya değiştirilir, bu da şirketlerin krizden kurtulmasına ve büyümeye devam etmesine yardımcı olmaktadır.

4.2. Ekonomik Faktörler:

Ekonomik değişiklikler, hükümetin sanayi politikalarında yaptığı değişiklik ve düzenlemelerde rol oynamaktadır. Ekonomik faktörler; ekonomik büyüme, faiz oranları, işsizlik, enflasyon vb. oranlarından oluşmaktadır. Kişi başına düşen milli gelir, milli gelir, sermaye oluşumu, doğal kaynakların kullanımı ve endüstriyel gelişme gibi ekonomik faktörler tekstil sektörünü etkilemektedir. Tekstil sektörü de işlemenin her aşamasında büyük katma değeri olan insanlara en temel ihtiyaçlardan birini sağlamaktadır.

Tablo 8. Türkiye'nin temel ekonomik göstergeleri

	2000	**2010**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
GSYİH büyümesi (yıllık %)	6,9	8,4	6,1	3,3	7,5	3	0,9	1,8	11
GSYH, cari fiyatlarla, milyar $	273	777,5	867	869	859	797	759,3	717,1	807,1
Kişi başına GSYH, cari fiyatlarla, $	4.249	10.629	11.085	10.964	10.696	9.793	9.195	8.600	9.592
İhracat(GTS)*/GSYH,%	-	-	17,4	17,2	19,1	22,2	23,8	23,7	28,1
İthalat(GTS)/GSYH, %	-	-	24,6	23,3	27,8	29,0	27,7	30,6	33,8
Doğrudan yabancı yatırımlar (giriş), milyar $	1	9,1	19,3	13,8	11	12,5	9,6	7,8	14,1
İşsizlik oranı, %	-	11,1	10,3	10,9	10,9	11	13,7	13,2	12
TÜFE, (on iki aylık ortalamalara göre değişim) (%)	-	8,6	7,7	7,8	11,1	16,3	15,2	12,28	19,6

Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2022; TÜİK, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası [TCMB]) (World Development Indicators, 2022c)
*** GTS:** Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi

Türkiye'de: T.C. Ticaret Bakanlığına göre 2003-2021 döneminde ise Türkiye ekonomisinde yıllık ortalama %5,5 oranında büyüme kaydedilmiştir. Ayrıca Kişi başı Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH), 2021 yılında, 2002 yılına göre yaklaşık 2,6 katına çıkarak 3.608 dolardan 9.592 dolara yükselmiştir. Türkiye'nin dünya mal ihracatındaki payı 2021 yılında %1,01 düzeyindedir. Türkiye'nin dünya mal ithalatındaki payı 2021 yılında %1,21 düzeyindedir (2022).

2022 yılını gelince: TÜİK Kurumu'nun 2022 ikinci çeyreğine ilişkin yayınladığı istatistiki rakamlara göre: GSYİH %7,6 artmıştır. Sanayi sektöründeki katma değer %7,8 artmıştır. Yerleşik hanelerin nihai tüketici harcamaları %22,5 artmıştır. Mal ve hizmet ihracatı yüzde 16,4, ithalat ise yüzde 5,8 artmıştır. Çalışan tazminatı %66,4 artı göstermiştir. Çalışan tazminatının cari fiyatlarla toplam katma değer içindeki payı, bir önceki yıl %32,6 iken 2022 ikinci çeyrekte %25,4 olmuştur (2022b).

Türkiye, G20 üyeleri ve OECD ülkeleri arasında en hızlı büyüyen ikinci ekonomi olmuştur. Ayrıca Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi (YD-ÜFE) Eylül 2022'de sanayinin iki ana sektöründe imalat sanayi için %116,95, madencilik ve taş ocakçılığı için %121,80 artmıştır (Titkiye İstatistik Kurumu [TÜİK],2022d). Ağustos 2022'de 15 yaş ve üzeri işsiz sayısı bir önceki aya göre 100 bin azalarak 3 milyon 312 bin kişiye gerilemiştir. İşsizlik oranı bir önceki aya göre 0,4 puan düşerek %9,6 olarak tahmin edilmiştir. Erkeklerde %8.2, kadınlarda ise %12.5 olarak tahmin edilmiştir (TÜİK,2022c). Üstelik Ağustos 2022 yılında sanayi üretimi yıllık %1,0 artmıştır.

2022 Temmuz ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi endeksi bir önceki aya göre %6,2 oranında azalırken, takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretim endeksinde ise bir önceki yılın aynı ayına göre %3,1 oranında artış gerçekleşmiştir. Ancak, aynı ayı itibarıyla dünya sanayi üretim hızındaki yavaşlama eğiliminin sona erdiği görülmektedir. 2022 yılı Eylül ayında, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı; yıllık bazda 0,7 puan azalış, aylık bazda ise 0,8 puan artışla %77,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. Aynı ayında, 2021 yılının aynı ayına göre genel ticaret sisteminde ihracat %9,2 oranında artış ile 22,6 milyar dolar olmuştur. İthalat ise %41,5 oranında artış ile 33 milyar dolar olmuştur. Dış ticaret açığı ise %298,3 oranında artışla 10,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Enflasyon ise, 2022 yılı Eylül ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre, Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE)'de %83,45 oranında, Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE)'de ise %151,50 oranında artış gerçekleşmiştir. Ayrıca Ekim 2022'de faiz oranı %10,5'e düşmüştür ve bu oran bir önceki yıl olan %12'nin altındadır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2022).

Tekstil sektörüne gelince: Dünya tekstil ve hammaddeleri ihracatı 2021'de %8,8 artarak 379,9 milyar dolara ulaşarak son yılların en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Çin, tekstil endüstrisinin tüm alt ürün gruplarının en büyük ihracatçısı olmasına ve küresel tekstil

ihracatının %38,0'ına sahip olmasına rağmen, İhracatını %5,6 azalarak 144,4 milyar dolara gerilemiştir. İthalat ise, 2021 yılında %5,5 oranında artarak 345 milyar dolar değerinde gerçekleşmiş ve yıllar itibarıyla en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 2021'de Türk tekstil ihracatı %32,9 artarak yaklaşık 13 milyar dolara ulaşmıştır. Türkiye, dünya tekstil ihracatındaki %3,4'lük payı ile dünyanın en büyük 5 tekstil ihracatçısı arasında yer almaya devam ederken, Türkiye'nin ihraç ettiği alt ürün grubu 2,7 milyar dolar değerinde ipliktir. Ayrıca Türk iplik ihracatı aynı yıl %65,9 artarak yıllar içinde en yüksek ihracat hacmine ulaşmış ve iplik ihracatında altıncı sırayı korumuştur. 2021'de ev tekstili ihracatı %30,1 artarak 2,4 milyar dolara, tekstil ihracatı %25,5 artarak 2,3 milyar dolara, örme kumaş ihracatı ise %42,8 artarak 2,2'ye ulaşmıştır. Elyaf ihracatı %84,6 artarak 640 milyon $'a yükselirken, Türk teknik tekstil ihracatı %12,9 düşüşle yaklaşık 2,4 milyar $'a gerilemiştir. Öte yandan, 2021 yılında Türkiye'nin tekstil ithalatı %28,4 artarak 9,9 milyar dolara ulaşmıştır. Türkiye, küresel tekstil ithalatının %2,9'u ile altıncı en büyük ithalatçı konumundadır (İTHİB, 2022a).

İTHİB Başkanı Ahmet ÖKSÜZ göre İhracat gerçekleştirdiği 200 ülke ve bölgenin yaklaşık %85'inde ihracat artışı yaşamıştır. İhracatı yarısı gerçekleştirdiği Avrupa Birliği pazarında ise pazar payını %14 seviyelerinden %17 seviyelerine çıkarmıştır. Ayrıca Son 1 Yılda İstihdamı 95 Bin Kişi Artmıştır (2022b). 2022 yılı eylül ayında Türkiye genel ihracatı %9,2 oranında artarak 22,6 milyar dolar değerinde gerçekleşmiştir (İTHİB, 2022d).

Türkiye'nin sanayi politikalarının öncelikli hedefi istikrarlı bir ortam yaratmak ve büyümeyi artırmaktır. Ayrıca katma değeri yüksek üretime öncelik vermektedir. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayınlanan son program 2023-2025 dönemini kapsayan orta vadeli bir programdır. Nitelikli istihdam yaratan, enflasyon ve cari açık vermeyen, ağırlıklı olarak yurtiçi tasarruflar ve doğrudan yabancı yatırımlarla finanse edilen, verimli alanlara yönlendirilmiş yatırımlara ve ihracata dayalı, istikrarlı ve kapsamlı bir büyüme yapısı oluşturmayı hedeflenmiştir (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2022).

Hindistan'da ise ekonomiye yönelik sanayi politikalarının amacı, sürdürülebilir verimlilik artışını sürdürmek, istihdam olanakları yaratmak, insan kaynaklarının optimal kullanımını sağlamak ve uluslararası rekabet edebilirliği sağlamaktır.

Tablo 9. Hindistan'ın temel ekonomik göstergeleri

	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
GSYİH büyümesi (yıllık %)	3,8	8,5	8	8,3	6,8	6,5	3,7	-6,6	8,9
GSYH, cari fiyatlarla, trilyon $	0,468	1,68	2,1	2,29	2,65	2,7	2,83	2,67	3,17
Kişi başına GSYH, cari fiyatlarla, $	442	1.350,6	1.590,2	1.714,3	1.958	1.974,4	2.047,2	1.910,4	2.256,6
Mal ve hizmet ihracatı/GSYİH, %	13	22,4	19,8	19,2	18,8	19,9	18,7	18,7	20,8
Mal ve hizmet ithalatı /GSYİH, %	13,9	26,9	22,1	20,9	22	23,7	21,3	19,1	22,9
Doğrudan yabancı yatırımlar (giriş), milyar $	3,58	27,4	44,01	44,46	39,97	42,12	50,61	64,36	-
İşsizlik oranı, %	5,6	5,5	5,4	5,4	5,4	5,3	5,3	8	6
TÜFE, (on iki aylık ortalamalara göre değişim) (%)	4	12	4,9	4,9	3,3	3,9	3,7	6,6	5,1

Kaynak: İstatistiksel veriler Dünya Bankası'ndan toplanmış ve düzenlenmiştir**.**

Hindistan'da: Dünya Bankası tarafından yayınlanan istatistiki rakamlara göre, Hindistan ekonomisi 2021 yılı için %8,9 oranında büyümüştür. Bu oranı bir önceki yıla göre %15,54 daha fazladır ve büyüme oranı -%6.6dır. Ayrıca Sanayi sektöründeki katma değeri (GSYİH'den) 2021 yılı için %14 artmıştır. Bu, Hindistan ekonomisinin COVID-19 pandemisinin neden olduğu durgunluktan kurtulduğunu görülmüştür. Hindistan dünyanın en hızlı büyüyen ekonomileri arasında sayılmaktadır. 2021 için kişi başına GSYİH, 2020 için kişi başına GSYİH büyüme oranının -%7,5 / 193,1 olduğu bir önceki yıla göre %17,81 artarak %7,9 / 2277,4 $ olmuştur. 2020'de işsizlik oranı %8'e yükselmiş, ancak 2021'de işsizlik oranı %6'ya düşmüştür. 2021 için TÜFE enflasyon oranı, ortalama %6,62 olduğu 2020 yılına göre %1,49 düşerek %5,13 olmuştur. Ayrıca Faiz oranı bir önceki yıldaki %3,4'ten %-0,8'e düşmüştür (World Development Indicators, t.y.).

İhracat ve ithalata gelince, Hindistan Ticaret ve Sanayi Bakanlığı tarafından yayınlanan rapora göre: Eylül 2021'deki 33,81 milyar ABD dolarına kıyasla Eylül 2022'de mal ihracatı 35,45 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiş ve %4,82'lik pozitif bir büyüme kaydedilmiştir. Mal ithalatı ise Eylül 2022'de 61,16 milyar ABD doları olurken, Eylül 2021'de 56,29 milyar ABD doları olan ithalata göre %8,66 artış görülmüştür. Eylül 2022'deki emtia ticareti açığı da 22,47 milyar ABD dolarına kıyasla 25,71 milyar ABD doları olarak tahmin edilmiştir. Eylül 2021'de yüzde 14,42'lik bir artışı görülmüştür (Ministry of Commerce & Industry, 2022).

Hint tekstillerine gelince, Hindistan Tekstil Bakanlığı'nın yıllık raporuna göre: el sanatları da dâhil olmak üzere tekstil ve giyimin (T&A) Hindistan'ın toplam ihracatındaki payı 2020-2021 döneminde %11,4'e ulaşmıştır. Hindistan ayrıca tekstil ve giyimde dünya ticaretinde %4'lük bir paya sahiptir. 2020-21 döneminde Hindistan'dan el sanatları dahil tekstil ve konfeksiyon ürünleri ihracatı 2019-2020 döneminde 36,9 milyar dolardan 2020-21 döneminde 33,3 milyar dolara düşerek %9,8'lik bir negatif büyüme kaydedilmiştir. Toplam tekstil ve konfeksiyon ihracatının yaklaşık %37'sini Hazır Giysiler (RMG) oluştururken, bunu pamuklu tekstiller (%33,4), sentetik tekstiller (%12,5), halılar (%4,5) ve el yapımı halılar dışındaki el sanatları (%5,7) izlenmiştir (2022).

İhracattaki düşüş, esas olarak, arz ve talep zincirlerinde yaygın kesintilere yol açan ve siparişlerin iptaline neden olan Covid-19 kriziyle şiddetlenen devam eden küresel yavaşlamadan kaynaklanmaktadır. Düşüşün bir diğer önemli nedeni, AB pazarlarında Bangladeş, Sri Lanka, Pakistan ve Türkiye gibi rakip ülkelerle Hint tekstil ürünleri üzerindeki negatif tarifelerdeki eşitsizliktir.

• 2021-2022 döneminde. 21 Nisan'da, tekstil ve hazır giyim (T&A) ihracatı, geçen yılın aynı dönemindeki 20.01 milyar ABD Doları'na kıyasla toplam 30.45 milyar ABD Doları'na ulaşılmıştır. %52'lik büyüme ekonomik bir toparlanmaya işaret edilmektedir. Ayrıca 21 Nisan'da Hindistan'ın tekstil ve giyim ürünleri ithalatı, 2020-2021 dönemine göre %53 artmıştır. Hindistan, küresel tekstil ithalatının %2'si ile en büyük onuncu ithalatçıdır. Hindistan bir tekstil ve giyim ihracatçısı olduğundan ve büyük bir ticaret fazlası verdiğinden, ithalatın çoğu yeniden ihracat veya endüstriyel hammadde ihtiyaçları içindir.

4.3. Sosyal Faktörler:

Politika ve strateji yapıcılar, nüfus artışı ve işgücü eğitimi ve öğretimi gibi sosyal faktörlerdeki değişiklikleri görmezden gelemezlerdir. En önemli faktörlerden biri artan nüfus artışı, bu da tekstil tüketiminin artmasına, moda ve ev tekstilinin hızla gelişmesine neden olmuştur. Yenilikçi ve teknik tekstiller tekstil sektöründe de önem kazanmıştır ve rekabet için kritik faktörler bu sektörlerde nitelikli iş gücünün önemini ortaya koymaktadır (T. C. Kalkınma Bakanlığı, 2014). Bu nedenle, devlet ve farklı tekstil türlerinin üretiminde uzmanlaşmış şirketler, tüketiciye ulaşmak için ürünleri geliştirmek, tanıtmak ve pazarlamak için her türlü çabayı göstermektedir. Bu çabalar, politikaların, stratejilerin ve planların, örneğin işgücünün eğitimi için planların ve ücretli istihdam için daha büyük fırsatlar yaratacak ve gelir seviyelerini iyileştirecek stratejiler yayınlanmasında temsil edilmektedir. İşgücünü ise Tekstil sektörü, çok sayıda kadın ve kırsal nüfus da dâhil olmak üzere milyonlarca insana doğrudan ve dolaylı istihdam ve geçim fırsatları sunmaktadır. Ayrıca el tezgahları, el sanatları ve küçük elektrikli dokuma tezgahları gibi geleneksel sektörler, kırsal ve yarı kentsel alanlarda milyonlarca insan için en büyük istihdam kaynağıdır. (Ministry of Textile, 2022).

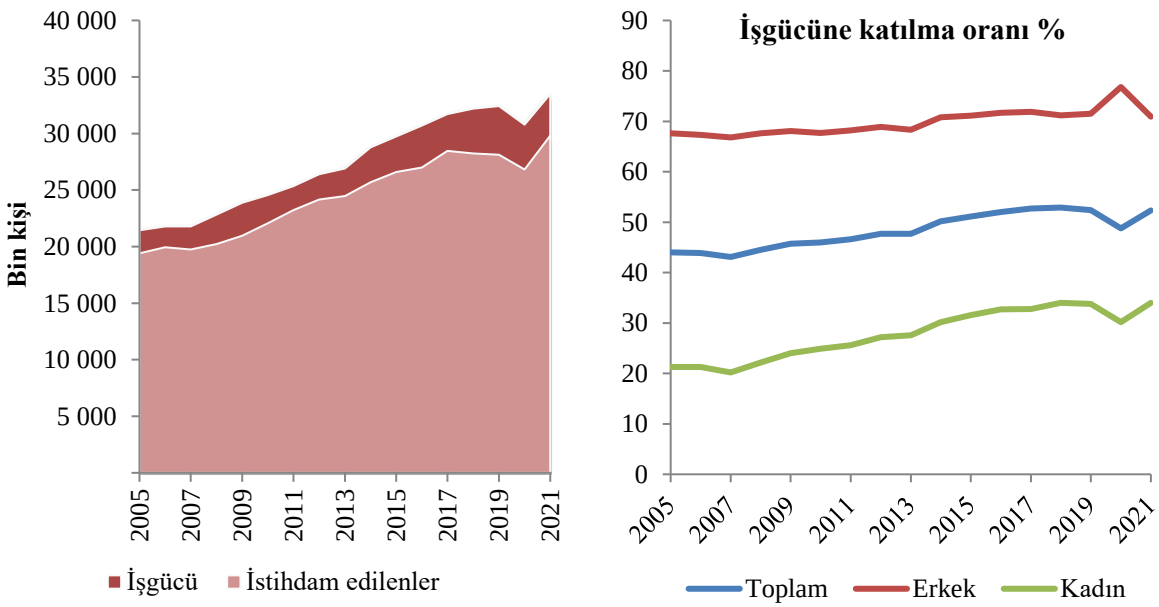

Şekil 9. Türkiye'nin temel işgücü göstergeleri (15+ yaş)
Kaynak: (TÜİK)
Not: Veriler her yılın dördüncü çeyreğinden toplanmıştır.

Türkiye'de: TÜİK Kurumu'na göre, yıllık nüfus artış hızı 2020'de binde 5,5 iken 2021'de binde 12,7 artmıştır (2022a). İşgücü 2022 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre 266 bin kişi artarak 34 milyon 326 bin kişi, işgücüne katılma oranı ise 0,4 puanlık artış ile %53,0 olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca İşgücüne katılma oranı erkeklerde %71,2, kadınlarda %35,1 olmuştur (TÜİK,2022c). Sanayi sektöründe ücretli çalışan sayısı yıllık %6,4 artmıştır (TÜİK,2022). Türk tekstil sektörüne gelince, İTHİB'nin hazırladığı yıllık (2022) rapora göre, Türk Tekstil ve hammaddeleri sektörü 2022 yılı mayıs ayında 504 bin istihdam sağlamıştır. Tekstil ve hammaddeleri sektörü istihdamı 2021 yılı mayıs ayına göre %3,8 artışı görülmüştür (2022d). İTHİB, Tekstil Sektörü Sürdürülebilirlik Eylem Planı'nda sosyal uygunluk ilkelerinin tekstil sektörünün tedarik zincirine tam entegrasyonunu sağlamak için projeler geliştirileceğini de belirlenmiştir. Tekstil sektöründe iş sağlığı ve güvenliği risklerini azaltmak ve iş kazalarını önlemek için farkındalık çalışmaları da düzenlenmiştir. Kadın istihdamının %41'i ile tekstil ve hazır giyim sektörleri imalat sanayiinde en fazla kadın istihdamına sahip iki sektördür. Tekstil işletmelerinde kadın çalışan istihdamının artırılmasına yönelik projeler geliştirilmiştir. Nitelikli personel istihdamı yaratmak amacıyla hayata geçirilen Tercihim Tekstil Mühendisliği Bursu projesi kapsamında sürdürülebilirlik temelli bir müfredat yapılarak Tekstil Mühendisliği adayları için akredite programlar oluşturulacaktır (İTHİB, 2021).

Türkiye hızlı gelişme sürecini destekleyen genç ve dinamik bir nüfus yapısına sahiptir. Bu nedenle politikalar, nüfus dinamiklerinin sunduğu fırsattan en üst düzeyde yararlanmak için işgücüne katılımın artırılması ve eğitimin niceliksel ve özellikle niteliksel yapısının iyileştirilmesi gerekliliğine odaklanmıştır. Ayrıca işgücü piyasasının ihtiyaçları ile uyumlu eğitim politikalarına ihtiyaç vardır. Beşeri sermaye geliştirme politikalarının yanı sıra uygun çalışma ortamı sağlanarak yüksek nitelikli insan gücünün ülkeye çekilmesi, büyümeye doğrudan katkı sağlamanın yanı sıra teknoloji geliştirme kapasitesi ve kurumsal kalite alanlarında da önemli girdiler sağlayacaktır. Tüm bu politikalar aynı zamanda nüfus dinamiklerinin zayıfladığı dönemin uzun vadeli bir ölçüsü olacaktır (TBMM, 2013).

Türkiye, genç ve eğitimli işgücünün mevcudiyeti konusunda bir avantaja sahip olmasına rağmen, yüksek işgücü maliyetleri tekstil ve hazır giyim sektörlerinde iş tercihlerinin azalmasına neden olmuştur. Diğer imalat ve hizmet sektörlerine göre tercih edilen bir

yönelik haline gelmiştir. Tekstil sektöründeki bu genç işçi ve yetenek eksikliği sektöre yön vermede sorunlara yol açmakta ve sektör için olumsuz bir imaj oluşturmaktadır (T. C. Kalkınma Bakanlığı, 2014).

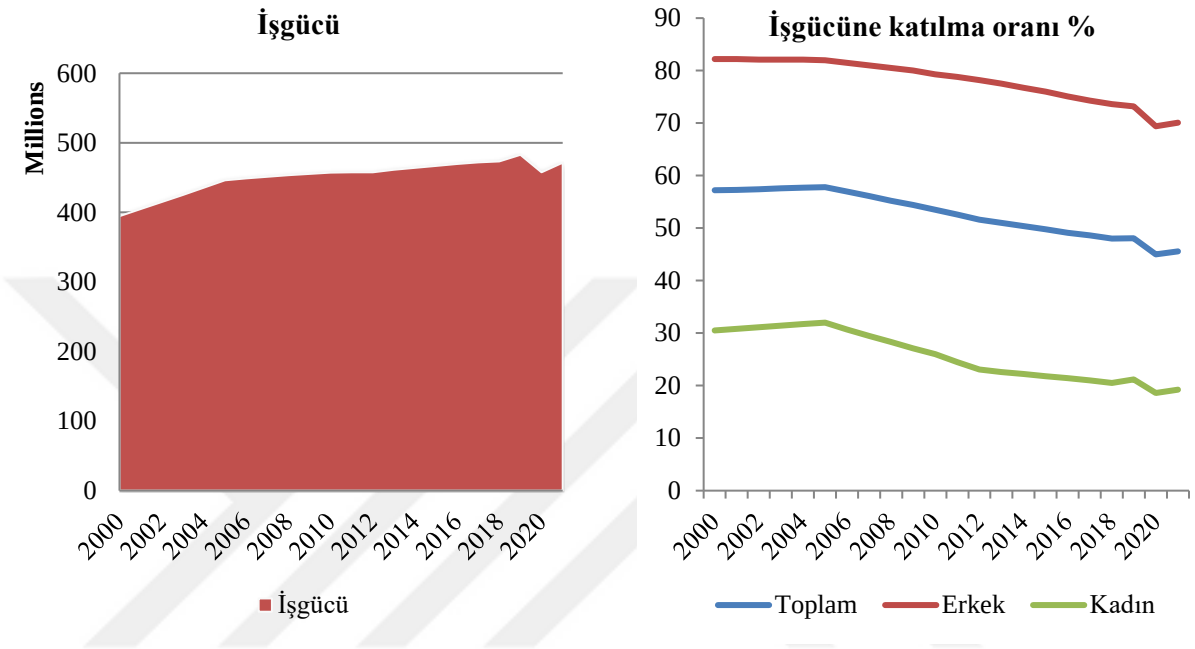

Şekil 10. Hindistan'ın temel işgücü göstergeleri (15+ yaş)
Kaynak: (Dünya Bankası).
Not: İstatistikler, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nun standart tahmini kullanılarak Dünya Bankası'ndan toplanmıştır.

Hindistan'da: Dünya Bankası istatistiklerine göre, 2000'den 2020'ye kadar olan nüfus artış hızı %1,3 olmuştur. 2000 yılında yaklaşık 1,06 milyar olan nüfus, 2021'de yaklaşık 1,39 milyara yükselmiştir (World Development Indicators, 2022a). Ayrıca 2021 yılında işgücü bir önceki yıla göre 13 milyon 515 bin 717 kişi artarak 471 milyon 295 bin 529 kişi olmuştur (World Development Indicators, 2022e). Kadın işgücünün toplam işgücü içindeki oranı %20,3 olmuştur (World Development Indicators, 2022d). Ek olarak, Çalışma ve İstihdam Bakanlığı tarafından yayınlanan üç aylık rapora (Ocak-Mart, 2022) göre, tahmini istihdam, üçüncü çeyreğin (Eylül Aralık 2021) 3.14 crore'sinden (31.4 milyon) 4. Çeyrek (Ocak-Mart, 2022) 3.18 crore'a (31,8 milyon) yükselmiştir. İmalat sektörü, toplam çalışan sayısının en büyük yüzdesini (%38,5) temsil etmekte, bunu %21,7 ile eğitim sektörü, ardından %12 ile bilgi teknolojileri/iş süreçleri dış kaynak kullanımı sektörü ve ardından %10,6 ile sağlık sektörü izlenmiştir (Ministry of Labour

& Employment, 2022). Hindistan tekstil sanayine gelince, Tekstil Bakanlığı tarafından yayınlanan yıllık rapora (2021-2022) göre: Jüt endüstrisinde, tarımda 40 bin (4 milyon) aileye, organize fabrikalarda 2 lakh (200 bin) işçiye, katma değerin çeşitlendirilmesinde 2 lakh (200 bin) işçiye ve üçüncül sektörde ve hizmet sektöründe 3 bin (300 bin) işçiye doğrudan istihdam olanağı sağladığı tahmin edilmektedir. Ayrıca jüt ticaretiyle uğraşan çok sayıda kişi vardır. Ayrıca 520'den fazla yararlanıcı, iş veya serbest meslek alanlarında çeşitli jüt faaliyetlerinde bulunmuştur. Hindistan'ın kültürel mirasının en zengin ve canlı yönlerinden birini oluşturan el dokumacılığı, 35.22 bin dokumacı ve yardımcı işçiye doğrudan ve dolaylı istihdam olanağı sağlamıştır. El sanatları sektörü, kırsal ve yarı kentsel alanlarda çok çeşitli zanaatkarlara istihdam olanağı sağlamakta ve ülkeye önemli miktarda döviz girişi sağlamıştır. Bu sektörde 30.25 lakh (3,025 milyon) erkek ve 38.61 lakh (3,861 milyon) kadın zanaatkar olmak üzere 68.86 lakh (6,886 milyon) zanaatkâr istihdam edildiği tahmin edilmiştir. İpekböcekçiliği, kadınların doğrudan katılımı için de alan sağlamaktadır. İpekböcekçiliği yapanların %55'inden fazlasının kadın olduğu tahmin edilmiştir. 23 fabrika aracılığıyla tekstil üretimi yapan Ulusal Tekstil Şirketi Limited (NTC Ltd.), yaklaşık 10.449 işçi istihdam etmektedir (2022).

Hindistan, ucuz işçilik maliyetleri ile karakterizedir. Tekstil endüstrisinin benzersizliği aynı zamanda hem manüel dokuma sektöründe hem de sermaye yoğun değirmencilik sektöründeki gücünde yatmaktadır. El dokuma tezgahları, el sanatları ve küçük dokuma tezgahları gibi geleneksel sektörler, kırsal ve kent çevresindeki alanlarda milyonlarca insan için en büyük istihdam kaynağıdır. Çok sayıda kadın ve kırsalda yaşayanlar da dâhil olmak üzere milyonlarca insan için doğrudan ve dolaylı istihdam fırsatları ve geçim kaynağı sağlamaktadır. Buna ek olarak, Hint ipekböcekçiliği endüstrisi, yüksek istihdam potansiyeli, düşük sermaye gereksinimleri gibi benzersiz avantajlara sahiptir ve ipek çiftçilerine kazançlı gelir sağlamaktadır. İpekböcekçiliği, düşük yatırım, yüksek garantili getiri ve kısa gebelik süresi nedeniyle hem marjinal hem de küçük ölçekli arazi sahipleri için uygundur. İpekböcekçiliği de kadınların doğrudan katılımına olanak sağlamaktadır.

Bu sektör, Make in India, Skill India, Women Empowerment ve Rural Youth Employment gibi kilit hükümet girişimleriyle mükemmel bir uyum sergilemektedir. Ayrıca hedefleri arasında istihdam yaratmayı da içeren PM Mega Entegre Tekstil ve

Konfeksiyon Parkları Programı (MITRAs) gibi politikalar ve programlar yayınlamıştır. Hükümetin 300 milyon $ tahsis ettiği 1,5 milyon kişiyi eğiterek beceri açığını kapatmak için Entegre Beceri Geliştirme Programı (ISDS) uygulamıştır. Ek olarak hedeflerinden biri ülkede iş yapma kolaylığını artırmak ve iş fırsatları yaratma vizyonunu gerçekleştirmek olan ATUFS programının çıkarılmıştır. İhracata yönelik imalat sanayilerinde daha iyi iş fırsatlarına yol açacak olan ihraç edilen ürünler (RoDTEP) üzerindeki vergi ve harçlardan muafiyet politikasıdır. Ayrıca ipekböcekçiliğinin bilimsel uygulamalarını yaygınlaştırarak daha kazançlı istihdam olanakları yaratmak ve ipekböcekçiliğinde gelir düzeyini yükseltmek için politika ve programlar yayınlamıştır.

4.4. Teknolojik Faktörler:

Teknolojik gelişmelerin ve dijital dönüşümün arttığı bir dünyada tekstil sektörü, düşük teknolojili bir sektör olarak sınıflandırılmaktadır. Ancak son zamanlarda teknolojik gelişmelerden etkilenmeye başlayan sektörler arasında yerini almıştır. Bu nedenle, ürün üretiminin tüm aşamalarının verimli ve rekabetçi bir şekilde uygulanması önem kazanmıştır. Bu, ilgili sektörlerin geliştirilmesi, kümelenme, üretim hattı verimliliği, üretimi kolaylaştıran teknoloji avantajları ve araştırma ve geliştirme birimlerinin aktif çalışması ile mümkündür (T. C. Kalkınma Bakanlığı, 2014). Son gelişmelerde teknoloji, insan hatasız ve en düşük maliyetle üretim açısından daha verimli hale getirerek sanayi sektörüne katkı sağlamıştır. Tekstil sanayi dijital dönüşüm ve Endüstri 4,0 dünyasına girmeye başlamıştır. Örneğin üretim alanında: Elbiseler ve diğerlerini üretmek için 3D yazıcıların kullanılması. Çalışanın dokuma hazırlama, dokuma üretimi, terbiye, tasarım, renklendirme, elyaf oluşturma, montaj ve diğer üretim aşamalarından kapsamlı üretim durumunu izlemesini sağlayan akıllı bir bileklik üretimin yapılması. Ortalama bir işçiden daha büyük miktarlarda giysi üretmek için robotları kullanması. Diğer bir örnek, giderek daha sofistike tezgahların gelişmesiyle birlikte tekstil endüstrisi, farklı motif ve desenlerle zor dokuma kumaşlar üretilmiştir (Yosafat ve Hudrasyah, 2021).

Ürünlerin dijital dönüşümüne gelince: Giyilebilir tekstiller (Nano Teknoloji), örneğin sağlık izleme kıyafetleri, çevresel koşullara uyum sağlamak için koruyucu kıyafetler, performansı ölçen spor kıyafetleri, sesli komutlarla çalışan giyilebilir ürünler, kulaklıklı Bluetooth akıllı şapka ve diğerleri... Kırışıklık önleyici, leke tutmaz, ıslak ve ateşe dayanıklı özelliklere sahip teknolojik ürünler geliştirilmiştir. E- Tekstil, örneğin koku

önleyici giysiler ve güneş enerjili ceket ile uzaktan kumandalı ev tekstili ürünleri gibi gelişmelerde kaydedilmiştir.

Yüksek katma değerli üretim, tüm dünyadaki tedarikçiler için en önemli endişe kaynağı haline gelmiştir. Bu nedenle, gelişmiş ülkeler ileri teknoloji, tasarım ve markalarla karakterize edilmektedir. Ayrıca Teknik tekstiller sektörde katma değeri yüksek bir yapıya dönüşümde önemli alanlardan biridir. Ülkeler, sanayi alanı da dâhil olmak üzere her alanda teknolojik gelişmelere ayak uydurmaya çalışmış, araştırma, geliştirme, yenilik ve tasarıma yönelik teşvik politikaları da dâhil olmak üzere sanayi politikaları oluşturmaya çalışmışlardır.

Türkiye, modern bir teknolojik altyapının varlığı ile karakterize edilir ve katma değeri yüksek üretim için artan bir potansiyele sahiptir. Tekstil ve hazır giyim üreticilerinin katma değerli ürünler üretmelerinin en önemli sebeplerinden biri, ülkedeki üretim maliyetlerinin artması nedeniyle katma değeri yüksek nitelikli ürünlerle rekabet gücünü korumaya odaklanmalarıdır. Yüksek katma değer üretmede rolü olan teknoloji ve insan kaynağına yaptıkları yatırımlardır (T. C. Kalkınma Bakanlığı, 2014).

Hükümet, aşağıdakiler dâhil olmak üzere dijital dönüşümü teşvik etmek için girişimler ve politikalar yayınlamak için çalışmıştır: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu verilerine göre 1995-2011 yılları arasında tekstil sektörü toplam proje siparişlerinin %1'ini ve hibe desteğinin %2'sini almıştır (T. C. Kalkınma Bakanlığı, 2014). ITA İstanbul, Türkiye'deki tüm tekstil ihracatçıları birlikleri ve Alman Tekstil Teknoloji Enstitüsü RWTH Aachen Üniversitesi ile ortaklaşa kurulan ilk tekstil araştırma ve geliştirme merkezini açılmıştır. Merkez, ortak kalkınma projelerini, bilgi alışverişini ve mesleki ve akademik eğitimi destekleyerek her iki tarafın kurumlarını daha da güçlendirmeyi amaçlanmıştır. Endüstrilerin 4,0'ın bir parçası olan tekstil endüstrisi dönüşümünde teşvik etmiştir (İTHİB, t.y.-b).

Teknolojik dönüşüm için On Birinci Kalkınma Planı'nda belirtilen politikalar arasında ipek endüstrisine kaliteli ve verimli malzeme sağlamak amacıyla ipekçilikte geleneksel üretim modern üretime dönüştürülecektir (TBMM, 2019). Ayrıca hammadde, teknoloji, altyapı ve insan kaynaklarının geliştirilmesi sektörü dönüşüm için vazgeçilmez bir koşuldur. Özellikle dönüşüm sürecinde nitelikli insan gücünün sektöre yönlendirilmesi ve genç kuşakların ilgi ve yaratıcılığının sektöre yönlendirilmesi ihtiyacı bulunmaktadır.

Ek olarak, sektörü ihtiyaçlar doğrultusunda teknolojik altyapının kurulması ve iletişim ve pazarlamada bilişim ve diğer teknolojik fırsatların daha fazla kullanılması için çalışmalar yapılacaktır (T. C. Kalkınma Bakanlığı, 2014).

Tekstil endüstrisinde dijitalleşmeyi kolaylaştırmak için şirketlerin kendilerini aşağıdaki şekilde yeniden düzenlemeleri gerekmektedir: Pilot projelerle teknoloji ile deneyler başlatılacaktır. Mevcut BT altyapısının ve teknoloji platformlarının modernizasyonunu araştırma, geliştirme ve yenilik harcamalarını artırılacaktır. Uyumlu ve çevre dostu üretimin başlatılacaktır. Teknolojiyi kullanarak iş dünyasında sürdürülebilir avantajlar yaratılacaktır. İş gücünü yeni teknolojiler için gerekli becerilerle yeniden eğitilecektir. Dijitalleşme konusunda eğitim ve farkındalık sağlanacaktır. Kuruluşun teknik altyapısını geliştirmek ve çalışanların beceri yeteneklerini artırmak için fırsatlar geliştirilecektir. Özellikle dijital olmak üzere yaşam boyu öğrenme ve beceri geliştirmeye yönelik stratejik adımlar geliştirilecektir. Ayrıca Nicelikten çok niteliğe odaklanacaktır (İTHİB, 2022c).

Araştırma ve geliştirme faaliyetlerindeki artış, gruplaşmada atılan adımlar, markalara verilen önem ve yeni ürün tasarımına verilen öncelik, dünya ticaretinde hâkim olan yönelik doğrultusunda Türk tekstil ve hazır giyim sektörlerinin amacına hizmet etmektedir. Bir üst lige çıkmak ve tüm dünyada ticareti "yönlendiren" sektörler haline gelmektedir (T. C. Kalkınma Bakanlığı, 2014). Ayrıca bu sektörlerde faaliyet gösteren büyük hacimli ve büyük cirolu Türk firmaları, tasarım ve markalaşmaya ilgi duymakta, yeni teknolojileri takip etmekte ve küresel gelişmeleri yakından takip etmektedir. Fikri mülkiyet haklarına gelince, on birinci kalkınma planında bahsedilmiş ve amacı fikri mülkiyet haklarının oluşumunu destekleyen ekosistemi geliştirmek ve bu hakların ticarileşmesini hızlandırılmıştır. Teknoloji alanında bahsedilen en önemli şeyleri: Patent ve tasarımların satışı ve lisanslanması konusunda takip raporları hazırlanacaktır. Fikri mülkiyet haklarının korunması ve yeni teknoloji alanlarındaki uygulamalara ilişkin dünyadaki gelişmeler izlenerek araştırma faaliyetleri yürütülecektir. Ülke için stratejik öneme sahip teknolojilerle ilgili olarak sınai mülkiyet haklarının korunması için çaba sarf edilecektir. Ayrıca sektördeki dijital dönüşüm ile ilgili patent başvurularına ilişkin bilgilerin yer alacağı ve araştırmacılarla paylaşılacağı bir veri tabanı oluşturulacaktır (TBMM, 2019).

Hindistan'da hükümet, teknolojiyi tekstil endüstrisine sokmak için önlemler almış ve planlar yapmıştır. Bu stratejilerden bazıları Tekstil Bakanlığı tarafından yıllık raporda (2021-2022) şu şekilde belirtilmiştir:

- Tekstil Küme Geliştirme Şeması (TCDS) Bu programın amacı, gerekli altyapı, teknoloji, ürün çeşitlendirmesi, tasarım geliştirme, hammadde bankaları, pazarlama ve promosyonu sağlamıştır.
- Değiştirilmiş Teknoloji Fonu Yükseltme Şeması (ATUFS): Bu planın amaçları arasında sektördeki teknoloji seviyesini yükseltmek yer almaktadır.
- Moda teknolojisini teşvik etmek için (Ulusal Moda Teknolojisi Enstitüsü 'NIFT') kurulacaktır.
- NID'deki (Ulusal Tasarım Enstitüsü) Doğal Elyaflar için Yenilikçi Merkezi'nde (ICNF) bir Jüt Tasarım Hücresinin, yurtdışı ve yurtiçinde pazara değer katmak ve geliştirmek için tasarım ve teknolojik müdahale yoluyla yeni ve yenilikçi ürünler geliştirmek amacıyla kurulacaktır.
- "İpek Samagra", en önemlileri araştırma ve geliştirme, eğitim, teknoloji transferi, bilgi teknolojisi ve marka tanıtımını teşvik etmek olan ipek endüstrisinin gelişimi için entegre bir plandır.
- Ulusal El Dokuması Geliştirme Programı (NHDP), bu program dokumacıları, tasarım girdilerini, teknoloji ölçeklendirmesini destekleri ve sergiler aracılığıyla pazarlama desteğini, kentsel alanlar şeklinde kalıcı altyapıyı, pazarlama komplekslerini, el tezgahı ürünlerinin e-pazarlaması için geliştirme web portalını vb.
- Bakanlık ayrıca sektörün tüm gamını kapsayan tekstil araştırma derneklerini de desteklenmiştir (Ministry of Textile, 2022).

Ayrıca Hindistan Marka Kalite Vakfı tarafından yayınlanan raporda, hükümetin yayınladığı bazı girişim ve politikalardan ve tekstil şirketlerinin bazı katkılarından bahsedilmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır: Ana odak alanları teknolojik modernizasyon, verimlilik artışı, ürün çeşitlendirmesi ve finansman düzenlemeleri olan Ulusal Tekstil Politikası - 2000. Hindistan Hükümeti, teknik tekstil sektöründe araştırma ve geliştirme için Rs. 1000 crore (127,72 milyon ABD Doları) tutarında bir havuz ayırılmıştır. Ev tekstilindeki şirketler, değer zincirini optimize etmek için teknolojiyi kullanmaktadır. Örneğin, Ekim 2021'de Welspun Hindistan, tedarik zinciri boyunca tekstil hammaddelerini izlemek için yükseltilmiş, patentli uçtan uca

izlenebilirlik teknolojisi olan Wel-Trak 2.0'ı tanıtmıştır. Digital India Corporation ve Elektronik ve Bilgi Teknolojileri Bakanlığı aracılığıyla Tekstil Bakanlığı, el işi sanatçılarına ve dokumacılara doğrudan pazarlama fırsatları sunmak için bir e-ticaret platformu oluşturmaktadır. Haziran 2022'de Tekstil, Ticaret, Sanayi, Tüketici İşleri, Gıda ve Kamu Dağıtım Bakanı Sir Piyush Goyal, Hindistan hükümetinin 75 tekstil merkezi kurmayı planladığını açıklamıştır. Sadece tekstil ürünleri ihracatını teşvik etmek ve sürdürülebilir teknolojilerin kullanımını sağlamakla kalmayacak, aynı zamanda büyük istihdam fırsatları yaratacak olan Tirupur'a benzerdir (IBEF, 2022).

Ayrıca hükümet, yaratıcılığı ve yeniliği teşvik etmeyi ve bilim, sanat, kültür ve geleneksel bilgi alanlarında ilerlemeyi teşvik etmeyi amaçlayan bir fikri mülkiyet hakları politikası yayınlamıştır. Ayrıca teknolojik bilgi üreticilerine ve kullanıcılarına fayda sağlayacak şekilde teknolojik yeniliği, teknoloji transferini ve yaygınlaştırmayı teşvik etmesidir.

Sektörün gelişmesine katkı sağlayan teknolojik etkenler arasında firmaların müşterilerine kolaylıkla ulaşmalarını sağlayan elektronik iletişim ve E-ticaret platformları yer alınmaktadır. Özellikle covid-19 pandemisinden sonra bu platformların kullanımı artmıştır.

4.5. Yasal Faktörler:

Yasal ortam, tekstil endüstrisinin gelişimine katkıda bulunan en önemli faktörlerden biri olarak kabul edilmektedir. Antitröst yasaları, ticarette yolsuzluğu önleme yasaları, ihracatın kontrolü ve korunması, doğrudan yabancı yatırım yasaları ve ikramiye yasası yasal bir iş ortamına örnektir.

Türkiye'de: Hükümet, aşağıdakiler dâhil olmak üzere sanayi ve teknoloji alanında yasa ve mevzuat çıkarmıştır: Ticarette Yolsuzluğun Önlenmesi ve İhracatın Kontrolü ve Korunmasına ilişkin 1705 Sayılı Kanun ve bu kanunun amacı, ticarette sahtekarlığın önlenmesi ve ihracatın kontrol edilmesi ve korunmasıdır. Hükümet ayrıca Ar-Ge ve yenilik sistemini günümüz ihtiyaç ve koşullarına daha uygun hale getirmek için 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ile 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Destekleme Faaliyetleri Kanununda da değişiklikler yapmıştır. Ürünlerin piyasaya arzı, uygunluk değerlendirmesi, piyasa kontrolü ve denetimi ile ilgili usul ve

esasları belirlemek amacıyla 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına İlişkin Kanun'u yayımlanmıştır. 4737 sayılı Sanayi Bölgeleri Kanununda değişiklik yapan 7419 sayılı Kanun da çıkarılmıştır. Endüstri Bölgeleri Kanununun amacı, yatırımları teşvik etmek, yurt dışında çalışan Türk işçilerinin tasarruflarını Türkiye'de yatırıma yönlendirmek ve yabancı sermaye girişinin artırılmasını sağlamak üzere endüstri bölgelerinin kurulması, yönetim ve işletilmesine ilişkin esasları düzenlemektir. Bu kanun, sanayi bölgelerinin koordinasyonu ve kurulması için bir kurulun oluşturulmasını ve bu bölgelerde yatırım izin ve teşviklerini içermiştir. 5084 sayılı Yatırım ve İstihdamın Teşviki Hakkında Kanun. 6550 Sayılı Araştırma Altyapısı Destekleme Kanunudur. 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırım Kanunu. 4857 sayılı İş Kanunu, bu kanunun amacı, işverenlerle iş sözleşmesine dayalı olarak çalıştırılan işçilerin çalışma koşulları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumluluklarını düzenlemektir. Ayrıca en sonuncusu Tüketicinin Korunması ve Ortak Mülkiyet Kanununda değişiklik yapan 7392 sayılı Kanun olan tüketiciyi koruma kanunları çıkarmıştır. Tüketicinin Korunması Kanununun amacı kamu yararına uygun olarak tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, zararlarını tazmin edici, çevresel tehlikelerden korunmasını sağlayıcı, tüketiciyi aydınlatıcı ve bilinçlendirici önlemleri almak, Tüketici inisiyatiflerini kendilerini korumaya ve ilgili konuları düzenlemeye teşvik etmesi Gönüllü kuruluşları bu konular etrafında politikalar oluşturmaya teşvik edilmiştir. Antitröst yasaları Türkiye'de Rekabeti Koruma Yasası olarak anılmaktadır. Rekabetin Korunması Kanunu çıkarılmış ve amacı, mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları, piyasaya hâkim teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek, bunun için denetimler ve düzenlemeler yoluyla rekabetin korunmasını sağlamıştır.

Hindistan'da: Hükümet iş kanunları, döviz yönetimi kanunları ve sektörle ilgili bazı kanunlar çıkarmıştır. Sanayi sektörüyle ilgili hükümet kararlarının çoğu, doğrudan yabancı yatırım politikası ve Modifiye Endüstriyel Altyapı Yükseltme Şema (MIIUS) gibi politika ve planlar biçimindeymiş. Bu programın amacı, Kamu ve özel grupları iki sektör arasındaki ortaklık yoluyla yüksek kaliteli altyapı sağlayarak yerel sanayinin endüstriyel rekabet gücünü artırmıştır. Kanunlar aşağıdaki gibidir: Endüstri İlişkileri Kanunu, hükümetin önceki üç kanunu (Sanayi Uyuşmazlıkları Kanunu, Endüstriyel

İstihdam Kanunu ve Sendikalar Kanunu) birleştirdiği bir kanundur. Yeni kanunun amacı, uyuşmazlık çözüm mekanizmasını basitleştirerek, belirli süreli sözleşmelerle çalışanları koruyarak, büyük sanayi kuruluşları tarafından sürekli emirlerin uygulanmasını sağlayarak ve Yasanın tek bir müzakere organı sağladığı ve işverenlerin operasyonel kararlar almaları için daha fazla esneklik sağladığı, iş dostu bir ortam sağlamıştır. Endüstriyel Lisans Yasası, Hindistan'da üretime başlamak için bir lisans almak için bir yasadır ve hükümet, tekstil endüstrisini de içeren çoğu endüstri için bu lisansı almaktan muafiyet yayınlamıştır. Bu muafiyetler, artan yabancı yatırımı, daha iyi teknolojilerin dâhil edilmesini teşvik etmek ve ürünler için Hindistan ve küresel pazarda rekabeti artırmıştır. 2019 Tüketicinin Korunması Kanunu, bu kanunun amacı, tüketicilerin menfaatlerinin korunmasını sağlamak ve tüketici uyuşmazlıklarını zamanında ve etkin bir şekilde ve ilgili veya arızi konularda yönetmek ve çözmek için yetkili makamlar oluşturmaktır. Tekstil sektörü de dâhil olmak üzere bazı endüstrilerin geliştirilmesi ve düzenlenmesi için hükümler koymak olan Sanayi (Kalkınma ve Teşkilat) Kanunudur. Merkezi İpek Konseyi Kanunu 1948 (61 sayılı Kanun), merkezi hükümetin kontrolü altında ipek endüstrisinin gelişmesi için hükümler koymak amacıyla çıkarılan bir merkezi hükümet kanunudur. Tekstil, Tekstil Makineleri ve İlgili Konuların Kalite Güvencesi için 1963 Tekstil Komisyonu Yasasını yayınlamıştır. Bu yasanın Tekstil Bakanlığı ile bağlantılıdır. Anti-tröst yasasına gelince, onun yerini, piyasada rekabeti tekelleştiren herhangi bir ekonomik faaliyeti kontrol etmek amacıyla oluşturulan rekabet yasası almıştır. Amacı tüketicileri ve küçük işletmeleri korumak ve serbest ticareti sağlamıştır.

4.6. Çevresel Faktörler:

Çevrenin korunması herkesin sorumluluğundadır. Sanayi sektörü çevreyi en çok kirleten sektör olarak kabul edilmiştir. Tekstil endüstrisi, üretim, terbiye, renklendirme ve elyaf şekillendirme için büyük ve karmaşık makinelerin ve çeşitli kimyasal maddelerin kullanılması nedeniyle kirletici endüstrilerin ayrılmaz bir parçasıdır. Tekstil endüstrisinin üretim sürecindeki enerji kullanımı tek başına küresel karbon emisyonlarının %10'unu temsil etmektedir. Bununla birlikte, tekstil sektörü hacim olarak üçüncü en büyük sektördür ve sürdürülebilirlik iyileştirmeleri ve döngüsel ekonomiye geçiş sayesinde karbon nötr olsa, küresel karbon emisyonlarını azaltmada daha etkili olurmuştur. Tekstil sektörü, sadece üretim sürecinde su tüketen üretken

sektörler arasında ikinci sırada, pamuğun tarımsal faaliyetleri ile en çok su tüketen mahsuller arasında beşinci sırada yer almıştır. Ek olarak, tekstil atıkları, düzenli depolama alanlarının yaklaşık %8'ini oluşturur ve depolanan ve yakılan tekstil atıkları karbon emisyonlarına neden olmuştur. Depolama alanlarından kaynaklanan karbon emisyonları, küresel karbon emisyonlarının yaklaşık %1,9'unu temsil edilmiştir. Ülkeler, doğal malzemeleri kullanarak, karbon emisyonlarını azaltarak, su tüketimini ve kirliliği azaltarak daha temiz bir üretim stratejisi de dâhil olmak üzere çevreyi koruyan politika ve stratejiler uygulamaya çalışmıştır. Kullanılmış tekstillerin %95'i geri dönüştürülmüştür. Küresel olarak, giyim atıklarının yalnızca %20'si yeniden kullanım için toplanmakta ve %80'i çöplük veya yakma tesislerinde işlenmiştir. Tekstil sektöründe yenilenebilir enerji kullanımına geçişe paralel olarak tüm çevresel etkilerde ortalama %60 azalma sağlamıştır. Öncelikli konular arasında, düşük karbonlu ve kapsayıcı büyüme için ihtiyaç duyulan finansal araçların ve ürünlerin geliştirilmesi ve sürdürülebilir kalkınmaya yönelik artan işbirliği yer almıştır (Tekstil Sektörü Etkileri, t.y.). Olaylar arasında, biyolojik olarak parçalanamayan sentetik elyaflar, çevre grupları ve modayı etkileyenler tarafından yasaklanmıştır.

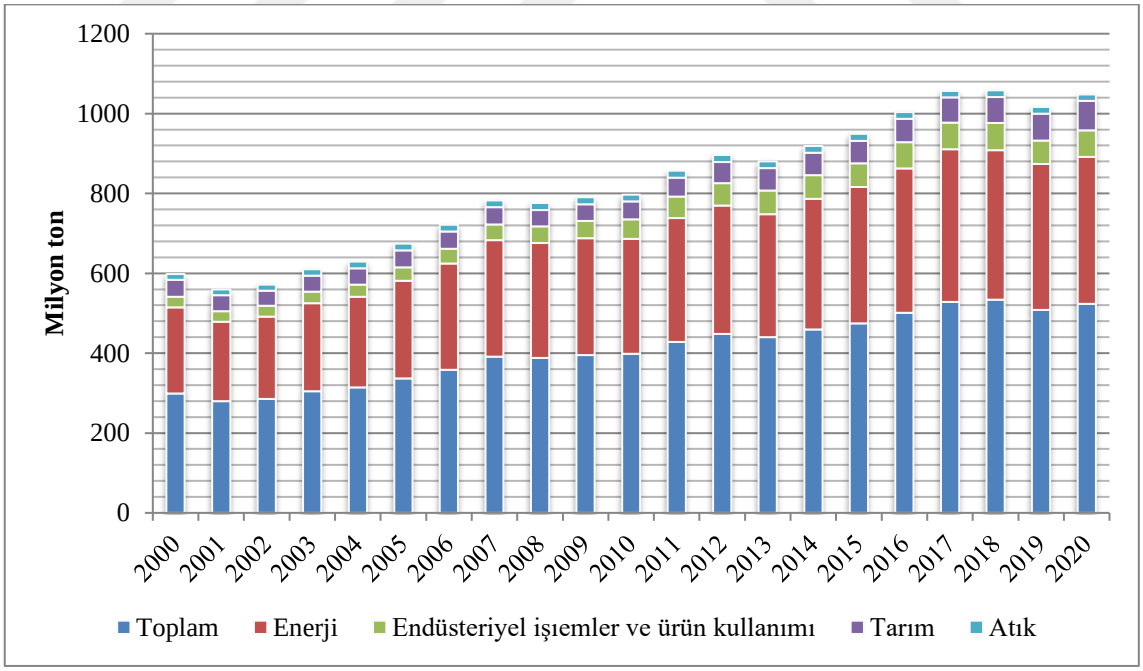

Şekil 11. Türkiye'de sektörlere göre toplam sera gazı emisyonları (CO2 eşdeğeri), 2000-2020
Kaynak: (TÜİK)

Türkiye'de: 2020 yılı toplam sera gazı emisyonlarında CO2 eşdeğeridir. Enerji kaynaklı emisyonlar %70,2 ile en büyük paya sahipken, bunu %14 ile tarım, %12,7 ile endüstriyel süreçler ve ürün kullanımı ve %3,1 ile atık sektörü görülmektedir. Ayrıca enerji sektörü emisyonları 2020 yılında, 1990 yılına göre %163,3 bir önceki yıla göre ise %0,6 artarak 367,6 Mt CO2 eşd. olarak hesaplanmıştır. Endüstriyel işlemler ve ürün kullanımı emisyonları 1990 yılına göre %190,5 ve bir önceki yıla göre %14 artarak 66,8 Mt CO2 eşd. olarak hesaplanmıştır.

Ülke, karbon emisyonlarını azaltmak ve çevre kirliliğini azaltmak için politikalar yayınlamıştır. İTHİB tarafından yayınlanan Eylem Planında yer almaktadır: Kurumlarda bilimsel karbon ayak izi ölçümü, raporlama ve deneysel uygulamalarla karbon emisyonlarının azaltılmayı sağlamak, ihracatçı konsorsiyumları tarafından tekstil sektörüne yönelik UR-GE projelerinin hayata geçirmek, karbon ayak izi çalışmalarında bölgesel bazda pilot uygulamaların oluşturmak, karbon nötr tekstil firmaları için finansman mekanizmasına yönelik ulusal - uluslararası işbirliği çalışmalarının yapılmasını sağlamak için oluşturulmuştur.

Su ve enerji tasarrufu: Pamuk üretimindeki küresel gelişmelere paralel olarak, sulama yöntemlerinin daha verimli hale getirilmesi ve iyileştirilmesi, organik pamuk üretiminin daha da teşvik edilmesi ve üretim alanlarının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır. Boyahane ve atölyelerde dünyada iş peşinde koşarak gelişen ve değişen teknolojiye göre önemli oranda su tasarrufu sağlamayı hedeflenmiştir. Boyahaneler ve dünyadaki diğer işletmelerde yürütülen çalışmalar ve projeler takip edilerek bu alanlardaki su ve enerji tüketimini azaltmak için paydaşlarımızı bilinçlendirmek ve finansal kaynak yaratmak için girişimlerde bulunulacaktır. Yüksek maliyetler ve yenilenebilir enerjiye geçiş (güneş enerjisi, IREC ile enerji kullanımı - Uluslararası Yeşil Enerji Sertifikasyonu vb.) nedeniyle gerçekleştirilemeyen enerji verimliliği projeleri için finansman ve destek mekanizmaları geliştirmek için kamuoyu ve Avrupa Birliği ile işbirliği yapmasıdır. Endüstriyel atık su geri kazanım Sıfır Sıvı Atık Deşarjı (ZLD) sistemlerinin yaygın olarak kullanılmasına yönelik projeler: Bu proje, atık suyun arıtılıp yeniden kullanılmasını ve oluşan atıkların yeniden kullanılmasını sağlayarak suyun açık bir sistem yerine kapalı bir sistemde sürekli olarak kullanılmasını sağlanacaktır (İTHİB, 2021).

Teknik tekstiller, katma değeri yüksek en önemli alanlardan biridir. Bu nedenle çevre koruma mevzuatına uyum, enerjiyi verimli kullanma, atıkları yeniden kullanma ve paydaşlar (özellikle elyaf üreticileri, makineler ve teknik son kullanım) arasında işbirlikçi bir bağ kurmaya odaklanmıştır (TBMM, 2019).

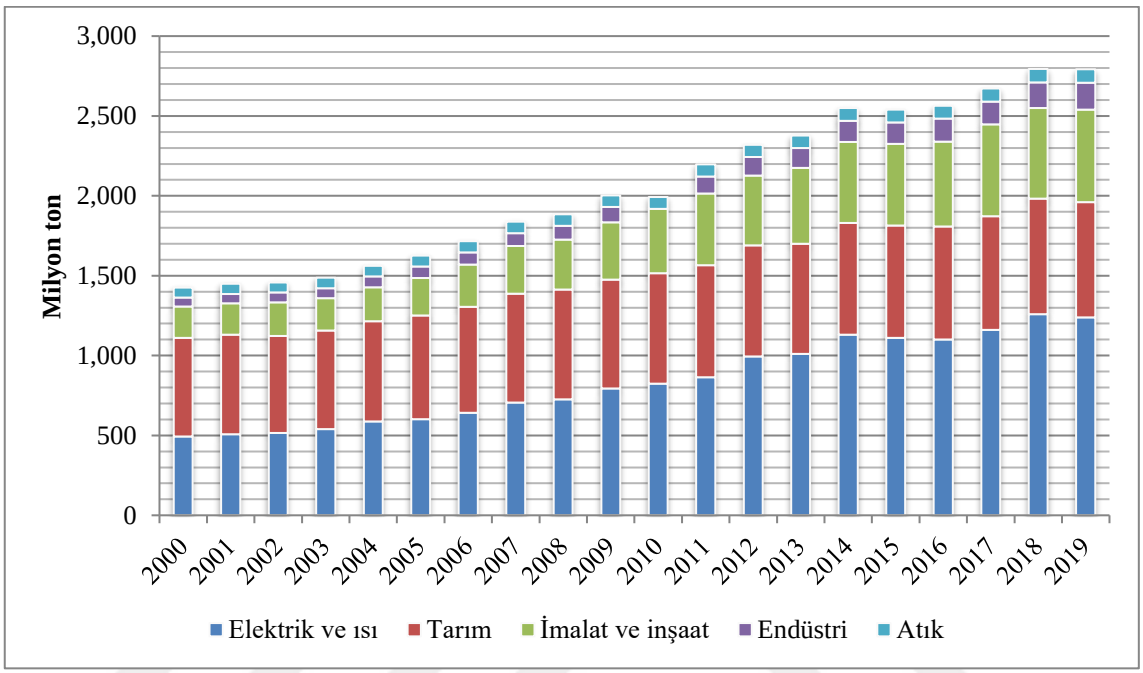

Şekil 12. Hindistan'da sektörlere göre toplam sera gazı emisyonları (CO_2 eşdeğeri), 2000-2019
Kaynak: (Our World in Data, 2020)
Not: Emisyonlar, karbondioksit eşdeğerlerinde (CO_2eşdeğeri) ölçülmüştür. Bu, CO_2 olmayan gazların 100 yıllık bir zaman ölçeğinde neden oldukları ısınma miktarına göre ağırlıklandırıldığı anlamına gelmektedir.

Hindistan'da: 2019 yılı toplam sera gazı emisyonlarında CO_2 eşdeğeridir. Elektrik ve ısı emisyonlar %37 ile en büyük paya sahipken, bunu %21 ile tarım, %17 ile İmalat ve inşaat, %5 ile endüstri ve %3 ile atık sektörü görülmektedir. Kalan kısım ise ulaşım ve diğer yakıt türleri ile diğerleri yaklaşık %17'yi oluşturmaktadır. Ayrıca Elektrik ve ısı emisyonları 2019 yılında, 2000 yılına göre %151,3 artarak ve bir önceki yıla göre %-1,6 düşerek 1.24 milyar ton CO_2 eşd. olarak hesaplanmıştır. Tarım emisyonları 2000 yılına göre %16,5 artarak ve bir önceki yıla göre %-0,3 düşerek 719,82 Mt CO_2 eşd. olarak hesaplanmıştır. İmalat ve inşaat emisyonları 2000 yılına göre %197,6 artarak ve bir önceki yıla göre %2,4 artarak 580,61 Mt CO_2 eşd. olarak hesaplanmıştır. Endüstri emisyonları ise 2000 yılına göre %194,3 artarak ve bir önceki yıla göre %3,9 artarak 168,55 Mt CO_2 eşd. olarak hesaplanmıştır.

Hindistan, diğer ülkeler gibi, politikalar, planlar ve stratejiler yürürlüğe koymaya çalışmıştır. Tekstil Bakanlığı tarafından yayınlanan 2021-2022 yıllık raporunda tekstil endüstrisinde kullanılan stratejiler arasında şunlar yer almıştır: IJIRA-SUBHRA teknolojisini kullanarak birden fazla jüt yetiştirme yerinde su sınırlayıcı koşullar altında yerdeki jüt bitkilerini kurutma girişimi uygulamıştır. Bu teknolojisi Jüt yetiştiricilerinin geleneksel zaman ve çabalarının ezilme süresini büyük ölçüde azaltan ve aynı zamanda jüt üretim derecesini artıran mikropların birleştiği yenilikçi ekstraksiyon sürecidir. Bu yenilikçi jüt çıkarma teknolojisinin ticarileştirilmesi için çalışmalar devam edilmiştir. IPDS programı, Hindistan tekstil endüstrisinin çevre dostu işleme standartları ve teknolojileri kullanarak ve gerekli çevre standartlarını karşılayarak küresel olarak rekabet etmesini kolaylaştıracaktır. Mevcut işleme havuzlarındaki yeni IPDS, Ortak Atık Arıtma Tesisleri (CETP)'leri ve yeni Gujarat Eko Tekstil Parkı şunları destekleyecektir: Özellikle su ve atık su yönetimi alanında arıtma komplekslerinin yanı sıra arıtma sektöründe daha temiz teknolojilerin araştırılmasını ve geliştirilmesini teşvik edilmiştir. (ZLD) projesi, kapalı bir sistemde atık su arıtma ve sürekli su yeniden kullanımı için IPDS kapsamında onaylanmıştır. Ülke ayrıca tarımsal tekstiller, jeotekstiller ve tıbbi tekstiller için biyolojik olarak parçalanabilen teknik tekstil malzemelerinin araştırılmasına ve geliştirilmesine özel önem vermektedir. Ayrıca tıbbi atıkların ve hijyenin güvenli bir şekilde imha edilmesine odaklanarak, kullanılmış teknik tekstillerin çevresel açıdan sürdürülebilir bir şekilde bertaraf edilmesi için uygun ekipman geliştirecektir (Ministry of Textile, 2022). Ek olarak tekstil Endüstrisinden elde edilen Atıksu Arıtma Planı (ETP) çamurunun Termik Akışkan Isıtıcı (TFH) / Kazanda kömür ile birlikte ek yakıt olarak kullanılmıştır (Ministry of Environment, Forestry and Climate Change, 2022).

SONUÇ:

Tekstil sanayisi, önde gelen endüstrilerden biri olarak kabul edilmektedir. Endüstriyel sektörlerde de büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada, her ülkede uygulanan sanayi politikalarının, ülkenin sanayi yapısına, önde gelen sanayi türüne, mevcut hammaddelere, ülkenin ekonomik ortamına ve yerel ve uluslararası pazarlardaki talebin niteliğine de bağlı olduğu görülmektedir. Ayrıca sanayi politikalarında, özellikle tekstil sektörü ile ilgili politikalarda karar verebilmek için güçlü ve zayıf yönleri bilmek ülkedeki tekstillere ilişkin kapsamlı bir veri tabanı modeline sahip olmanın büyük önem taşıdığını bu çalışma göstermektedir. Her iki ülkeye uygulanan politika ve stratejiler küçük farklılıklarla benzer olsa da her bir ülkeyi diğerinden ayıran farklılıklar kaydedilmektedir. Ayrıca bu farklılıklar endüstrilerdeki eksiklikleri geliştirmeyi ve iyileştirmeyi amaçlayan politika ve prosedürlerden kaynaklanmaktadır. Rekabet gücünü artırmak ve küresel piyasalardaki değişimlere ayak uydurabilmek için her iki ülkedeki sanayi politikalarının zaman içinde değiştiği ve farklılaştığı görülmektedir. İki ülke tarafından uygulanan politikaların çoğu, doğrudan yabancı yatırım teşvik politikaları, altyapı güçlendirme politikaları, işgücü eğitimi, araştırma, geliştirme ve inovasyonun teşvik edilmesi, dijital dönüşümün teşvik edilmesi, modern teknoloji kullanımının artırılması ve yeşil dönüşümün teşvik edilmesidir. Ayrıca her iki ülkede de ipekböcekçiliğinde modern üretime geçiş stratejisi gibi belirli sektörleri hedefleyen politika ve stratejiler uygulamıştır. Politikalar, tekstil üretiminin teşvik edilmesine ve bu sektörün yerel ve uluslararası pazarların ihtiyaçlarını verimli bir şekilde karşılamaya teşvik edilmesine yol açmaktadır.

PESTLE analizinde. Politik faktörlerde, her iki ülkenin de küresel pazarlardaki konumlarını güçlendirmek ve ihracatlarını artırmak için dış ticaret politikalarının yanı sıra ekonomik istikrara yönelik politikalar uygulamayı çalışmaktadır. Ekonomik faktörlerde, özellikle Covid-19 pandemisinin neden olduğu ekonomik durgunluğun ardından her iki ülkenin GSYİH'sinde pozitif büyüme görülmektedir. Sosyal faktörlerde ise tekstil sektöründeki işgücü sayısında artış kaydedilmektedir. Ayrıca nüfus artışı, tekstil üreticilerine fırsatlar sunduğu için verimliliği artırmada önemli bir rol oynamaktadır. Teknolojik faktörlerde ülkeler, tekstil sektörünü katma değeri yüksek teknolojik bir sektöre dönüştürecek ve dijital dönüşümü teşvik edecek politikalar uygulamaya çalışmaktadır. Yasal faktörlerde ülkeler ticarette yolsuzluğu önleyen, tekeli

engelleyen ve işçileri ve tüketicileri koruyan yasalar çıkarmaya çalışmışlardır. Çevresel faktörlerde gelince, tekstil sektörü çevre kirliliğine, özellikle su kirliliğine ve ayrışmayan atıklar nedeniyle toprak kirliliğine neden olan sektörlerden biridir. Bu nedenle, iki ülke çevre kirliliğini azaltmaya yönelik politika ve stratejiler uygulamaya çalışmaktadır. Türkiye, Avrupa Yeşil Düzen Eylem Planı'na katılmıştır ve bu planın amacı, katılımcı ülkelerin "iklim nötr bloğu" olmalarıdır. Hindistan'a gelince, yeşil dönüşüm planı üzerinde çalışmaya çalışmaktadır. Dolayısıyla PESTLE'in analizinde tüm faktörlere göre her iki ülkede uygulanan sanayi politikalarının bazı farklılıklarla birlikte benzer olduğu göstermektedir. Politik ve ekonomik reformlar ve düzenlemeler nedeniyle, ülkeler arasındaki ticaret serbest ticaret haline gelmektedir. Bu nedenle, hem iç hem de dış pazarların gelişmesi beklenmektedir. Tekstil sektörünün artan iç tüketim ve artan ihracat yoluyla gelişmesi beklenmektedir.

Aşağıdaki tablo, bu çalışmada sonuçtan çıkarılan iki ülke arasındaki en önemli farklılıkları göstermektedir:

Tablo 10. Türkiye ve Hindistan Karşılaştırması

	Türkiye	**Hindistan**
Tekstil endüstrisinin gelişimine katkıda bulunan avantajlar	1- Türkiye'nin stratejik konumu, Avrupa ülkelerinin pazarlarına açılan kapısıdır (Ayrıca yaklaşık 200 ülkeye ihraç edilmiştir). 2- Hammadde bolluğu. En önemli hammaddeler pamuk ve sentetik liflerdir ve Türkiye pamuk üretiminde yedinci sırada yer almıştır. 3- Nitelikli işgücü, teknik bilgi ve esnek ticaret politikasına sahıp olmaktır (ülke, yüksek kaliteli mal üretebilen oldukça gelişmiş bir sanayiye sahiptir). 4- Elyaftan dikilmiş bitmiş ürüne kadar tam entegre bir tekstil endüstrisine sahiptir.	1- 15 ticaret anlaşması kapsamında 45 ülkeye dış pazarlara özel erişim hakkına sahiptir (tekstil ve giyim ihraç ettiği ülke sayısı yaklaşık 220 ülkedir). 2- Hammadde bolluğudur. Hindistan, pamuk üretiminde birinci sıradadır ve en büyük ham jüt üreticilerinden ve ihracatçılarından biridir. 3- Tam bir değer zincirinin varlığı (liflerden başlayıp tekstil ve giyim üretimine kadar uzanan bütünleşmiş bir üretime sahiptir). 4- Ucuz işçilik maliyeti.

	5- Endüstrilerini geliştirmek için ileri teknoloji kullanımına yatırım yapmaktır. 6- Üreticilerin tasarım yeteneği yüksektir. 7- Devlet desteği.	5- Nitelikli insan gücünün bulunmasıdır. 6- İmalat esnekliği (verimliliğin artmasına yardımcı olmaktadır). 7- Büyük bir yerel pazarın varlığı.
Tekstil sektöründe son uygulanan sanayi politikaları	1- Hızlı ve esnek üretim geliştirme politikaları. 2- Teşvik politikaları (yenilik ve gelişmeyi teşvik, gümrük muafiyeti vb.) 3- Entegre bir üretim yapısının geliştirilmesi için politikaları. 4- Teknik tekstillerin (katma değeri yüksek bir yapıya dönüşmesi) desteklenmesi politikaları. 5- Moda ve markaların tasarım teşvik politikaları. 6- Yatırım teşvik politikaları.	1- Devlet tekstil sektöründe %100 yabancı yatırıma izin vermektedir. 2- Teknik tekstillerde araştırma ve yeniliği teşvik edecek politikalar. 3- Modern yüksek teknolojili makinelerin kurulumunun desteklenme politikaları. 4- Promosyon ve pazar geliştirme politikaları. 5- Tekstil için bir yer kurulmasını desteklenmesi politikaları (ör. Tekstil bahçeleri). 6- İhracat teşvik politikalarıdır. 7- Eğitim, öğretim ve beceri gelişimini desteklenmesi politikaları.

Tekstil sektörüne gelince, bu çalışmaya göre, iki ülke arasındaki sıralardaki farklılık, her ülke için hammadde bolluğundan, işçilik maliyeti değeri ve lider endüstriden kaynaklanmaktadır. Her ülke kendi öncü endüstrisine daha fazla önem verdiği içindir. Ayrıca Hindistan'ın tekstil sektörü için özel bir bakanlığı vardır ve bu nedenle özel politikalar yayınlarken, Türkiye tekstil sektörü de dâhil olmak üzere genel sanayi politikalarını yayınlamaktadır. Buna rağmen Türkiye bu sektöre daha fazla önem vermeye başlamış ve bu nedenle küresel sıralaması yükselmeye başlamıştır.

Türkiye bugüne kadar kalkınma sürecinde büyük ilerleme kaydetmektedir; Demografik yapısı, nitelikli işgücü, köklü üretim tecrübesi, geniş iç pazarı, gelişmiş pazarlara yakınlığı ve gelişmekte olan pazarlara erişimi ile yeni bir atılım yüksek gelirli ülkeler

arasında yer alma ihtimali yüksektir. Bu penetrasyonu engelleyen makroekonomik istikrarsızlık faktörleri, geçtiğimiz dönemde büyük ölçüde sorun olmaktan çıkmış ve daha kalıcı bir ekonomik yapıya kavuşmuştur. Türkiye'de tekstil sektörü gelişmek ve büyümektedir. 2000 yılından itibaren ilk on tekstil ihracatçısı ve üreticisine ulaşana kadar daha da büyümeye başlamıştır.

Hindistan'da tekstil endüstrisinin avantajlarından biri, bütünleşmiş bir değer zincirinin varlığıdır. Bu nedenle, bütünleşmiş bir değer zincirine sahip birkaç ülkeden biri olduğu için büyük miktarda iplik ve dokuma ithal etmesine gerek yoktur. Üretim süreci, elyaf üretiminden tekstil ve giyim üretimine kadar başlamaktır. Öte yandan, Türkiye son zamanlarda bütünleşmiş bir üretim yapısı geliştirmeye başlamıştır ve bu rekabet gücünü artıracaktır. Hindistan'daki tekstil endüstrisinin bir diğer avantajı da büyük bir yerel pazarın mevcudiyetidir ve bu avantaj rekabet gücünün artmasına yardımcı olmaktadır. İç pazarın dış pazardan daha büyük olması durumunda, yerli firmalar yabancı firmalara göre iç pazara daha fazla ilgi gösterecek ve böylece ihracat alanında yabancı firmalara göre daha yüksek rekabet avantajı elde edebilecektir. Avantajları ayrıca büyük insan yetenekleri, bol miktarda hammadde, ucuz işçilik maliyetleri, kapsamlı altyapı ve ucuz üretim maliyetidir. Tüm bu avantajlar Hindistan'ın dünya pazarlarındaki payını artırmasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca tekstil endüstrisinin gelişimine de doğrudan etkisi vardır.

Artan ücretler ve küresel pazardaki değişiklikler nedeniyle rekabet gücünde zorluklar olduğundan ve bu nedenle yaklaşım, büyümenin önündeki engelleri belirlemek ve bu kısıtlamaların üstesinden gelmek için politikalar geliştirmek olduğundan, sektörde daha hızlı büyüme elde etmek büyük bir zorluk olmaya devam etmektedir. Ayrıca hükümet tarafından yayınlanan politikalar, yüksek esneklik seviyelerine ulaşmak için rekabet avantajına da sahip olan emek yoğun sektörün büyümesine odaklanmalıdır. Politika, girişim ve stratejiler geliştirilirken dikkate alınması gereken bir diğer konu da, günümüzdeki sanayi yapısının entegre bir sanayi birimleri grubunu içermesidir. Günümüzde sanayi birimleri, uluslararası şirketlerle karşılaştırılabilecek ve yurtdışında şubeleri olabilecek büyük şirketler, büyüme yeteneğine sahip orta ölçekli şirketler ve sanayi ortamında her zaman ayakta kalma mücadelesi veren küçük ve mikro şirketlerden oluşmaktadır. Bu nedenle, her türlü sanayi biriminin büyümesine ve gelişmesine katkıda bulunan ve rekabet gücünü artırmaya teşvik eden başarılı sanayi

politikaları geliştirilmelidir. Ayrıca Politikalar verimlilik, serbest katılım ve piyasa güçlerine maliyet yoluyla reform edilmelidir. Zayıf altyapı genellikle küçük ve mikro şirketleri etkilediğinden, kalkınmayı artırmak için altyapı geliştirmeye odaklanılmalıdır. Bu nedenle, iki ülkenin yayınladığı politikalar arasında altyapının geliştirilmesine yönelik politikaların yer aldığı kaydedilmektedir. Ayrıca uzun vadeli üretkenlik performansı, yatırım kararlarına, yeniliğe ve yeni teknolojinin benimsenmesine bağlıdır. Tekstil endüstrisinin gelişmesinde en önemli faktör nitelikli insan gücüdür. Bu nedenle, her iki ülke de üretim verimliliğini artırmak için işgücünü eğitmeye yönelik politikaları artırmaya çalışmalıdır.

KAYNAKÇA

Aggarwal, D., ve Jindal, M. (2022). A radical change in the apparel sector: Substabtiates from post pandemic period. In *Research approaches in multidisciplinary subjects* (Vol. 4, pp. 14–23). https://doi.org/10.25215/9394727019

Ahluwalia, M. S. (2018). India's economic reforms: Achievements and next steps. *Asian Economic Policy Review*, *14*, 1–17. https://doi.org/10.1111/aepr.12239

Akbinar Dikici, Z. Y. (2020). *Türkiye'de ihracatın ithalata bağımlılığı: Tekstil sektörü üzerine bir değerlendirme* [Yüksek lisans tezi]. T.C. Bursa Uludağ Üniversitesi.

Akçay, Ü. (2012). 2011 krizinin gölgesinde yeni sanayi politikaları üzerine bir not. *Praksis*, *27*, 145–166.

Allafi, F., Hossain, M. S., Lalung, J., Shaah, M., Salehabadi, A., Ahmad, M. I., ve Shadi, A. (2020). Advancements in applications of natural wool fiber: Review. *Journal of Natural Fibers*. https://doi.org/10.1080/15440478.2020.1745128

Arora, H. (2017, October 6). Industrial development in India. *Civilsdaily*. https://www.civilsdaily.com/industrial-development-in-india/

Baliyan, R., ve Diwan, P. (2021). A shift in paradigm for apparel industry post Covid 19. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, *12*(13), 5203–5211.

Bansal, K. (2018). *Indian textile industries: The impact of government policies on economic upgrading of SMEs* [MA thesis]. The University of Manchester.

Baştav, L. (2012). Dışa açık büyüme modelinde sanayi politikalarının gelişimi: Türk imalat sanayiinin yapısı ve rekabet gücü (1980-2011). *ODTÜ Gelişme Dergisi*, *39*, 303–322.

Batra, A. (2022). *India's trade policy in the 21st century* (1st ed.) [Electronic version]. Routledge. https://doi.org/10.4324/9781003162902

Beunk, R. (2016). *International partner selection: Indian technical textile market* [MA thesis]. NOVA – School of Business and Economics.

Canbaz, M. (2019). Türkiye'de 2000 sonrası ekonomide teşvik politikaları ve 2018 döviz kuru dalgalanmasının karşılaştırmalı analizi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *2*(1), 60–79.

Chandra, P. (2006). The textile and apparel industry in India. In *The Oxford Companion to Economics in India* (pp. 525–529). Oxford University Press.

Chaudhary, A., ve Shahid, N. (2013). Growth and development of technical textiles in India: A comparative analysis of tenth and eleventh five year plan. *International Journal of Engineering Research & Technology*, *2*(5), 413–428.

Corporate Catalyst India. (2013). A brief report on textile industry in India. In *Scribd*. https://www.scribd.com/doc/175990477/Textile-Industry-in-India

Crafts, N., ve Hughes, A. (2013). *Industrial policy for the medium to long-term*. Centre for Business Research, University of Cambridge.

Devlet Planlama Teşkilatı. (2003). Türkiye sanayi politikası (AB üyeliğine doğru). In *T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji Ve Bütçe Başkanlığı*. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Turkiye_Sanayi_Politikasi_AB_Uyeligine_Dogru_Industrial_Policy_For_Turkey_Towards_EU_Membership_.pdf

Devlet Planlama Teşkilatı. (2007). *Dokuzuncu kalkınma planı (2007–2013): Tekstil, Deri ve Giyim Sanayii Özel İhtisas Komisyonu Raporu*. https://www.iso.org.tr/Sites/1/upload/files/dokuzuncu_kalkinma_plani_tekstil,deri_ve_giyim_sanayii-541.pdf

Dhiman, R., ve Sharma, M. (2021). *Textile industry and exports in post liberalization India*. Routledge.

Eraslan, İ. H., Bakan, İ., ve Helvacıoğlu Kuyucu, A. D. (2008). Türk tekstil ve hazırgiyim sektörünün uluslararası rekabetçilik düzeyinin analizi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *7*(13), 265–300.

Gulhane, S., ve Turukmane, R. (2017). Effect of make in India on textile sector. *Journal of Textile Engineering & Fashion Technology*, *3*(1). https:doi.org/10.15406/jteft.2017.03.00084

Henrique Pacini, Economist, & United Nations Conference on Trade and Development. (2021, June 28). Seizing the opportunities of a circular economy in textiles. *United Nations Conference on Trade and Development*. https://unctad.org/news/seizing-opportunities-circular-economy-textiles

Hussain, H. I., Haseeb, M., Kot, S., ve Jermsittiparsert, K. (2020). Non-Linear impact of textile and clothing manufacturing on economic growth: The case of Top-Asian economies. *FIBRES & TEXTILES in Eastern Europe*, *5*(143), 28. https://doi.org/10.5604/01.3001.0014.2381

India Brand Equity Foundation. (2022). Textiles industry report. In *India Brand Equity Foundation*. https://www.ibef.org/download/1665993080_Textiles-and-Apparel-August-2022.pdf

Industrial Policy: Brief About the Policy. (n.d.). Department of Promotion of Industry and Internal Trade. Retrieved April 24, 2022, from https://dpiit.gov.in/policies-rules-and-acts/policies/industrial-policy

International Cotton Advisory Committee. (2021). *Production of cotton lint in '000 metric tonnes* [Dataset]. https://icac.org/DataPortal/DataPortal?Year=2021/22%20proj

International Sericultural Commission. (2021). Statistics [Dataset]. In *Global Silk Industry*. http://www.inserco.org/en/statistics#:~:text=The%20major%20silk%20producing%20countries%20in%20the%20world,Nepal%2C%20Bulgaria%2C%20Turkey%2C%20Uganda%2C%20Malaysia%2C%20Romania%2C%20Bolivia%2C%20etc

International wool Textile Organisation. (2022). *IWTO's market information: World sheep numbers & wool production*. https://iwto.org/wp-content/uploads/2022/04/IWTO-Market-Information-Sample-Edition-17.pdf

Issues and challenges of commerce and management. (2015). In V. George, M. D'souza, & M. S. M. Kumar (Eds.), *Proceedings of the National Conference* (1st ed.). St. Claret College. https://www.claretcollege.edu.in/pdf/Issues_Challenges.pdf

İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği. (t.y.-a). Ar-Ge & inovasyon Kapasite geliştirme programı başlıyor! *İTHİB*. 31 Ekim 2022 tarihinde https://ithib.org.tr/tr/basin-haberler-ithibden-haberler-arge-inovasyon-kapasite-gelistirme-programi-basliyor.html adresinden edinilmiştir.

İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği. (t.y.-b). Türkiye'nin tekstil ve hazır giyimdeki ilkAr-Ge, inovasyon Merkezi açıldı. *İTHİB*. 1 Kasım 2022 tarihinde https://ithib.org.tr/tr/basin-haberler-ithibden-haberler-turkiyenin-tekstil-ve-hazir-giyimdeki-ilk-arge-inovasyon-merkezi-acildi.html adresinden edinilmiştir.

İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği. (2021). *Tekstil sektörü sürdürülebilirlik eylem planı* [Slayt gösterisi]. İTHİB. https://ithib.org.tr/files/downloads/Belgeler/2021/Tekstil%20Sekt%C3%B6r%C3%BC%20S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilirlik%20Eylem%20Plan%C4%B1.pdf

İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği. (2022a). Dünya tekstil ve hammaddeleri sektörü dış ticaret raporu: 2021 yılı değerlendirmesi. In *İTHİB*. https://ithib.org.tr/download/files/downloads/raporlar/arastima-raporlari/D%C3%BCnya%20Tekstil%20ve%20Hammaddeleri%20D%C4%B1%C5%9F%20Ticareti%20Raporu%202021.pdf

İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği. (2022b). Faaliyet raporu: 2018-2021. In *İTHİB*.

https://ithib.org.tr/files/downloads/faaliyet_raporlari/ITHIB%202018-2021%20Faaliyet%20Raporu.pdf

İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği. (2022c). Tekstil sektörü sürdürülebilirlik rehberi. In *İTHİB*. https://www.ithib.org.tr/files/downloads/Belgeler/2022/Tekstil%20Sekt%C3%B6r%C3%BC%20S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilirlik%20Rehberi%20-%20Copy%201.pdf

İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği. (2022d). Tekstil ve hammaddeleri sektörü: 2022 yılı Eylül ayı ihracatı performans raporu. In *İTHİB*. https://ithib.org.tr/download/files/downloads/raporlar/donemsel/aylik_ihracat_degerlendirme_notlari/2022/Tekstil%20%C4%B0hracat%20De%C4%9Ferlendirme%20Notu%20-%20Eyl%C3%BCl%202022.pdf

Kabir, M., Singh, S., ve Ferrantino, M. J. (2019). The textile-clothing value chain in India and Bangladesh : How appropriate policies can promote (or inhibit) trade and investment. In *Policy Research Working Paper* (No: 8731). World Bank. http://hdl.handle.net/10986/31263

Keane, J., ve Te Velde, D. W. (2008). The role of textile and clothing industries in growth and development strategies. *Overseas Development Institute*.

Khurana, K. (2022). The Indian fashion and textile sector in and post COVID-19 times. *Fashion and Textiles*, *9*, 15. https://doi.org/10.1186/s40691-021-00267-4

Kim, J. G., Han, H., Keum, H., ve Pek, J. (2022). An analysis on India's foreign economic relations and its implications for Korea-India cooperation. *KIEP Research Paper, World Ekonomy Brief, 12*(8). https://doi.org/10.2139/ssrn.4056709

Krishnan, N. (2022). A study on growth of textile and apparel industry in India. *International Journal of Novel Research and Development*, *7*(2), 75–93.

Kumar, S., ve Bharathi, P. S. (2011). Indian textile industry: Sea of potential opportunities. *Indian Journal of Commerce & Management Studies*, *2*(2), 75–65.

Manimekalai, G., ve Kavitha, S. (2014). A study on bussiness opporunities for women entrepreneurship in textile industry. *International Journal of Textile and Fashion Technology*, *4*(6), 1–4.

Market Data Forecast. (2022). Silk market is segmented by type, application & region - global industry analysis on size, share, growth, investment & forecast | 2022 to 2027. In *Market Data Forecast*. https://www.marketdataforecast.com/market-reports/silk-market

Ministry of Commerce & Industry. (2022, October 14). *India's foreign trade: September 2022* [Press release]. https://commerce.gov.in/wp-content/uploads/2022/10/Press-Release-September-2022.pdf

Ministry of Environment, Forestry and Climate Change. (2022). Annual report 2021-22. In *Ministry of Environment, Forestry and Climate Change*. https://moef.gov.in/wp-content/uploads/2022/03/Annual-report-2021-22-Final.pdf

Ministry of Labour & Employment. (2022). Report on fourth round (January-March, 2022) of quarterly employment survey (QES) released. In *Ministry of Labour & Employment*. https://labour.gov.in/sites/default/files/PIB1862597.pdf

Ministry of Textiles. (2006). Textiles& jute industry: For the eleventh five year plan (2007-2012). In *Scribd*. The Working Group of the Ministry of Textile. https://www.scribd.com/document/521058230/wg11-textiles

Ministry of Textiles. (2014). Strategic plan (2012-2017). In *World Documents*. https://vdocuments.net/strategic-plan-2012-2017-569d9d08b2b19.html?page=1

Ministry of Textiles. (2022). Annual report 2021-22. In *Ministry of Textile*. http://texmin.nic.in/sites/default/files/AR_Ministry_of_Textiles_%202021-22_Eng.pdf

O'Neill, A. (2022). *Share of economic sectors in the global gross domestic product (GDP) from 2011 to 2021* [Dataset]. Statista. https://www.statista.com/statistics/256563/share-of-economic-sectors-in-the-global-gross-domestic-product/

Okumuş, M. (2012). *Tarım politikaları ve zaman serileri analizi: Türkiye'de pamuk fiyatlarına bir uygulama* [MA thesis]. Adnan Menderes Üniversitesi.

Our World in Data. (2020). *Greenhouse gas emissions by sector: India* [Dataset]. https://ourworldindata.org/grapher/ghg-emissions-by-sector?time=2000..latest&country=~IND

Önder, K., ve Şahin, M. (2016). Türkiye'de tekstil sektörünün üretim potansiyeli ve devlet teşviklerinin etkinliğinin analizi (2001-2015). *Maliye Dergisi*, *170*.

Özgüzer, G. E. (2020). Türkiye'nin ihracatınınYapısı ve teşvik politikaları. *International Journal of Public Finance*, *5*(1), 127–143. https://doi.org/10.30927/ijpf.688067

Planning Commission. (2002). Tenth five year plan 2002-2007: Sectoral policies and programmes. In *Scribd*. https://www.scribd.com/document/394008317/10th-vol2-pdf

Planning Commission. (2011a). Mid-Term appraisal eleventh five year plan 2007–2012. In *United States Documents*. Oxford University Press. https://documents.pub/document/comp-mta11th.html?page=1

Planning Commission. (2011b). Faster, sustainable and more inclusive growth – an approach to the twelfth five year plan – draft report. In *India Waterportal*. https://www.indiawaterportal.org/sites/default/files/iwp2/An_approach_to_the_twelfth_five_year_plan_Draft_report_Planning_Commission_2011.pdf

Raichurkar, P., ve Ramachandran, M. (2015). Recent trends and developments in textile industry in india. *International Journal on Textile Engineering and Processes*, *1*(4), 47–50.

Statista Research Department. (2022a). *Annual growth rate of textiles production in India from financial year 2008 to 2016* [Dataset]. https://www.statista.com/statistics/661559/textiles-production-growth-rate-india/

Statista Research Department. (2022b). *Export and import value of technical textiles across India from financial year 2015 to 2021* [Dataset]. https://www.statista.com/statistics/1122764/india-technical-textile-trade-value/

Statista Research Department. (2022c). *Value of textiles exported from India in financial year 2022, by type* [Dataset]. https://www.statista.com/statistics/652868/export-value-of-textiles-by-type-india/#statisticContainer

Statista Research Department. (2022d). *Market size of the textile industry in India from 2009 to 2021, with an estimate for 2026* [Dataset]. Statista Research Department. https://www.statista.com/statistics/797620/textile-industry-market-size-india/

Tanushree Basuroy. (2022). Foreign direct investments in India - statistics & facts. In *Statista*. https://www.statista.com/topics/5560/fdi-in-india/#dossierKeyfigures

T.C. Hazine ve Maliyet Bakanlığı. (2019). Yeni ekonomi programı 2020-2022: Orta vadeli programı. In *T.C. Hazine Ve Maliyet Bakanlığı*. https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/10/Yep-Eyl%C3%BCl-1.pdf

T. C. Kalkınma Bakanlığı. (2014). *Onuncu kalkınma planı (2014-2018): Tekstil- deri- hazır giyim çalışma grubu raporu*. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu-Kalkinma-Plani-Tekstil-Deri-Hazir-Giyim-Calisma-Grubu-Raporu.pdf

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2022). *Yatırım teşvik uygulamaları* [Slayt gösterisi]. https://www.sanayi.gov.tr/destek-ve-tesvikler/yatirim-tesvik-sistemleri/md0103011615

T.C. Ticaret Bakanlığı. (2022). *Ekonomik görünüm eylül 2022* [Slayt gösterisi]. https://ticaret.gov.tr/data/5e18288613b8761dccd355ce/Ekonomik%20G%C3%B6r%C3%BCn%C3%BCm%20Ekim%202022.pdf

Tekstil Sektörü Etkileri. (t.y.). İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği. 9 Kasım 2022 tarihinde https://ithib.org.tr/tr/surdurulebilirlik-tekstil-sektoru-etkileri.html adresinden edinilmiştir.

Tharoor, S. (2017). *Inglorious empire: What the British did to India*. Scribe.

Türk tekstil sektörü 12,9 milyar dolar ihracatla tarihi zirveye ulaştı. (2022, Ocak 7). *Hurriyet*. 27 Mart 2022 tarihinde https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/turk-tekstil-sektoru-12-9-milyar-dolar-ihracatla-tarihi-zirveye-ulasti-41976936 adresinden edinilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi. (2000). *Uzun vadeli strateji ve sekizinci beş yıllık kalkınma planı 2001 - 2005*. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Uzun_Vadeli_Strateji_ve_Sekizinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-2001-2005.pdf

Türkiye Büyük Millet Meclisi. (2006). *Dokuzuncu kalkınma planı (2007 – 2013)*. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Dokuzuncu_Kalkinma_Plani-2007-2013.pdf

Türkiye Büyük Millet Meclisi. (2013). *Onuncu kalkınma planı (2014-2018)*. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu_Kalkinma_Plani-2014-2018.pdf

Türkiye Büyük Millet Meclisi. (2019). *On birinci kalkınma planı (2019-2023)*. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf

Türküye İstatistik Kurumu. (2022a, Şubat 4). Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları, 2021. *Türkiye İstatistik Kurumu*.

https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayal%C4%B1-N%C3%BCfus-Kay%C4%B1t-Sistemi-Sonu%C3%A7lar%C4%B1-2021-45500&dil=1

Türküye İstatistik Kurumu. (2022b, Ağustos 31). Dönemsel gayrisafi yurt içi hasıla, II. çeyrek: Nisan-Haziran 2022. *Türkiye İstatistik Kurumu*. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Donemsel-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-II.-Ceyrek:-Nisan-Haziran-2022-45550

Türküye İstatistik Kurumu. (2022c, Ekim 10). İşgücü istatistikleri : Ağustos 2022. *Türkiye İstatistik Kurumu*. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Agustos-2022-45654

Türküye İstatistik Kurumu. (2022d, Ekim 20). Yurt dışı üretici fiyat endeksi: Eylül 2022. *Türkiye İstatistik Kurumu*. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yurt-Disi-Uretici-Fiyat-Endeksi-Eylul-2022-45846

Türküye İstatistik Kurumu. (2022e). *Ücretli çalışan istatistikleri: Sanayi* [Veri seti]. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/DownloadIstatistikselTablo?p=oURBs6N47xikRcEFIzkH39gG0dI/NWX4BX1DUGRYkGgtMSDXigUL7bamQsr5kYUI

Uyanık, S., ve Çelikle, D. C. (2019). Türk tekstil endüstrisi genel durumu. *Teknik Bilimleri Dergisi*, *9*(1), 32–41.

World Development Indicators. (n.d.). *Overview: India* [Dataset]. World Bank. https://data.worldbank.org/country/india

World Development Indicators. (2022a). *Population dynamics* [Dataset]. World Bank. http://wdi.worldbank.org/table/2.1

World Development Indicators. (2022b). *GDP (current US$): India* [Dataset]. World Bank. https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2021&locations=IN&start=2000

World Development Indicators. (2022c). *GDP growth (annual %): Turkiye* [Dataset]. World Bank. https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=TR

World Development Indicators. (2022d). *Labor force, female (% of total labor force): India* [Dataset]. World Bank. https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.TOTL.FE.ZS?locations=IN

World Development Indicators. (2022e). *Labor force total: India* [Dataset]. World Bank. https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.TOTL.IN?locations=IN

World integrated trade solution. (n.d.). *India textiles and clothing exports by country in US$ thousand 2020* [Dataset]. https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/IND/Year/LTST/TradeFlow/Export/Partner/by-country/Product/50-63_TextCloth#

World Trade Organization. (2021). *World trade statistical review 2021*. https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2021_e/wts2021_e.pdf

Yilmaz, M. (2017, October). 1990 sonrası Türkiye ekonomisinde uygulanan sanayi politikaları. *ResearchGate*. https://www.researchgate.net/publication/335336337_1990_SONRASI_TURKIYE_EKONOMISINDE_UYGULANAN_SANAYI_POLITIKALARI

Yosafat, B., ve Hudrasyah, H. (2021). Proposed marketing strategy to increase revenue of PT. XYZ in textile industry. *American International Journal of Business Management*, *4*(5), 29–37.